

แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกรรายย่อย
ของพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

นางสาวสุกัญญา ศรีดาพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการจัดการการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2557

**Development Guidelines for Shallot Production by Small-scale Farmers
in Kantharalak District of Si Sa Ket Province**

Miss Sukanya Sridapan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Resources Management

School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกรรายย่อย
ของพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ชื่อและนามสกุล นางสาวสุกัญญา ศรีดาพันธ์

แขนงวิชา การจัดการการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. ตั้งจา บรรจงศิริ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์พันธุ์ เขียวหิรัญ

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ น้อยจินดา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ตั้งจา บรรจงศิริ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์พันธุ์ เขียวหิรัญ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. ศิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกรรายย่อยของพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์
จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัย นางสาวสุกัญญา ศรีดาพันธ์ รหัสนักศึกษา 2539002077

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สัจจา บรรจงศิริ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์พันธุ์ เขียวหิรัญ

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในพื้นที่ตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 2) การจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง ในพื้นที่ตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 3) ส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในพื้นที่ตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 4) แนวทางการพัฒนาการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 110 ราย เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามศึกษาในประชากรทั้งหมด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 51.29 ปี เกษตรกรร้อยละ 74.5 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพการเกษตร เกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.83 คน รายได้จากการขายผลผลิตหอมแดงในฤดูเฉลี่ยต่อไร่ ปีละ 15,481.27 บาท ร้อยละ 82.7 ใช้เงินทุนตนเองในการผลิตหอมแดง พื้นที่ในการปลูกหอมแดงทั้งหมดเป็นของตัวเอง มีพื้นที่เฉลี่ย 6.74 ไร่ 2) การจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง ที่ดินส่วนใหญ่ที่เกษตรกรเพาะปลูกหอมแดงเป็นดินร่วนปนทราย เตรียมดินโดยการไถ 2 ครั้ง โดยไม่ได้ใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกระหว่างเตรียมดิน ใช้พันธุ์ศรีสะเกษ ปลูกด้วยหัวพันธุ์ ใช้ฟางคลุมแปลง ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 โรยแล้วไถกลบ อัตรา 50 กก./ไร่ และในระยะแตกกอใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 โรยใส่แปลง ในอัตรา 50 กก./ไร่ ให้น้ำด้วยสายยาง 2 ครั้ง/วัน มีการสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืชและป้องกันโดยฉีดพ่นสารเคมี ใช้จำนวนวันเพาะปลูกเป็นตัวชี้วัดในการเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวโดยการถอนด้วยมือช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 3) ส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิต พบว่า ได้ผลผลิตเฉลี่ย 1,637.5 กก./ไร่ มีการคัดคุณภาพผลผลิตคุณภาพผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง กำหนดราคาตามราคาตลาด ขายผลผลิตในราคา 10 บาท/กก. พ่อค้าเป็นผู้เก็บผลผลิตเอง และขายหลังเก็บเกี่ยวทันทีให้พ่อค้าในท้องถิ่นซึ่งจะมารับถึงสวน ขายหอมแดงตามน้ำหนักซึ่งเกษตรกรจะทราบว่าพ่อค้าจะนำหอมแดงไปขายต่อตามท้องถิ่น 4) แนวทางการพัฒนาการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง ได้แก่ การสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง การใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกระหว่างเตรียมดินเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน การลดการใช้สารเคมี รมวงค์ให้เกษตรกรใช้สารชีวภาพนำไปสู่การผลิตพืชปลอดภัย การบูรณาการของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมกันแก้ไขปัญหา ตลอดจนการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกหอมแดงเพื่อใช้ข้อมูลในการกำหนดแผนและนโยบายต่างๆของรัฐ

คำสำคัญ การผลิตหอมแดง แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดง

Thesis title: Development Guidelines for Shallot Production by Small-scale Farmers in Kantharalak District of Si Sa Ket Province

Researcher: Miss Sukanya Sridapan; **ID:** 2539002077;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Resources Management);

Thesis advisors: (1) Dr. Sujja Banchongsiri, Associate Professor;

(2) Dr. Pongpan Thienhirun, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the demographics of small-scale shallot producers in Kantharalak District, Si Sa Ket Province; 2) the management methods they used for shallot production in Kantharalak District, Si Sa Ket Province; 3) the marketing mix they used in Kantharalak District, Si Sa Ket Province in Kantharalak District, Si Sa Ket Province; 4) guidelines for developing shallot production by small-scale farmers.

This was a survey research. The study population consisted of 110 members of a shallot growers group in Sang Mek Sub-district, Kantharalak District, Si Sa Ket Province. A questionnaire was used to collect data from the entire study population. Data were analyzed using frequency, minimum, maximum, mean and standard deviation.

The results showed that 1) the majority of the farmers were female, average age 51.29, and 74.5% of them had completed fourth grade as their highest educational level. Most were members of farmers groups. They had an average of 3.83 household members. Their average annual income from in-season shallot production was 15,481.27 baht per 1,600 m². The majority (82.7%) used only their own funds for shallot production and they all used land that they owned for shallot production, with an average holding of 10,784 m². 2) Most of the land used to grow shallots was sandy loam soil. The farmers plowed twice and did not add manure or compost when preparing the soil. They planted bulbs of Si Sa Ket cultivar shallot and covered the field with straw mulch. They applied 15-15-15 formula fertilizer at the rate of 50 kg/1,600 m² and then plowed it under. When the bulbs were sending up shoots the farmers again broadcast 15-15-15 formula fertilizer at the rate of 50 kg/1,600 m². They irrigated by spraying water from a rubber hose twice a day. They monitored the plants for signs of insect or disease damage and used chemical sprays as necessary. They harvested based on the number of days after planting, and harvested by pulling up the shallot by hand in February. 3) As for marketing mix, the farmers produced an average of 1,637.5 kg of shallots per 1,600 m² and performed quality grading on the products. Most of the shallot were of medium quality. The farmers set their price according to the market and usually got 10 baht per kilogram. Local merchants came to purchase the products from the farmers directly after harvest. They were sold by weight and the farmers were aware that the merchants would re-sell them in local markets. 4) Guidelines for developing the farmers' shallot production are to support their grouping together to build bargaining power, to add manure and compost during tilling to improve soil fertility, to reduce chemical use and work towards organic or safe vegetable production, to have all the related agencies work together to solve farmers' problems, and to have the government agencies collect information and register the shallot farmers for better policy planning.

Keywords: Shallot production, Development guidelines for shallot

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาอย่างสูง จากรองศาสตราจารย์ ดร. สัจจา บรรจงศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ได้ให้คำแนะนำ แก้ไขและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ ใน ทุกขั้นตอนด้วยความเอาใจใส่ ปลุกฝังให้ผู้วิจัยรักการวิจัย นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธุ์ เขียรหิรัญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้คำแนะนำจนทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาในครั้งนี้ เป็นอย่างยิ่ง ตลอดจนคณาจารย์และบุคลากรในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ประสบการณ์ แนวคิด คำแนะนำและ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ นักวิชาการเกษตร และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรทุกท่านใน สำนักงานเกษตรอำเภอกันทรลักษ์ ตลอดจนเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง ของพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษทุกท่านที่ให้การสนับสนุน เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือ ให้ข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ ตลอดจนให้คำแนะนำเพื่อให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี

นอกจากนี้ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวทุกคน พร้อมด้วยเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ผู้ซึ่งเป็นพลังสำคัญยิ่งที่คอยให้ความช่วยเหลือ คอยห่วงใยและเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น ตั้งใจมานะและอดทน จนส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไป ด้วยดี

ศุภัญญา ศรีดาพันธ์

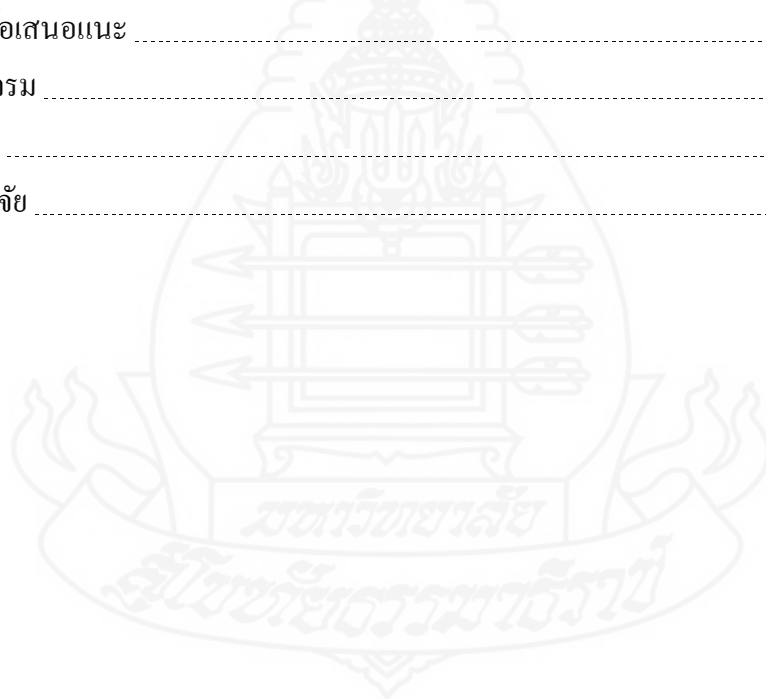
กุมภาพันธ์ 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
การปลูกหอมแดง	8
สถานการณ์หอมแดง	15
ข้อมูลทั่วไปของตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	23
การจัดการสวนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตร	26
ทฤษฎีการผลิต	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร และพื้นที่	42
ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง	47
ตอนที่ 3 ข้อมูลการจัดการส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิตหอมแดง	58
ตอนที่ 4 ปัญหาในการจัดการการผลิตและการจัดการการตลาด และแนวทางการพัฒนา การผลิตและการตลาดหอมแดง	62
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	66
สรุปการวิจัย	66
อภิปรายผล	71
ข้อเสนอแนะ	75
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	80
ประวัติผู้วิจัย	89

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 การป้องกันกำจัดโรคหอมแดงด้วยสารเคมี	12
ตารางที่ 2.2 สถิติการเพาะปลูกหอมแดงศรีสะเกษ ฤดูกาลผลิตปี 2546/47 – 2552/53	16
ตารางที่ 2.3 พื้นที่เพาะปลูก และผลผลิตหอมแดงศรีสะเกษแยกเป็นรายอำเภอ ปีการผลิต 2552/53	17
ตารางที่ 2.4 คาดการณ์ปริมาณผลผลิตหอมแดงศรีสะเกษออกสู่ตลาด แยกรายเดือน ปีการผลิต 2552/53	17
ตารางที่ 2.5 สรุปสถานการณ์ราคาหอมแดงฤดูกาลผลิต ปี 2549/50- 2552/53	20
ตารางที่ 2.6 จำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์	23
ตารางที่ 4.1 เพศและอายุของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง	43
ตารางที่ 4.2 ระดับการศึกษา การเป็นกลุ่มสมาชิก และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง	43
ตารางที่ 4.3 รายได้จากการขายผลผลิตหอมแดงในฤดู และแหล่งเงินทุนที่ใช้ ในการผลิตหอมแดง	45
ตารางที่ 4.4 ลักษณะการถือครองและขนาดพื้นที่ปลูกหอมแดงทั้งหมด ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง	46
ตารางที่ 4.5 ลักษณะของดิน ที่ปลูกหอมแดงของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง	47
ตารางที่ 4.6 การเตรียมดินและพันธุ์ที่ใช้ปลูกของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง	48
ตารางที่ 4.7 วิธีการปลูกและการใช้วัสดุคลุมแปลงของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง	49
ตารางที่ 4.8 วิธีการวิธีการให้น้ำและแหล่งน้ำที่ใช้ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง	50
ตารางที่ 4.9 วิธีการให้น้ำ และความถี่ในการให้น้ำของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง	52
ตารางที่ 4.10 การสำรวจ โรค-แมลงศัตรูพืชในแปลงของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง	52
ตารางที่ 4.11 โรค-แมลงศัตรูพืชที่เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงพบ	53
ตารางที่ 4.12 ตัวชี้วัดที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง	57
ตารางที่ 4.13 ผลผลิตหอมแดงเกษตรกร	58
ตารางที่ 4.14 ราคา จำหน่ายหอมแดงของเกษตรกร	60
ตารางที่ 4.15 ช่องทางการจำหน่ายหอมแดงของเกษตรกร	61
ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง	63

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
ภาพที่ 2.1 แผนที่อำเภอกันทรลักษ์.....	25

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอาชีพภาคเกษตรมาช้านาน เป็นทั้งแหล่งอาหารที่ใช้ในการบริโภค และสร้างความมั่นคงให้กับประเทศไทยตั้งแต่อดีตมาถึงปัจจุบัน โดยในปี 2554 มีจำนวนผู้ทำงานโดยเฉลี่ยในแต่ละลักษณะทางเศรษฐกิจ โดยมีผู้ทำงานในภาคการบริการและการค้ามากที่สุด 15.67 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมาเป็นผู้ทำงานในภาคเกษตรกรรม 14.88 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.7 และทำงานในภาคการผลิตน้อยที่สุด 7.91 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.6 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2554) แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศยังคงต้องพึ่งพาการผลิตจากภาคเกษตรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเกษตรจึงมีความสำคัญอย่างมากในฐานะที่เป็นแหล่งการผลิตอาหารที่หล่อเลี้ยงประชากรทั้งประเทศไทยรวมถึงการเป็นตัวแทนส่งออกอาหารสำหรับประชากรในส่งต่างๆของโลก ทำให้ประเทศไทยได้ขึ้นชื่อว่าเป็นครัวของโลก ในอนาคตอันใกล้ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจประชาคมอาเซียน (AEC) ที่มีแรงงาน ทุน สินค้า และการบริการเป็นหนึ่งเดียวกัน อาชีพเกษตรกรอาจเลือนหายไป เพราะอุตสาหกรรมและการบริการที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นเมื่อก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจประชาคมอาเซียนแล้ว จึงควรใช้โอกาสนี้เพื่อที่พัฒนาศักยภาพการผลิตในภาคการเกษตรกรรมที่ประชากรส่วนใหญ่แล้วมีพื้นฐานอย่างดี เพื่อเพิ่มผลผลิตที่มีคุณภาพและ อาจมีแนวโน้มที่จะทำให้การส่งออกในด้านการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น

หอมแดง (*Allium ascalonicum*) มีการเพาะปลูกในเอเชียกลางและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญ ของประเทศในแถบ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มแรกมีการเพาะปลูกมากทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ ของประเทศไทย เช่น จังหวัดศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ส่วนทางภาคเหนือ เช่น จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีประวัติการปลูกหอมแดงเป็นเวลานาน เพื่อเป็นการยกระดับหอมแดงไทยให้เป็นที่รู้จัก หอมแดงเป็นพืชที่ปลูกหลังฤดูการทำนา ปลูกมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ จังหวัดที่เพาะปลูกหอมแดงมาก ได้แก่ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ นครราชสีมา พะเยา อุตรดิตถ์ สุโขทัย เพชรบูรณ์ ลำพูน ลำปาง เชียงราย และเชียงใหม่ ข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรพบว่า ในปีเพาะปลูก 2552/2553 ประเทศไทยมีเกษตรกรที่ปลูกหอมแดง 36,379 ครัวเรือน มีเนื้อที่เพาะปลูกรวม 103,144 ไร่ ได้ผลผลิตรวม 180,696 ตัน เฉลี่ย

ผลผลิต 1.752 ตัน/ไร่ ต้นทุนการผลิตตันละ 9,858 บาท ราคาเฉลี่ยตันละ 13,680 บาท เกษตรกรจะ
ได้รับผลตอบแทนตันละ 3,822 บาท โดยมีปริมาณหอมแดงที่ผลิตและออกมาจำหน่ายในประเทศ
คิดเป็นร้อยละ 65 ของผลผลิตหอมแดง ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 35 จะส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ
(หนังสือพิมพ์บ้านเมืองฉบับวันที่ 5 พฤษภาคม 2555)

หอมแดงเป็นพืชล้มลุก มีลำต้นใต้ดินเรียกว่าหัวสะสมอาหาร หอมแดงสามารถขึ้นได้
ในดินแทบทุกชนิด แต่ชอบดินร่วน ที่มีความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) ประมาณ 5.0 - 6.5 และความชื้น
ในดินควรสูงในขณะที่เจริญเติบโต แต่เมื่อหัวเริ่มแก่ดินและอากาศต้องแห้ง ช่วงที่ปลูกได้ผลดี คือ
ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน - มีนาคม มีคุณค่าทางอาหารในส่วนที่รับประทานได้หนัก 100 กรัม
ประกอบด้วย น้ำ 88 กรัม โปรตีน 1.5 กรัม ไขมัน 0.3 กรัม คาร์โบไฮเดรต 9 กรัม เส้นใย 0.7 กรัม เถ้า
0.6 กรัม แคลเซียม 36 มิลลิกรัม ฟอสฟอรัส 40 มิลลิกรัม เหล็ก 0.8 มิลลิกรัม วิตามินเอ 5 IU วิตามิน
บี 10.03 มิลลิกรัม วิตามินซี 2 มิลลิกรัม พลังงาน 160 กิโลจูล น้ำหนักเมล็ด 3-5 กรัม ต่อ 1,000 เมล็ด
กลิ่นฉุนของหัวหอมเกิดจากสารประกอบซัลเฟอร์อัลคีนหรือซัลเฟอร์อัลคิลซีสเทอีนซัลฟอกไซด์
(S-alk(en)ylcysteinesulphoxides)

จังหวัดศรีสะเกษ เป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงในการผลิตหอมแดง ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งผลิต
คุณภาพดีและมีปริมาณการผลิตหอมแดงมากที่สุดในไทย โดยหอมแดงพันธุ์ที่มีชื่อเสียงมาก ได้แก่
หอมแดงพันธุ์บางช้างหรือหอมแดงศรีสะเกษ เป็นหอมแดงที่มีเปลือกนอกสีม่วงปนแดง เปลือกหนา
และเหนียว ขนาดหัวใหญ่และสม่ำเสมอ กลิ่นฉุนจัดและมีรสหวาน โดยผลผลิตหอมแดงของ
จังหวัดศรีสะเกษคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 60 ของผลผลิตของประเทศ เกษตรกรผู้เพาะปลูก
หอมแดงประมาณ 5,000 ครัวเรือน ทั้งหมดเป็นเกษตรกรรายย่อย โดยพื้นที่ปลูกหอมแดงกระจาย
กันอยู่ในเขตอำเภอยางชุมน้อย อำเภอรามัน อำเภอกันทรารมย์ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอเมือง
อำเภอวังหิน อำเภอพยุห์ และอำเภออุทุมพรพิสัย สามารถเพาะปลูกหอมแดงได้ตลอดปี แต่ช่วงที่
เหมาะสมที่สุด คือ เดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ และมีผลผลิตออกสู่ตลาดมากที่สุดในเดือน
มกราคม ในอดีตที่ผ่านมา จังหวัดศรีสะเกษต้องประสบปัญหาหาค่าตกต่ำเป็นประจำ

นอกจากปัญหาเรื่องราคาแล้ว ปัญหาการเก็บเกี่ยวช่วงฝนตกหนักหอมแดงจะค่อนข้าง
เน่าเสียง่าย การส่งออกหอมแดงไปยังพื้นที่ไกลๆ ต้องรอให้หอมแดงแห้งถึงจะมีการขนส่งได้
ดังนั้นน้ำหนักหอมแดงจะลดลงด้วย การค้าขายหอมแดงค่อนข้างมีความเสี่ยง ส่วนต้นทุนการ
เพาะปลูกเกษตรกรพบกับปัญหาด้านทุนสูง ทั้งต้นทุนคงที่และต้นทุนการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็น
ค่าแรงงานต่างๆ ค่าปุ๋ย และค่ายาปราบศัตรูพืช เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นว่าต้นทุนต่างๆเหล่านี้ส่วนมีการ
เพิ่มสูงขึ้นอยู่เรื่อยๆ ซึ่งหากจะมีวิธีการใดที่จะช่วยลดต้นทุนในการปลูกหอมแดง และเป็นแนวทาง
ในการปรับตัวของพืชเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวอำเภอกันทรลักษ์ เช่น การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ไม่ว่าจะ

เป็นการปรับปรุงพันธุ์พืช การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยว รวมถึงการแปรรูปวัตถุดิบขั้นต้น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตรอีกด้วย

ดังนั้นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดง ที่มีผลต่อการเพาะปลูกหอมแดง จะเป็นอย่างไร จะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับเกษตรกรที่จะลงทุนปลูกหอมแดงเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตหอมแดงให้ได้คุณภาพ และพิจารณาความคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ นั่นคือจะใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใด อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างมาก

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
- 2.2 เพื่อศึกษาการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง ในพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
- 2.3 เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
- 2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาการผลิตและการตลาดหอมแดงของเกษตรกรในตำบลวังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดหอมแดง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

3.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

สภาพทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน ระดับการศึกษา การเป็นผู้นำทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพการเกษตร แหล่งที่ปรึกษาเมื่อมีปัญหา และแหล่งความรู้ที่ได้รับ สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ พื้นที่ปลูกหอมแดง แรงงาน ต้นทุน แหล่งเงินทุนและรายได้จากการขายผลผลิต

3.2 สภาพการผลิตหอมแดง

สภาพการผลิตหอมแดง ได้แก่ พันธุ์หอมแดง การเตรียมพื้นที่ การปลูก การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การกำจัดโรคพืช แมลงและวัชพืช และปริมาณผลผลิต

3.3 สภาพการตลาดหอมแดง

สภาพการตลาดหอมแดง ได้แก่ ผลผลิต ราคา ช่องทางการจำหน่าย

3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ปัญหาด้านการผลิต ได้แก่ โรคแมลง การใช้ปุ๋ย สารเคมี น้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน การดูแลรักษา และคุณภาพของผลผลิตหอมแดง ปัญหาด้านการตลาด ได้แก่ การคัดเกรด และแยกพันธุ์ การขนส่ง การเก็บเกี่ยวและผลผลิต

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลพื้นฐานด้านพื้นที่ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง ข้อมูลส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิตหอมแดง วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกร ตลอดจนศึกษาปัญหาในการจัดการการผลิต ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ศึกษาจากกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 110 รายตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาจากกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

4.4 ขอบเขตด้านเวลา

ดำเนินการเก็บข้อมูล ในระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2556 – เดือนมีนาคม 2557 หรือปีการเพาะปลูก 2556/2557

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ปลูกหอมแดง ในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอาชีพ

5.2 สภาพการผลิต หมายถึง สภาพการปลูก ปฏิบัติดูแลรักษา เก็บเกี่ยว และการจัดการผลผลิตหอมแดงหลังการเก็บเกี่ยวของเกษตรกรก่อนที่จะส่งจำหน่าย

5.3 การจัดการการผลิต หมายถึง กลุ่มของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรต่างๆ เช่น วัตถุดิบ แรงงาน เครื่องจักร พลังงาน เงินทุน เป็นต้น เพื่อผลิตหรือสร้างผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ

5.4 ส่วนประสมการตลาด หมายถึง เครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ ซึ่งกิจการผสมผสานเครื่องมือเหล่านี้ให้สามารถตอบสนองความต้องการและสร้าง ความพึงพอใจให้แก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

5.5 การตัดสินใจทางการตลาด หมายถึง การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวกับ ส่วนประสมการตลาด เพื่อสนองความต้องการของตลาด โดยเกี่ยวกับกลุ่มของวัตถุประสงค์ นโยบายและทรัพยากรการตลาดที่นำมาใช้ เพื่อสร้างความพยายามทางการตลาดของกิจการภายใต้ สภาวะการแข่งขันและสภาวะแวดล้อมทางการตลาด

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ได้ข้อมูลและมีเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการผลิต การจัดการในกระบวนการ ผลิตหอมแดง ตลอดจนศึกษาส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูก หอมแดง

6.2 ทำให้ทราบถึงปัญหาและหาแนวทางการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง โดย เกษตรกรใช้เป็นแนวทางในการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดงให้มีศักยภาพ ขยายตลาดได้ อย่างกว้างขวาง ตลอดจนสามารถที่จะนำผลการศึกษาไปปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้น้อยลง

6.3 ผลการศึกษาสามารถถ่ายทอดเป็นความรู้และเทคโนโลยีการผลิตให้แก่เกษตรกร ในพื้นที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตให้มีคุณภาพในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของ ผู้บริโภค และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ ในการวางแผนการผลิตและการจำหน่ายผลผลิต ของเกษตรกร

6.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลจากการศึกษาไปส่งเสริมการผลิตหอมแดงให้ สอดคล้องเพียงพอกับความต้องการของตลาด ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการวางแผน และกำหนด นโยบายการพัฒนาการจัดการการผลิตหอมแดงต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกรรายย่อย ของพื้นที่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การปลูกหอมแดง
2. สถานการณ์หอมแดง
3. ข้อมูลทั่วไปของตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
4. การจัดการส่วนประสมทางการตลาดสินค้าเกษตร
5. ทฤษฎีการผลิต
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การปลูกหอมแดง

ชมรมการเกษตร (2557 <http://myveget.com>, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557)
กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

1.1 ลักษณะทั่วไปของพืช เป็นพืชล้มลุก มีลำต้นใต้ดินเรียกว่าหัวสะสมอาหาร หอมแดงสามารถขึ้นได้ในดินแทบทุกชนิด แต่ชอบดินร่วน ที่มีความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) ประมาณ 5-6 และความชื้นในดินควรสูงในขณะที่เจริญเติบโต แต่ถ้าหัวเริ่มแก่ดินและอากาศต้องแห้ง ช่วงที่ปลูกได้ผลดี คือ ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน- มีนาคม

1.2 พันธุ์หอมแดง

1.2.1 หอมแดงพันธุ์พื้นเมืองภาคเหนือ ทางภาคเหนือเรียก หอมบัว เป็นหอมแดงที่มีเปลือกนอกสีเหลืองปนส้มขนาดหัวปานกลาง ลักษณะกลมสี ใน 1 หัวแยกได้ 2-3 กลีบ กลิ่นไม่ฉุนจัด รสหวาน ระหว่างการเจริญเติบโต ไม่มีดอกและเมล็ด เมื่อปลูก 1 หัว จะแตกกอให้หัวประมาณ 5-8 หัว อายุเมื่อหัวแก่เต็มที่ในฤดูหนาว 90 วัน และฤดูฝน 45 วัน ผลผลิตที่ได้แตกต่างกันตามฤดูปลูกและการดูแลรักษาได้ประมาณ 2000-3000 กิโลกรัม/ไร่ คุณภาพในการเก็บรักษาไม่ค่อยดี เพราะมีเปอร์เซ็นต์ เหง้าฝ่อ และเน่าเสียหายมากถึง 60%

1.2.2 หอมแดงพันธุ์บางช้าง หรือหอมแดงศรีสะเกษ เป็นหอมแดงที่มีเปลือกนอกสีม่วงปนแดง เปลือกหนาและเหนียว ขนาดหัวใหญ่ สม่ำเสมอ หัวมีลักษณะกลมใน 1 หัว มี 1-2 กลีบ กลิ่นฉุนจัด มีรสหวาน ระหว่างการเจริญเติบโต จะสร้างดอกและเมล็ดมาก ซึ่งจะต้องหมั่นตรวจดูและเด็ดทิ้งให้หมด มิฉะนั้นจะทำให้ได้ขนาดหัวเล็กลง และจำนวนหัวน้อย โดยทั่วไปเมื่อปลูก 1 หัว จะแตกกอให้หัวประมาณ 8-10 หัว การแตกกอและลงหัวช้ากว่าหอมบัวเล็กน้อย มีอายุเมื่อหัวแก่เต็มที่ให้ฤดูหนาว 100 วันขึ้นไป และฤดูฝน 45 วัน ให้ผลผลิตแตกต่างกันไปตามฤดูปลูกและการดูแลรักษาได้ประมาณ 1000-5000 กิโลกรัม/ไร่ คุณภาพในการเก็บรักษาดีกว่าหอมบัว

1.3 การเตรียมดิน ก่อนการเพาะปลูกควรไถตะตากดินไว้ระยะหนึ่ง แล้วจึงเตรียมดินเพื่อปลูกจะกำจัดวัชพืชที่เป็นพืชที่อยู่และอาหารของแมลง ไข่แมลงที่ฝังตัวอยู่ในดินถูกพลิกขึ้นและกลบฝังลงไปดินจะตัดวงจรการเจริญพันธุ์ของแมลง นอกจากการไถเพื่อเตรียมดินแล้วควรต้องบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยอินทรีย์ อัตราปีละ 1,000 – 3,000 กก./ไร่ ซึ่งจะช่วยทำให้โครงสร้างของดินดีขึ้น กล่าวคือทำให้ดินร่วนซุยระบายน้ำได้ดี จะช่วยลดการเน่าของดินส่งผลต่อการเกิดโรคราก/โคนเน่า ให้ลดลง ในขณะที่เดียวกันการปรับสภาพความเป็นกรด-ด่างของดินให้อยู่ในช่วงที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของหอมแดง/ไม่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของเชื้อโรคพืช ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค โดยทั่วไปดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเป็นกรดปานกลางถึงกรดจัด จึงควรใส่ปูนขาวหรือปูนโดโลไมท์ อัตรา 100-300 กก./ไร่ ทุกๆ ปี ขึ้นกับสภาพความเป็นกรดของแต่ละแปลงปลูก

1.4 วิธีการปลูก

1.4.1 การปลูกด้วยหัวพันธุ์ เป็นวิธีที่เกษตรกรนิยมกันมานาน แต่ต้นทุนการผลิตสูง หัวพันธุ์ต้องผ่านการพักตัวไม่น้อยกว่า 3 เดือน จึงจะนำมาปลูกได้

1.4.2 การปลูกด้วยเมล็ด เป็นวิธีที่เกษตรกรสามารถประหยัดค่าพันธุ์ลงได้มากกว่าครั้งหนึ่งของการใช้หัวพันธุ์ แต่เกษตรกรต้องเพิ่มเวลาเพาะกล้าก่อนย้ายปลูกอีก 45 วัน ระยะปลูก 15 x 15 เซนติเมตร จำนวนต้น 70,000 ต้นต่อไร่

1.5 การใส่ปุ๋ย

1.5.1 ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก อัตรา 3.5 ตันต่อไร่ โดยการหว่านให้ทั่วแปลงก่อนปลูก แล้วพรวนดินกลบ

1.5.2 ปุ๋ยเคมี หอมแดงที่ปลูกจากหัวพันธุ์ ใช้ปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 85 กก./ไร่ รองพื้นก่อนปลูก ใส่ แอม โมเนียซัลเฟต 25-30 กก./ไร่ หรือ ยูเรีย 10-15 กก./ไร่ เมื่อเริ่มแตกกอ

1.6 การให้น้ำ

1.6.1 ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ หอมแดงต้องการน้ำตลอดฤดูปลูก 250-400 มล. ให้น้ำทั้งเช้าและเย็น

1.6.2 หัวเริ่มแก่ต้องลดการให้น้ำลง เพราะระยะนี้ต้นหอมต้องการดินและอากาศแห้ง การปฏิบัติอื่นๆ การคลุมดิน วัสดุที่ใช้คือ ฟางแห้ง หญ้าแห้ง เปลือกถั่วลิสง หรือเกลบดิน เพื่อป้องกันการสูญเสียน้ำและรักษาความชื้นของผิวดินไว้

1.7 โรคที่สำคัญและการป้องกันกำจัด (ธวัชชัย, 2556)

1.7.1 **โรคแอนแทรคโนส หรือโรคหอมเลื้อย** เกิดจากเชื้อรา ลักษณะอาการ เชื้อเข้าทำลายได้ทุกส่วนของพืช ทำให้เกิดแผลเป็นแฉ่งต่ำกว่าระดับผิวน้ำปกติ บนแผลมีสปอร์ของรา เป็นหยดของเหลวสีส้มอมชมพู ซึ่งเมื่อแห้งจะเป็นตุ่มสีดำเล็กๆ เรียงเป็นวงรีซ้อนกันหลายชั้น ใบหอมแดงจะเน่า ต้นแคระแกร็น ใบบิดโค้ง หัวลีบยาว และเลื้อยไม่ลงหัว แล้วเน่าในที่สุดไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้

1) การแพร่ระบาด รุนแรงในฤดูฝน หรือภายหลังฝนตกในฤดูหนาว

2) การป้องกันกำจัด

(1) ควรเก็บชิ้นส่วนของพืชที่เป็นโรคไปเผาทำลายทุกครั้งที่พบเพื่อลดแหล่งแพร่เชื้อโรค

(2) ก่อนปลูกควรปรับปรุงคุณสมบัติของดินไม่ให้เป็นกรดจัด เช่น ใส่ปุ๋ยขาวและปุ๋ยอินทรีย์ ให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์และสมบัติทางกายภาพของดินดี ก่อนปลูก 1-2 สัปดาห์ ปริมาณตามคำแนะนำจากการวิเคราะห์ดิน

1.7.2 **โรคใบไหม้** เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ลักษณะอาการ ใบหอมจะเป็นแผลน้ำ ตอนเช้าแผลจะมีหยดน้ำเล็กๆ ตอนสายแผลจะแห้ง แผลเป็นรูปรี แผลมหัวท้าย เนื้อเยื่อกลางแผลโปร่งบางใส ขอบแผลน้ำ ถ้าแผลขนาดใหญ่ขึ้นใบจะหักพับและเหี่ยว มีสีเขียวอมเทาเหมือนถูกน้ำร้อนลวก ต่อมาเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแห้งตายในที่สุด

1) การแพร่ระบาด พบระบาดได้ตลอดปี ในฤดูฝนพบความรุนแรงเสียหายมาก และช่วงที่มีน้ำค้างลงจัดในฤดูหนาว

2) การป้องกันกำจัด รดต้นหอมด้วยน้ำปูนใส จะช่วยให้หอมแดงแข็งแรงทนทานต่อโรค

1.7.3 โรคใบจุดสีม่วง เกิดจากเชื้อรา ลักษณะอาการ เริ่มจากใบหอมเป็นจุดขาวเล็กๆ ต่อมาขยายใหญ่รูปไข่สีน้ำตาลปนม่วง มีสปอร์สีดำเป็นผงละเอียดอยู่บนแผล ขอบแผลสีเหลือง ปลายใบหอมจะแห้ง

- 1) การแพร่ระบาด พบมากในฤดูหนาว
- 2) การป้องกันกำจัด ปรับปรุงดินเช่นเดียวกับโรคแอนแทรกโนส

1.7.4 โรคเหี่ยว เกิดจากเชื้อรา ลักษณะอาการ ใบแก่รอบนอกจะเป็นสีเหลือง หลังจากนั้นจะเหี่ยวเหลืองทั้งต้น ลองดึงต้นหอมจะหลุดจากดินง่ายเพราะรากและโคนต้นเน่า บริเวณโคนรากจะมีสีน้ำตาล ส่วนหัวจะนิ่มและเน่าลามไปส่วนอื่น อากาศชื้นๆ จะพบเส้นใยสีขาว อมชมพูติดส่วนเป็นโรคและดินบริเวณใกล้เคียง

- 1) การแพร่ระบาด ฤดูฝนและช่วงที่ความชื้นสูง
- 2) การป้องกันกำจัด
  - (1) ปรับปรุงดินเช่นเดียวกับโรคแอนแทรกโนส
  - (2) หลีกเลี่ยงไม่ปลูกซ้ำที่เดิม หรือปลูกพืชหมุนเวียน

1.7.5 โรคหัวและรากเน่า เกิดจากเชื้อรา ลักษณะอาการ ใบหอมเหลืองเหี่ยวแห้ง พบเส้นใยสีขาวหยาบๆ ที่โคนต้น และพบเมล็ดสีขาวหรือน้ำตาลอ่อนถึงน้ำตาลแก่และดำขึ้นปะปนกับเส้นใย หัวหอมจะเน่า เนื้อนุ่ม กลิ่นเหม็น

- 1) การแพร่ระบาด ฤดูฝนและช่วงที่มีความชื้นสูง และสามารถแพร่ระบาด หลังการเก็บเกี่ยวได้
- 2) การป้องกันกำจัด
  - (1) นำพืชที่เป็นโรคและดินบริเวณนั้นไปทำเผาทำลาย ระวังไม่ให้เมล็ดราแพร่กระจาย
  - (2) ปฏิบัติตามคำแนะนำเช่นเดียวกับโรคเหี่ยว

1.7.6 โรคเน่าคอดิน เกิดจากเชื้อรา ลักษณะอาการ ต้นกล้ามีปลายใบแห้งและยุบตายเป็นหย่อมๆ เมื่อถอนพบรากเน่ามีสีน้ำตาลที่โคนต้น บริเวณคอดินมีรอยช้ำสีน้ำตาลเป็นจุดเล็กๆ แล้วต่อมาขยายใหญ่จนเต็มรอบโคนต้น ทำให้กล้าหักพับแห้งตาย

- 1) การแพร่ระบาด พบมากในฤดูฝน
- 2) การป้องกันกำจัด
  - 1) เพาะกล้าหอมหวานเมล็ดบางๆ ต้นกล้าไม่แน่นเกินไป ระบายน้ำออกไม่ให้แฉงแฉะ
  - 2) รดต้นกล้าด้วยน้ำปูนใส

1.7.7 โรคเน่าและของหอม เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ลักษณะอาการ หัวมีลักษณะนิ่มภายใน เมื่อผ่าออกจะพบเนื้อเยื่อตรงกลางหัวเน่าซ้่า มีกลิ่นเหม็น ต่อมาจะเน่าและทั้งหัว

1) การแพร่ระบาด ช่วงที่มีอากาศร้อนชื้น

2) การป้องกันกำจัด

(1) ถ้าพบโรคในแปลง ต้องเก็บต้นเป็นโรคออกแล้วนำไปเผา และราดสารเคมีป้องกันกำจัดบริเวณที่เกิดโรค เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด

(2) เก็บหอมในระยะแก่จัด ผึ่งให้แห้งก่อนเก็บรักษาในที่ร่มเย็น และมีอากาศถ่ายเทดี

ตารางที่ 2.1 การป้องกันกำจัดโรคหอมแดงด้วยสารเคมี

การป้องกันกำจัดโรคหอมแดงด้วยสารเคมี			
ชื่อโรค	สารเคมี ป้องกันกำจัดโรคพืช	อัตราการใช้ต่อ น้ำ 20 ลิตร	วิธีการใช้
โรคแอนแทรคโนส	คาร์เบนดาซิม	6-12 กรัม	ผสมสารจับใบ พ่นทุก 3-5 วัน
	แมนโคเซบ 80%	30-50 กรัม	
	โปรคลอราส แมงกานีส		
โรคใบไหม้	ดาโนรอน	30 กรัม	ผสมสารจับใบพ่น ทุก 3-7 วัน
โรคใบจุดสีม่วง	คาร์เบนดาซิม	6-12 กรัม	ผสมสารจับใบพ่นทุก 3-5 วัน
โรคเหี่ยว	อีทรีไดอะโซล	30-50 กรัม	ราดลงดิน
	หรือ ฟิซี-เอ็นบี		
โรคหัวและรากเน่า	อีทรีไดอะโซล	30-50 กรัม	ราดลงดิน
	หรือ ฟิซี-เอ็นบี		
โรคเน่าคอদিন	ฟิซี-เอ็นบี, อีทรีไดอะโซล	30- 0 กรัม	ราดลงดิน 2-3 ครั้งห่างกัน 3-5 วัน
โรคเน่าและของหอม	เด็กซานผสมดาโนรอน	30 + 30 กรัม	พ่นทุก 5-7 วัน

การป้องกันกำจัดโรคหอมแดงด้วยจุลินทรีย์

จุลินทรีย์ที่ใช้เป็นชนิดที่ไม่ก่อให้เกิดโทษกับมนุษย์ หรือเป็นประโยชน์กับพืชที่ปลูกโดยอาศัยหลักการแข่งขันทั้งปริมาณ และคุณภาพของจุลินทรีย์ ในการยึดครองพื้นที่ โดยเฉพาะบริเวณราก และบริเวณใต้ทรงพุ่มของพืช จุลินทรีย์ที่มีการผลิตในเชิงพาณิชย์ เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา

เชื้อราทีโตเมียม เชื้อแบคทีเรีย (แบซิลลัส ทูริงจินเนนซิส และ แบซิลลัส ซับทิลิส) เชื้อไวรัส (NPV) และ ไล่เดือนฝอย

1.8 แมลงศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

1.8.1 หนอนกระทู้หอม หนอนชนิดนี้สามารถสร้างความต้านทานภายในตัวต่อสารฆ่าแมลงหลายชนิด หนอนที่ฟักออกมาจากไข่ในวัยแรก ทำลายพืชโดยกัดกินส่วนต่างๆ ของพืช ความเสียหายมักรุนแรงกับหนอนในระยะโตตั้งแต่วัย 3 ขึ้นไป

- 1) ช่วงเวลาการระบาด พบระบาดตามแหล่งปลูกผัก ระบาดรุนแรงในช่วงฤดูร้อน
- 2) การป้องกันกำจัด
  - (1) วิธีกล โดยเก็บกลุ่มไข่และหนอนทำลาย
  - (2) ใช้เชื้อจุลินทรีย์ได้แก่ เชื้อไวรัส (เอ็นพีวี) ของกรมวิชาการเกษตร อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือสปอต-เอ็กซ์ อัตรา 6-10 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร ผสมสารจับใบ พ่นตอนเย็นทุก 5 วัน หรือเชื้อแบคทีเรีย เช่น เซนทารีเคิลฟิน ดีเอฟ อัตรา 60-80 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นตอนเย็นทุก 5 วัน
  - (3) สารสะกัดสะเดา อัตรา 100 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นเมื่อหนอนระบาด
  - (4) สารเคมีฆ่าแมลง เช่น ไดอะเฟนไทซอรอน เทบูฟีโนไซด์ กลอฟูอาซอรอน อัตราตามคำแนะนำ

1.8.2 เพลี้ยไฟหอม จะใช้ปากที่มีลักษณะเป็นแท่งเขี้ยวเยื่อให้เข้าแล้วจึงดูดน้ำเลี้ยงจากเซลล์พืชที่ปลายยอดกาบใบและใบ ระยะแรกที่เข้าทำลายถ้าสังเกตไม่ละเอียดดีจะไม่พบแมลงและร่องรอย แต่อาการจะชัดเมื่อถูกทำลายรุนแรง

- 1) ช่วงเวลาการระบาด สภาพฝนชุกและอุณหภูมิที่ต่ำกว่า 15 องศาเซลเซียส จะลดการเคลื่อนย้ายและการระบาดลง การระบาดรุนแรง พบในช่วงฤดูร้อนหรืออากาศแห้งแล้ง ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม
- 2) การป้องกันกำจัด
  - (1) ใช้กับดักกาวเหนียวติดแผ่นป้ายสีเหลืองสูงกว่าพืชเล็กน้อย อัตรา 80 กับดักต่อไร่
  - (2) สารสะกัดสะเดา 0.1 เปอร์เซ็นต์ อัตรา 100 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นทุก 5 วัน

(3) สารฆ่าแมลง เช่น คาร์โบซัลเฟน หรือฟิโพรนิล หรืออิมิดาโคลพริด ทุก 5 วัน

1.8.3 ทนอดซอนไบ จะเข้าทำลายอย่างรวดเร็วเป็นครั้งคราวเนื่องจากวงจรชีวิตสั้น ทนอดจะกัดกินอยู่ใต้ผิวใบ เห็นเป็นผงขาวๆ ใบมีลักษณะโป่ง หากทำลายใบหอมระยะต้นเล็ก การเจริญเติบโตชะงัก และต้นอาจตายได้

- 1) *ช่วงเวลาการระบาด* ช่วงฤดูแล้ง หรือระยะฝนทิ้งช่วง
- 2) *การป้องกันกำจัด* ใช้สารฆ่าแมลง เช่น ไตรอะโซฟอส และ คาร์แทป ฟ่นเพียง 1-2 ครั้ง การป้องกันกำจัดแมลงโดยใช้ศัตรูธรรมชาติ ศัตรูธรรมชาติของแมลงที่เข้าทำลายหอมแดงนั้น ประกอบด้วยตัวห้ำและตัวเบียน โดยธรรมชาติจะมีการควบคุมเพื่อรักษาสมดุลของปริมาณ/ชนิดแมลงศัตรูหอมแดง เพื่อการเพิ่มผลผลิต ตัวห้ำและตัวเบียนในธรรมชาติได้รับสารพิษเช่นเดียวกับแมลงด้วย จึงเกิดเสียสมดุลธรรมชาติ ปัจจุบันพบว่าตัวห้ำ (สัตว์ หรือแมลงที่กินแมลงเป็นอาหาร) ตัวเบียน (สัตว์หรือแมลงที่อาศัยอยู่ในตัวแมลง) มีปริมาณลดน้อยลงมาก การควบคุมวิธีนี้จะได้ผลต่อเมื่อมีการสร้างสมดุลธรรมชาติ หรือมีการเพาะเลี้ยงตัวห้ำ/ตัวเบียน เพื่อกำจัดศัตรูหอมแดง แต่ในขณะนี้จะต้องใช้สารเคมี หรือใช้สารเคมีที่ปลอดภัยต่อตัวห้ำ/ตัวเบียนด้วย ยกตัวอย่างตัวห้ำ เช่น นก งู แมลงปอ แมลงช้างปีกใส แมงมุม แมลงหางหนีบ มวนพิฆาต มวนเพชรฆาต ตัวเบียน เช่น แตนเบียน และไส้เดือนฝอย

การป้องกันกำจัดแมลงโดยวิธีกล เป็นการใช้เครื่องมือหรือแรงงานในการจับแมลงทำลายหรือรับประทาน การใช้กับดัก เช่น กับดักแสงไฟ และกับดักกาวเหนียว และการใช้ตาข่ายป้องกันแมลง เป็นต้น

1.9 คำแนะนำการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัย

การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่เหมาะสม เกษตรกรควรรู้จักศัตรูพืช ชนิดและอัตราการระบาดของศัตรูพืช รวมทั้งการเลือกใช้เครื่องพ่น และหัวฉีดที่ถูกต้อง นอกจากนั้นควรพ่นให้กระจายทั่วต้น โดยเฉพาะบริเวณที่ศัตรูพืชเข้าทำลาย มีข้อแนะนำควรปฏิบัติ ดังนี้

การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างเหมาะสม

1.9.1 ไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนสารเคมีที่ใช้จะสลายตัวถึงระดับปลอดภัย โดยดูจากตารางคำแนะนำการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

1.9.2 ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องพ่นอย่าให้มีรอยรั่ว สารพิษอาจเปื้อกเปื้อนเสื้อผ้าและร่างกายของผู้พ่นได้

1.9.3 ต้องสวมหมวก เสื้อผ้า หน้ากาก หรือผ้าปิดจมูก ถุงมือ และรองเท้า ให้มิดชิด เพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ

- 1.9.4 อ่านฉลากคำแนะนำ คุณสมบัติ และวิธีการใช้ ให้เข้าใจก่อนทุกครั้ง
- 1.9.5 ควรพ่นในช่วงเช้าหรือเย็นขณะลมสงบ หลีกเลี่ยงการพ่นในเวลาแดดจัด หรือลมแรง และผู้พ่นต้องอยู่เหนือลมตลอดเวลาที่พ่นสาร
- 1.9.6 ควรเตรียมสารเคมีให้ใช้หมดในคราวเดียว ไม่ควรเหลือติดค้างในถังพ่น
- 1.9.7 เมื่อเลิกใช้ควรปิดฝาภาชนะบรรจุสารเคมีให้สนิท เก็บไว้ในที่มิดชิด ห่างจากสถานที่ปรุงอาหาร แหล่งน้ำ และต้องปิดกุญแจโรงเก็บตลอดเวลา
- 1.9.8 ภายหลังการพ่นสารกำจัดศัตรูพืชทุกครั้ง ผู้พ่นต้องอาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที เสื้อผ้าที่ใส่ขณะพ่นสารต้องซักให้สะอาดทุกครั้ง
- 1.9.9 ทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้ว อย่างทิ้งตามร่องสวน หรือทิ้งลงแม่น้ำ ลำคลอง

1.10 การเก็บเกี่ยว

- 1.10.1 อายุการเก็บเกี่ยว ประมาณ 65-85 วัน ขึ้นกับสภาพภูมิอากาศโดยเฉพาะช่วง อุณหภูมิต่ำ จะทำให้อายุการเก็บเกี่ยวยืดยาวออกไป และมีอิทธิพลต่อการลงหัวของหอมแดงด้วย
- 1.10.2 เก็บเมื่อหอมแดงแก่เต็มที่ โดยสังเกตจากใบหอมแดงพับพับลง โคนก้านใบอ่อนนุ่ม เปลือกหุ้มหัวหอมเปลี่ยนเป็นสีแดงเข้มขึ้น
- 1.10.3 เก็บโดยการถอน ผึ่งแดดไว้ 3-4 ชั่วโมง เก็บเข้ารั้วที่ไม่อับชื้น ทำความสะอาดหัวแล้วมัดก่าแขวนตากในร่มที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก
- 1.10.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคและแมลง การปฏิบัติด้านการเกษตรกรรมมีส่วนส่งเสริม หรือยับยั้งการแพร่ระบาดของโรค และแมลงได้โดยตรงเช่นการปลูกพืชหมุนเวียน เป็นการปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่หนึ่งในระยะเวลาที่แตกต่างกัน หรืออาจปลูกแบบผสมผสานกันหลายๆ พืชในพื้นที่ในช่วงเวลาเดียว เป็นการลดการแพร่ระบาดของโรคพืช และแมลงศัตรูพืชได้ทางหนึ่ง เนื่องจากพืชแต่ละชนิดมีความต้านทานหรืออ่อนแอต่อโรคแตกต่างกัน และแมลงก็มีความชอบพืชอาหารแตกต่างกัน

2. สถานการณ์หอมแดง

2.1 ประวัติการปลูกหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ หอมแดงเป็นพืชผักและสมุนไพรที่คนไทยรู้จักและคุ้นเคยมานาน มีการปลูกต่อเนื่องกันมาอย่างยาวนานทั้งในแบบเพื่อเป็นรายได้เสริมหลังฤดูการทำนาและเพื่อการเก็บไว้บริโภคในครัวเรือน ไม่แน่ใจว่าเป็นพืชผักในท้องถิ่นหรือมีการนำเข้ามาจากต่างถิ่นในสมัยใด

แต่ในส่วนของจังหวัดศรีสะเกษ ย้อนไปเมื่อประมาณ 40-50 ปีที่แล้ว จะมีการปลูกกันอย่างเป็นล่ำเป็นสันที่สุดที่บ้านก้านเหลือง ต.หมากเจียบ อ.เมืองฯ ต่อมาเกษตรกรในเขตบ้านยางชุมใหญ่ บ้านยางชุมน้อย บ้านลิ้นฟ้าฯลฯ อ.ยางชุมน้อย และบ้านชุมคำ, บ้านหนองแคน, บ้านเห็นอัม, บ้านบวกแต้บวกเตย ต.โพนยาง อ.วังหิน ได้มาหาซื้อหัวพันธุ์จากบ้านก้านเหลืองไปปลูกบ้าง เนื่องจากมีชื่อเสียงเป็นที่ประจักษ์ว่าเป็นหอมแดงที่มีคุณภาพดี สีสวย หัวใหญ่ เก็บได้นาน มีอัตราการฟ่อน้อย หอมแดงจึงกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและมีชื่อเสียงอีกอย่างหนึ่งของจังหวัดศรีสะเกษ กระทั่งปัจจุบัน โดยมีการปลูกมากที่สุดที่อำเภอยางชุมน้อย , อำเภอราษีไศล, อำเภอวังหิน และอำเภอเมืองศรีสะเกษ ตามลำดับ

2.2 การผลิตหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ เกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ เพาะปลูกหอมแดง 2 สายพันธุ์ ประกอบด้วย พันธุ์ลับแลอายุเก็บเกี่ยว 50-60 วัน และพันธุ์ศรีสะเกษอายุเก็บเกี่ยว 70-80 วัน เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวผลผลิตระหว่างเดือนพฤศจิกายน - มีนาคม ในฤดูกาลผลิตปี 2552/53 จังหวัดศรีสะเกษ มีพื้นที่การเพาะปลูกหอมแดง 28,771 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 28,771 ไร่ ผลผลิตรวม 86,313 ไร่ เปรียบเทียบกับปี 2551/52 พื้นที่เพาะปลูก 23,479 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 23,479 ไร่ ผลผลิตรวม 60,017 ตัน พื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น 5,292 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.54 และผลผลิตรวมเพิ่มขึ้น 20,296 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.74

ตารางที่ 2.2 สถิติการเพาะปลูกหอมแดงศรีสะเกษ ฤดูกาลผลิตปี 2546/47 – 2552/53

รายการ/ปีเพาะปลูก	2546/47	2547/48	2548/49	2549/50	2550/51	2551/52	2552/53
พื้นที่เพาะปลูก(ไร่)	20,858	21,831	19,963	25,357	24,797	23,479	28,771
ผลผลิตเฉลี่ย(กก./ไร่)	2,571	2,407	2,722	2,504	2,615	2,689	2,600
ผลผลิตรวม(เมตริกตัน)	53,643	60,854	54,958	68,564	70,120	66,017	86,353
(ผลผลิตรวมจริง)							
ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย/ไร่(บาท)	12,280	12,280	17,514	18,423	27,400	27,400	
% การเปลี่ยนแปลงพื้นที่	-11.8	+ 4.66	- 8.56	+24.87	-2.20	-5.31	+22.53
เพาะปลูก							
% การเปลี่ยนแปลงผลผลิต	-14.7	+ 13.44	- 9.69	+24.76	+2.26	-5.85	+30.8
รวม							

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 2.3 พื้นที่เพาะปลูก และผลผลิตหอมแดงศรีสะเกษแยกเป็นรายอำเภอปีการผลิต 2552/53

อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูก(ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย(กก./ไร่)	ผลผลิตรวม(ตัน)
ยางชุมน้อย	11,910	3,000	35,730
ราษีไศล	8,615	3,450	29,771.75
กันทรารมย์	3,628	3,000	10,884
วังหิน	2,576	2,000	5,152
กันทรลักษ์	313	2,000	626
พยุห์	411.25	2,900	1,192.62
เมือง	407.75	2,500	1,019.37
ศรีรัตนะ	87	2,200	191.40
ขุขันธ์	583.5	1,990	1,161.16
เมืองจันทร์	177.50	3,000	532.50
โนนคูณ	82	1,500	93
รวม	28,771	2,600	86,353.50

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 2.4 คาดการณ์ปริมาณผลผลิตหอมแดงศรีสะเกษออกสู่ตลาด แยกรายเดือน
ปีการผลิต 2552/53

รายการ/เดือน	พ.ย.52	ธ.ค.52	ม.ค.53	ก.พ.53	มี.ค.53	รวม
ปริมาณผลผลิต (ตัน)	1,786	36,920	34,171	11,883	1,954	86,714
%	2.06	42.58	39.41.	13.70	2.25	100

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ

การผลิตหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ จึงมีนัยยะทางเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ เมื่อปี 2547 มีเกษตรกรอยู่ราว 9,475 ครอบครัวที่ ประกอบอาชีพอาชีพปลูกหอมแดง ในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งทั้งหมดเป็นเกษตรกรราย ย่อย ที่ในบางรายได้บ่มเพาะความรู้ความชำนาญ ในอาชีพมาเป็นเวลานาน

รัฐบาลไทยคาดหวังว่าการจัดตั้งเขตการค้าเสรี (Free trade Area - FTA) ระดับ ทวิภาคีจะสามารถทำให้ไทยส่งออกสินค้าเกษตรไปยังประเทศคู่ค้าได้มากขึ้น และเกษตรกรไทยก็ จะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ปัจจุบันมีการจัดทำเขตการค้าเสรีไปแล้วกับหลายประเทศ ดังเช่น ไทย-จีน ไทย-อินเดีย ไทย-บาหลีเรน ไทย-ออสเตรเลีย ไทย-ญี่ปุ่น ไทย-เปรู และไทย-สหรัฐอเมริกา กรณีไทย-จีน การทำเขตการค้าเสรีเริ่มมีผลมาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 ที่จะต้องมีการลดภาษีในกลุ่มสินค้าเกษตร ได้แก่ สัตว์มีชีวิต เนื้อสัตว์ใช้บริโภค สินค้าประมง ผลิตภัณฑ์นม ผลิตภัณฑ์จากสัตว์อื่นๆ ต้นไม้และ พืชอื่นๆ มีชีวิต พืชผักใช้บริโภคและผลไม้ การลดอัตราภาษีศุลกากรที่เก็บจากสินค้านำเข้าจะลดลง เป็น 0% ภายในปี 2549

ทั้งนี้จากเดิมการทำเขตการค้าเสรีจะมีผลในเดือนมกราคม แต่รัฐบาลไทยมีความ กระตือรือร้นมากในการเปิดเขตการค้าเสรีจึงเลื่อนการเปิด เขตการค้าเสรีไทย-จีน เข้ามาเป็นเดือน ตุลาคม 2546 ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากการเปิดเสรีการค้าไทย-จีน พบว่า มีสินค้าพืชผัก เช่น หอม กระเทียม และ ไม้ผลจากจีน เช่น แอปเปิ้ล สาลี่ ทะลักเข้ามาขายในประเทศไทยในปริมาณที่เพิ่ม สูงขึ้น จากเดิมที่เคยมีการลักลอบนำเข้ามาขายอยู่แล้ว แต่ปัจจุบันทำได้โดยถูกต้องกฎหมายและมีราคาที่ ถูกลง ในขณะที่พบว่าสินค้าจำพวกผลไม้จากไทยที่ส่งเข้าไปขายในจีนนั้นยังมีปริมาณ ไม่มากนัก เพราะพบกับอุปสรรคของระบบการค้าของรัฐบาลจีน เวลาผ่านไป 1 ปี พบว่าการเปิดเสรีไทย-จีน ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรหลายกลุ่มเฉพาะอย่างยิ่ง เกษตรกรในกลุ่มที่ปลูกหอม กระเทียม และ พืชผักเมืองหนาวหลายล้านครอบครัว กล่าวเฉพาะจังหวัดศรีสะเกษนับได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีการปลูก หอมแดงมากที่สุดใน ประเทศ ปัจจุบันกำลังได้รับพิษจากเอฟทีเออย่างหนักหน่วง ขณะนี้เกษตรกรยัง อยู่ในภาวะสับสนไม่รู้จะเปลี่ยนอาชีพไปทำอะไร เพราะมาอาชีพปลูกหอมแดงมาเกือบครึ่งชีวิต

2.3 หอมแดงรายได้อันดับสองรองจากข้าว จังหวัดศรีสะเกษถือเป็นจังหวัดที่มีการผลิต หอมแดงเพื่อจำหน่ายมากที่สุดใน ประเทศ ทำรายได้ให้จังหวัดเป็นอันดับสองรองจากข้าว พื้นที่ ปลูกหอมแดงกระจายกันอยู่ในเขตอำเภอขามเฒ่า อำเภอรามัน อำเภอกันทรารมย์ อำเภอกันทร ลักษณ์ อำเภอเมือง อำเภอวังหิน กิ่งอำเภอยุทธ์ และอำเภออุทุมพรพิสัย (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด 2544: 12) เมื่อเทียบกับพืชในกลุ่มพืชผักชนิดอื่นๆ แล้วพบว่าหอมแดงมีการผลิตมากเป็นอันดับแรก ของพืชในกลุ่มนี้

พื้นที่ปลูกมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นดังเห็นจากในช่วงปี 2512 มีพื้นที่ปลูกหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษอยู่ราว 2,170 ไร่ มีผลผลิต 1,241,950 กิโลกรัม และต่อๆ มีการขยายพื้นที่ปลูกจนกระทั่งในปี 2547 มีพื้นที่ปลูก 20,858 ไร่ ปริมาณผลผลิต 53,634,000 กิโลกรัม ลดลงจากปี 2546 ที่มีพื้นที่ปลูกหอมแดงอยู่ราว 20,685 ไร่ ปริมาณผลผลิต 62,897,000 กิโลกรัม

พื้นที่การปลูกหอมแดงแม้ว่าจะมีลักษณะที่เพิ่มขึ้น แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าพื้นที่ปลูกและปริมาณผลผลิตจะลดลงในบางปีและ เพิ่มขึ้นมากในบางปี เนื่องจากสภาพการตลาดและปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์หอม ปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีราคาสูงขึ้น ทำให้ในบางปีเกษตรกรขาดเงินทุนและไม่กล้าเสี่ยงมาก อย่างไรก็ตามการขยายตัวของพื้นที่ปลูกมีการขยายตัวอย่างช้าๆ แต่เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตต่อไร่ได้สูงขึ้นมาก จากเดิมที่เคยได้เพียง 593 กิโลกรัมต่อไร่ ขยับขึ้นถึง 2,162 กิโลกรัมต่อไร่ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการพัฒนาในเรื่องเทคโนโลยีการผลิตและการใช้ปัจจัย การผลิตเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตของการผลิตในระบบเกษตรสมัยใหม่

ปริมาณหอมแดงที่เกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษผลิตได้ในปี 2547 ทั้งหมด 53,634,000 กิโลกรัม เมื่อจำแนกการใช้ประโยชน์และการจำหน่ายของเกษตรกร พบว่า หอมแดงจำนวน 5,535,000 กิโลกรัมถูกเก็บไว้สำหรับทำพันธุ์ หอมแดงจำนวน 1,402,000 เป็นส่วนที่เก็บไว้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเกษตรกร และหอมแดงจำนวน 46,697,000 กิโลกรัม เป็นส่วนที่เกษตรกรนำออกขายหรือร้อยละ 87 ของหอมแดงที่ผลิตได้ทั้งหมดในจังหวัดการผลิตหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษจึงมีนัยยะทางเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ เมื่อปี 2547 มีเกษตรกรอยู่ราว 9,475 ครอบครัวยุคที่ประกอบอาชีพอาชีพปลูกหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งทั้งหมดเป็นเกษตรกรรายย่อย ที่ในบางรายได้บ่มเพาะความรู้ความชำนาญในอาชีพมาเป็นเวลานานการขยายพื้นที่ปลูกหอมในจังหวัดศรีสะเกษมีการขยายพื้นที่ปลูกอย่างจริงจัง เมื่อประมาณ 30 กว่าปีที่ผ่านมาเป็นระยะที่เกษตรกรเริ่มมีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตกันมากขึ้น โดยเฉพาะการที่มีรถขนาดใหญ่ที่เรียกว่า “รถดินตะขาบ” มารับจ้างขุดจอมปลวก กระจายดินจอมปลวกให้เป็นแปลงใหญ่สำหรับปลูกหอม ทำให้การบุกเบิกแปลงปลูกสามารถทำได้ง่ายขึ้น และเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่

2.4 ตลาดหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ หอมแดงศรีสะเกษ ออกสู่ตลาดแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 หอมแดงปลายฝนพันธุ์ลับแล ปีการผลิต 2552/53 เริ่มออกสู่ตลาดตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม – กลางเดือนธันวาคม 2552 ในปริมาณเฉลี่ย วันละ 30-35 ตัน ราคาเฉลี่ยระหว่างวันที่ 9-13 พฤศจิกายน 2552 ขนาดเล็ก 14-16 บาท/ก.ก. ขนาดกลาง 17-19 บาท/ก.ก. ขนาดใหญ่ 20-23 บาท/ก.ก. เมื่อเทียบกับราคาปี 2551/52 ราคาเฉลี่ยระหว่างวันที่ 9-13 พฤศจิกายน 2550 ขนาดเล็ก 27-29 บาท/ก.ก. ขนาดกลาง 30-31 บาท/ก.ก. ขนาดใหญ่ 34-35 บาท/ก.ก. ราคาเฉลี่ยลดลงมาก เนื่องจาก ผลผลิตออกสู่ตลาดมีจำนวนมากกว่าปีก่อน ประมาณ 15 – 20 ตัน โดยเทียบกับช่วง

ระยะเวลาเดียวกัน และราคาปรับซึ่ลดลงอย่างต่อเนื่องเมื่อปริมาณผลผลิตเข้าสู่ตลาดเพิ่มขึ้น โดยมีราคา ณ วันที่ 23 ธันวาคม 2552 ขนาดเล็ก 14 บาท/ก.ก. ขนาดกลาง 15-16 บาท/ก.ก. ขนาดใหญ่ 17-20 บาท/ก.ก. ปริมาณเข้าสู่ตลาด 60-70 ตัน/วัน

ระยะที่ 2 หอมแดงศรีสะเกษ ฤดูกาลผลิตปี 2551/52 จะเริ่มออกสู่ตลาดกลางเดือน ธันวาคม 2551 และจะออกสู่ตลาดมากและมักประสบปัญหาาราคาคงต่ำช่วงเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์

ตารางที่ 2.5 สรุปสถานการณ์ราคาหอมแดงฤดูกาลผลิต ปี 2549/50- 2552/53

รายการ	ขนาด	ราคาเฉลี่ยประจำเดือน (บาท/ก.ก.)						ราคาเฉลี่ย
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	
ปี 2549/50		(หอมฝน)						
หอมแดงขนาดเล็ก		-	23.67	20.10	8.34	6.23	5.49	12.77
หอมแดงขนาดกลาง		-	27.67	23.60	10.79	7.57	6.82	15.29
หอมแดงขนาดใหญ่		-	33.67	27.60	13.07	9.02	7.88	18.25
หอมแดงคัดพิเศษ		-	-	22.61	15.04	10.33	8.83	14.20
ปี 2550/51		(หอมฝน)						
หอมแดงขนาดเล็ก		-	28.00	25.09	8.34	7.98	15.07	16.90
หอมแดงขนาดกลาง		-	30.34	28.03	10.59	10.65	17.69	19.46
หอมแดงขนาดใหญ่		-	33.50	30.80	12.68	13.00	21.03	22.20
หอมแดงคัดพิเศษ		-	-	20.40	14.68	15.33	-	16.80
ปี 2551/52		(หอมฝน)						
หอมแดงขนาดเล็ก		-	26.00	17.95	9.92	9.78	11.27	
หอมแดงขนาดกลาง		-	28.75	20.70	11.54	11	13.05	
หอมแดงขนาดใหญ่		-	31.25	23.13	13.30	12.26	15.05	
หอมแดงคัดพิเศษ		-	-	21.30	15.12	23.51	-	
ปี 2552/53		(หอมฝน)						
หอมแดงขนาดเล็ก		-	15.87	13.75	9.97	9.67	11.12	12.07
หอมแดงขนาดกลาง		-	19.62	15.85	11.95	12.15	13.62	14.63
หอมแดงขนาดใหญ่		-	21.87	18.45	14.07	14.8	15.62	16.96
หอมแดงคัดพิเศษ		-	-	20.24	16.34	15.75	22.5	18.70

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ

ผลผลิตหอมแดงที่ผลิตในจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่ถูกจำหน่ายเพื่อการบริโภคสด ทั้งในประเทศและส่งออกนอกประเทศ มีสัดส่วนร้อยละ 70 และ 30 ตามลำดับ โดยกลุ่มพ่อค้ารับซื้อในระดับจังหวัดเป็นผู้ส่งหอมแดงให้กับพ่อค้าปลายทาง กลุ่มพ่อค้าในจังหวัดจึงเป็นผู้ขึ้นราคาและสถานะการตลาดหอมแดงในแต่ละปีในจังหวัดศรีสะเกษ ในเบื้องต้นการกำหนดราคาของพ่อค้าหอมแดงจะดูจากสภาพคล่องของตลาด ทั้งภายในประเทศและจากตลาดต่างประเทศ ว่ามีความคล่องตัวมากน้อยเพียงใด ระบบการค้าหอมแดงของจังหวัดศรีสะเกษ ถูกผูกขาดเกือบทั้งหมดโดยกลุ่มของพ่อค้าระดับจังหวัดและพ่อค้าเร่ ที่มีความเชื่อมโยงกันในการเป็นผู้รับซื้อหอมแดงเกือบทั้งหมดในจังหวัด โดยอาศัยกลไกของพ่อค้าเร่ในท้องถิ่นเป็นตัวหลัก และกลุ่มพ่อค้าในเมืองก็ยังเป็นจุดรับซื้อใหญ่สำหรับพ่อค้ารายย่อยระดับอำเภอ การขายหอมแดงของเกษตรกรบางรายมีการติดต่อกับพ่อค้าเร่โดยตรง เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวหอมแดงจะมีรถของพ่อค้าเร่เข้ามารับซื้อในชุมชนหากสามารถตกลงราคากันได้พอใจทั้งสองฝ่ายเกษตรกรก็จะตัดสินใจขายหอมแดง แต่ราคาที่เกษตรกรขายได้ก็จะกำหนดโดยตลาดระดับจังหวัดอยู่เช่นเดิม คือเมื่อหอมราคากพ่อค้าก็จะรับซื้อในราคาต่ำเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ พ่อค้ากลุ่มต่างๆ ยังมีการติดต่อสัมพันธ์กันกับเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในหลายลักษณะ ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้สามารถควบคุมราคาของหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ ได้อย่างเบ็ดเสร็จ เช่น พ่อค้าบางรายให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงทั้งในด้านการให้กู้เงินและปัจจัยการผลิตต่างๆ สำหรับลงทุนปลูกหอม เช่น ปุ๋ย และพันธุ์หอม และเป็นผู้รับซื้อหอมแดงจากเกษตรกร

ระบบการค้าหอมแดงศรีสะเกษ ไม่ยุ่งยากในรูปแบบ แต่ซับซ้อนในเนื้อหา อำนาจต่อรองด้านราคายังคงอยู่ในมือพ่อค้าเช่นเดียวกับสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ทั่วไป อำนาจซื้อของพ่อค้าระดับจังหวัดมีพ่อค้าตลาดปลายทางเป็นผู้เกื้อหนุน ทั้งด้านการรับซื้อ การจัดหาตลาดและดูแลผลประโยชน์ ดังนั้น พ่อค้าตลาดปลายทางจึงมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาและปริมาณการรับซื้อของพ่อค้าในจังหวัดค่อนข้างสูง หอมแดงที่พ่อค้ารับซื้อจากเกษตรกรในจังหวัดเกือบทั้งหมด ส่งไปจำหน่ายต่อเพื่อการบริโภคสดทั้งในและต่างประเทศ โดยมีตลาดที่จังหวัดนครศรีธรรมราช นครราชสีมา สงขลา ปทุมธานี และราชบุรี เป็นตลาดใหญ่ มีเพียงส่วนน้อยที่นำเข้าโรงงาน ซึ่งเป็นหอมแดงคุณภาพต่ำ ผู้ค้าหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ แบ่งได้ 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

2.4.1 กลุ่มพ่อค้ารายใหญ่ มีประมาณ 7 - 8 ราย ซึ่งส่วนใหญ่จะรับซื้ออยู่ที่สถานประกอบการของตน และบริเวณท่าเรือ แล้วแต่ความต้องการของตลาดปลายทางและปริมาณหอมแดงที่ออกสู่ตลาด พ่อค้ากลุ่มนี้มีกำลังซื้อขายสูง และค่อนข้างสามารถควบคุมกลไกของตลาดท้องถิ่นได้ บางรายยังมีอำนาจต่อรองกับตลาดปลายทางสูงด้วย พ่อค้ากลุ่มนี้มีการประสานข้อมูลทางการตลาดและราคากับพ่อค้าปลายทางอย่างใกล้ชิดบางช่วงการเคลื่อนไหวของพ่อค้ากลุ่มนี้ จะมีอิทธิพลต่อ

ภาวะการค้าและราคาหอมแดงในจังหวัดด้วย พ่อค้ากลุ่มนี้ส่วนใหญ่ส่งไปจำหน่ายต่อที่ตลาดจังหวัด นครศรีธรรมราช นครวิเศษ ภาคกลางบางจังหวัด และมีการส่งไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ด้วย

2.4.2 กลุ่มพ่อค้ารายย่อย มีประมาณ 10 - 15 ราย ซึ่งประกอบด้วยพ่อค้ารายย่อย ภายในจังหวัด และพ่อค้าจากต่างจังหวัดที่เข้ามาเปิดจุดรับซื้อ พ่อค้ากลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะซื้อขาย หอมแดงอยู่บริเวณตลาดริมทางรถไฟ และถนนวิจิตรนคร ตลาดปลายทางของพ่อค้ากลุ่มนี้มีทั้ง ตลาดกรุงเทพฯ และปริมณฑล บางจังหวัดในภาคกลาง และจำหน่ายต่อให้กับพ่อค้าเร่

2.4.3 กลุ่มพ่อค้าเร่ เป็นพ่อค้าจากต่างจังหวัดที่เข้ามาซื้อหอมแดงเป็นครั้งคราว มี จำนวนไม่แน่นอน ส่วนใหญ่จะเข้ามามากช่วงหอมแดงราคาถูก และนำไปจำหน่ายในจังหวัดใกล้เคียง นอกจากนี้ ยังมีพ่อค้าท้องถิ่นที่ซื้อขายในพื้นที่เพาะปลูก และบางรายก็เป็น เครือข่ายของพ่อค้ารายใหญ่ด้วย

จากการวิเคราะห์ หากรวมปริมาณการรับซื้อหอมแดงของกลุ่มพ่อค้ารายใหญ่ และกลุ่มค้ารายย่อยในจังหวัดแล้ว พ่อค้าทั้งสองกลุ่มนี้จะรับซื้อหอมแดงประมาณ ร้อยละ 70 ของ ผลผลิตทั้งหมดที่ออกสู่ตลาด ด้วยเหตุดังกล่าวกลุ่มพ่อค้าทั้งสองกลุ่มนี้จะเป็นตัวชี้นำในด้านราคา และภาวะการตลาดหอมแดงในจังหวัดได้

2.5 ปัจจัยในการกำหนดราคา

ตัวบ่งชี้ในการตั้งราคาซื้อขายหอมแดงของพ่อค้า จะขึ้นอยู่กับสภาพของตลาด ทั้งภายในและต่างประเทศว่ามีการซื้อขายคล่องตัวมากน้อยเพียงใด และจะสังเกตได้ว่าช่วงที่สถานการณ์ มีความคล่องตัว การซื้อขายจะกระทำอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ไม่ว่าจะราคาจะสูงหรือต่ำ ตรงกันข้าม ช่วงใดที่การตลาดไม่คล่องตัว การซื้อขายจะเป็นไปอย่างชบช้า แม้ว่าราคาจะต่ำสักเพียงใดก็จะมี พ่อค้ารับซื้อไว้เพื่อเก็งกำไร จะมีบ้างก็เป็นพ่อค้าเร่จากต่างจังหวัด ที่เข้ามาซื้อหอมแดงราคาถูก โดยไม่เน้นคุณภาพเท่าใดนัก จากการติดตามภาวะการตลาดหอมแดงศรีสะเกษตลอดมา พอประมวล ปัจจัยซึ่งมีอิทธิพลในการกำหนดราคาในแต่ละช่วงแต่ละวันจะขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ดังนี้

2.5.1 ปริมาณหอมแดงที่เข้าสู่ตลาดในจังหวัด

2.5.2 ปริมาณหอมแดงที่เข้าสู่ตลาดรวมทั้งสถานการณ์การซื้อขายที่ตลาดปลายทาง

2.5.3 การแข่งขันในการซื้อของพ่อค้าในจังหวัด

2.5.4 คุณภาพหอมแดง

2.5.5 ปริมาณและคุณภาพหอมแดงของจังหวัดอื่นที่เข้าสู่ตลาดปลายทาง

ปัจจัยอื่นๆ เช่น ความต้องการของตลาดต่างประเทศ และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ของประเทศคู่ค้า เป็นต้น (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ 2546 : 4)

3. ข้อมูลทั่วไปของตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ตำบลสังเม็ก อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอกันทรลักษ์ มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 20 หมู่บ้าน ได้แก่

ตารางที่ 2.6 จำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อผู้นำหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านสังเม็ก	นายเสน รสชาติ	158	362	343	705
2	บ้านไหล่มุม	นายสมบูรณ์ คำศรี	234	507	495	1,002
3	บ้านทุ่งโพธิ์	นายสุวรรณ จันทร์ประสิทธิ์	232	359	358	717
4	บ้านลำโรง	นายสบาย ประจันทร์	170	419	405	824
5	บ้านโนนแสนสุข	นายองอาจ สังข์ภักดี	236	516	522	1,038
6	บ้านตาหมา	นายถาวร เสนาภักดี	100	239	239	478
7	บ้านโนนกลาง	นายเลิศพงษ์ พงศ์เจริญปรีชา	147	290	279	569
8	บ้านโนนสะอาด	นายชาติชีวิน คามะทิพย์	99	223	207	430
9	บ้านโนนคำแก้ว	นายวินัย จิบทอง	247	506	492	998
10	บ้านสร้างศาลา	นายหว่าง คำศรี	134	346	297	643
11	บ้านโนนสำราญ	นายหาญ บุญศักดิ์	77	162	148	310
12	บ้านนาขันตม	นายพรมมี กันทอง	126	245	236	481
13	บ้านหนองแสง	นายวิสัย บุญพอ	136	296	291	587
14	บ้านกันตม	นายศักดิ์ชาย สารพันธ์	130	230	245	475
15	บ้านเขื่อนช้าง	นายประเวศ ศรีเนตร	258	476	466	942
16	บ้านศรีพนมทอง	นางละม้าย วันศุกร์	158	378	386	764
17	บ้านกันตมพัฒนา	นายประสงค์ ปัทมะ	114	299	217	516
18	บ้านสังเม็กตะวันตก	นายนิคม ธรรมรักษ์	121	284	275	559
19	บ้านทุ่งรวงทอง	นายสนั่น จำปาเต็ม	131	275	275	550
20	บ้านป่าอ้อย	นายเหรียญ พิมพ์ทราย	117	274	294	568
รวม			3,125	6,686	6,470	13,156

3.1 ประชากร ตำบลสังเม็ก มี 3,125 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น 13,156 คน แยกเป็นชาย 6,686 คน หญิง 6,570 คน ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม พ.ศ.2556 (ที่มา สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ)

3.2 สภาพเศรษฐกิจ

3.2.1 อาชีพที่สำคัญของประชากรในเขตตำบลสังเม็ก

- 1) อาชีพทำนา
- 2) อาชีพทำไร่
- 3) อาชีพทำสวนผัก (พริก, หอม, กระเทียม)
- 4) อาชีพเลี้ยงสัตว์
- 5) อาชีพทอผ้าไหม

3.2.2 หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสังเม็ก

- 1) ธนาคาร
- 2) โรงแรม
- 3) ปั๊มน้ำมันและก๊าซ
- 4) โรงงานอุตสาหกรรม
- 5) โรงเรียน
- 6) ร้านจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง
- 7) ร้านซ่อมจักรยานยนต์/จักรยาน

3.3 ประวัติอำเภอกันทรลักษ์

3.3.1 **ที่ตั้งและขนาด** อำเภอกันทรลักษ์ ห่างจากอำเภอเมืองศรีสะเกษ

จังหวัดศรีสะเกษ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 221 ระยะทาง 63 กิโลเมตร ห่างจากอำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ตามทางหลวงแผ่นดินสายโชคชัย – เดชอุดม และห่างจากอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2085 ระยะทาง 67 กิโลเมตร

อำเภอกันทรลักษ์ มีพื้นที่ทั้งหมด 1,346 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 847,500 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงสลับเขา และเป็นที่ราบลุ่มบางส่วน ลักษณะดินเป็นดินเหนียวปนทราย ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชไร่ ตลอดจนไม้ผลชนิดต่างๆ สำหรับการทำนาปลูกข้าวมีในที่ราบลุ่มบางแห่ง พื้นที่ด้านตะวันตกส่วนมากเป็นดินแดงมีความอุดมสมบูรณ์มาก ซึ่งเรียกตามภาษาท้องถิ่น “ดงดินแดง”

3.3.2 อาณาเขต

- ทิศเหนือ ติดต่ออำเภอเบญจลักษ์ และอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ
- ทิศใต้ ติดต่ออำเภอจอมกระสาน จังหวัดเขาพระวิหาร ประเทศสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย โดยมีเทือกเขาพนมดงรักเป็นเส้นกั้นพรมแดน
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอทุ่งศรีอุดม และกับอำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี
- ทิศตะวันตก ติดต่ออำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ 2.1 แผนที่อำเภอกันทรลักษ์

ที่มา : สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ (2556)

3.3.3 การปกครอง

- 1) แบ่งการปกครองออกเป็น
  - (1) จำนวนตำบล 20 ตำบล
  - (2) หมู่บ้าน 286 หมู่บ้าน
  - (3) เป็นหมู่บ้าน อพป. 73 หมู่บ้าน
  - (4) เป็นหมู่บ้าน ปชด. 10 หมู่บ้าน

3.3.4 สภาพเศรษฐกิจ

- 1) มีพื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น 413,512 ไร่
- 2) พืชเศรษฐกิจที่สำคัญๆ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หอม กระเทียม ปอ แก้ว มันสำปะหลัง เงาะ ทูเรียน ลำไย มะม่วง ฝรั่ง ยางพารา และพืชไร่ และพืชผักทุกชนิด
- 3) มีโรงงานอุตสาหกรรม 33 แห่ง
- 4) มีสถานบริการ 18 แห่ง
- 5) ธนาคาร 6 แห่ง

4. การจัดการส่วนประสมทางการตลาดในธุรกิจเกษตร

เสาวภา (2551) กล่าวว่า ในกลยุทธ์การตลาดแต่ละกลยุทธ์จะประกอบด้วย ส่วนประสมการตลาดและการตัดสินใจทางการตลาด ก็คือ การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวกับส่วนประสมการตลาด เพื่อสนองความต้องการของตลาด โดยเกี่ยวกับกลุ่มของวัตถุประสงค์ นโยบายและทรัพยากรการตลาดที่นำมาใช้เพื่อสร้างความพยายามทางการตลาดของกิจการภายใต้สภาวะการแข่งขันและสภาวะแวดล้อมทางการตลาด ซึ่งการตัดสินใจด้านส่วนประสมการตลาด ประกอบด้วย

4.1 การตัดสินใจด้านผลิตภัณฑ์ (Product Decision) เป็นการตัดสินใจด้านผลิตภัณฑ์ที่กิจการจะนำเสนอเข้าสู่ตลาดและเข้าไปดำเนินการการตลาดเพื่อเรียกร้อง สร้างความต้องการ และความสนใจจากผู้บริโภคเป็นการเพิ่มยอดขายและที่จะทำให้กิจการได้รับกำไรมากที่สุด หลักในการพิจารณาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ขึ้นอยู่กับ

- 4.1.1 ผู้บริโภคเป็นหลัก
- 4.1.2 ความสามารถของกิจการในการที่จะส่งสินค้าไปขายในตลาดเป้าหมาย
- 4.1.3 ความสามารถในการที่จะทำให้ผู้บริโภคในส่วนตลาดเป้าหมายสนใจซื้อผลิตภัณฑ์

4.2 การตัดสินใจด้านราคา (Price Decision) เป็นการตัดสินใจถึงวิธีการตั้งราคาผลิตภัณฑ์ในตลาดเป้าหมาย ซึ่งสามารถเลือกวิธีการตั้งราคาโดยใช้ต้นทุนเป็นเกณฑ์ หรือใช้อุปสงค์เป็นเกณฑ์หรือใช้คู่แข่งเป็นเกณฑ์ แต่การกำหนดราคาจะต้องให้เหมาะสมกับกลุ่มตลาดเป้าหมายจึงต้องทำการพิจารณาถึงนโยบาย และกลยุทธ์การตั้งราคาให้เหมาะสมกับโอกาสทางการตลาดของกิจการด้วย

4.3 การตัดสินใจด้านการจัดจำหน่าย (Place Decision) เป็นการตัดสินใจถึงกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์จากแหล่งผลิตไปสู่แหล่งการบริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ช่องทางการจัดจำหน่าย และการกระจายตัวสินค้า

4.4 การตัดสินใจด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion Decision) เป็นการตัดสินใจทางด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้จำหน่ายและตลาดเป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้มุ่งหวังในตลาดเป้าหมาย การชักจูงให้ลูกค้าเป้าหมายซื้อผลิตภัณฑ์ และการจูงใจให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อ การตัดสินใจด้านการส่งเสริมการตลาด ประกอบด้วย

- 4.4.1 การตัดสินใจด้านการโฆษณา
- 4.4.2 การตัดสินใจด้านการขายโดยบุคคล
- 4.4.3 การตัดสินใจในด้านการส่งเสริมการขาย
- 4.4.4 การตัดสินใจด้านการประชาสัมพันธ์

5. ทฤษฎีการผลิต

การวิเคราะห์การผลิตก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ผู้ผลิตควรผลิตสินค้าเป็นจำนวนเท่าใด จึงจะได้ผลผลิตสูงสุดและเสียต้นทุนที่ต่ำสุด และเมื่อนำด้านการผลิตและการจำหน่ายมาพิจารณาร่วมกัน การศึกษาเกี่ยวกับการผลิตประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานการผลิต การผลิตระยะสั้น การผลิตระยะยาว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ความรู้พื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับการผลิต การผลิต (Production) เป็นขบวนการเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิตหรือปัจจัยการนำเข้า (input) ให้ออกมาเป็นผลผลิต (output) ที่สามารถตอบสนองความต้องการได้ สามารถแบ่งประเภทได้ 2 แบบ คือ

5.1.1 แบ่งตามคุณลักษณะของปัจจัย ปัจจัยการผลิตจะแบ่งออกเป็น 4 ชนิด ได้แก่

1) ที่ดิน (land) หมายถึง แผ่นดินที่ใช้ในการเพาะปลูกหรือใช้ประกอบธุรกิจต่างๆ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ที่มีอยู่ในดิน เช่น แร่ธาตุ ป่าไม้ และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เป็นต้น

2) **แรงงาน (labor)** หมายถึง กำลังกาย ความคิด ความชำนาญของมนุษย์ที่ใช้เพื่อการผลิต

3) **ทุน (capital) หรือสินค้ำที่ใช้ในการลงทุน** หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการผลิตสินค้ำ ทุนอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ สิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องจักร

4) **ผู้ประกอบการ (entrepreneur)** หมายถึง ผู้ที่ดำเนินการหรือผู้ที่จัดให้มีการผลิต โดยนำเอาปัจจัยการผลิตมารวม เพื่อผลิตสินค้ำหรือบริการให้ไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

5.1.2 แบ่งตามความสัมพันธ์กับปริมาณผลผลิต สามารถแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย

1) **ปัจจัยคงที่ (fixed factor)** ปัจจัยการผลิตที่ไม่สามารถเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามปริมาณการผลิตได้ เช่น ที่ดิน โรงงาน เครื่องจักรเครื่องมือ เป็นต้น

2) **ปัจจัยผันแปร (variable factors)** ปัจจัยการผลิตที่สามารถเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามปริมาณการผลิตได้ซึ่งถ้าผลิตมากก็ใช้มากถ้าผลิตน้อยก็ใช้น้อย เช่น วัตถุดิบ แรงงาน เป็นต้น

5.2 **หน่วยเศรษฐกิจที่ทำหน้าที่เป็นผู้ผลิต** ในทางเศรษฐศาสตร์มักใช้คำว่า ผู้ผลิต ผู้ขายหรือหน่วยธุรกิจ โดยทั้ง 3 คำนี้มีความหมายแบบเดียวกัน โดยหมายถึง ผู้ที่ก่อให้เกิดสินค้ำหรือบริการขึ้นในสังคม เพื่อบำบัดความต้องการของผู้บริโภคหน่วยผลิตที่ถือว่าเป็นหน่วยธุรกิจอย่างแท้จริง จะมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหากำไรสูงสุด โดยทั่วไปที่พบเห็นได้ชัดเจนจะมี 3 รูปแบบ

5.2.1 **ธุรกิจแบบเจ้าของคนเดียว (Single proprietorship)** เป็นหน่วยการผลิตที่มีบุคคลเป็นเจ้าของคนเดียวและรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจทั้งหมด เมื่อได้กำไรผลดังกล่าวจะอยู่กับเจ้าของผู้เดียว ธุรกิจที่มีผู้รับผิดชอบคนเดียวมักเป็นกิจการขนาดเล็ก ใช้เงินทุนและคนงานไม่มาก

5.2.2 **ธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วน (Partnership)** เป็นหน่วยผลิตที่มีเจ้าของหรือผู้ร่วมรับผิดชอบตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปร่วมทุนและจัดจ้างแรงงาน หรือมีผลกำไรหรือขาดทุน จะแบ่งตามส่วนของทุนและการทำงานของตนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) ห้างหุ้นส่วนสามัญ
- 2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด

5.2.3 **ธุรกิจแบบบริษัท (Company or corporation)** เป็นหน่วยผลิตที่มีเจ้าของหรือผู้รับผิดชอบตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป เงินทุนของบริษัทจำกัดจะแบ่งออกเป็นหุ้นที่มีมูลค่าเท่ากันทุกๆ หุ้น และสามารถเปลี่ยนมือกันได้ด้วยการโอนหรือซื้อขายผ่านตลาดหลักทรัพย์

5.3 ระยะเวลาการผลิต ระยะเวลาที่มีความสำคัญมากในทฤษฎีการผลิต ทั้งนี้เพราะผู้ผลิตจะผลิตสินค้าได้ปริมาณมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับระยะเวลาเป็นสำคัญ กล่าวคือ จำนวนการผลิตจะขึ้นอยู่กับปัจจัยการผลิตที่ใช้ เมื่อต้องการเปลี่ยนแปลงจำนวนการผลิต จะต้องเปลี่ยนแปลงจำนวนปัจจัยที่ใช้เสียก่อน ปัจจัยบางอย่างเปลี่ยนได้ทันทีบางอย่างก็ต้องใช้เวลาพอสมควร สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

5.3.1 ระยะสั้น หมายถึง ช่วงเวลาของการผลิตที่ผู้ผลิตไม่สามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณของปัจจัยการผลิตบางอย่างเช่น ที่ดิน โรงงานฯลฯ สิ่งเหล่านี้เรียกว่าปัจจัยคงที่ แต่สามารถเปลี่ยนแปลงปัจจัยบางอย่างเช่น จำนวนชิ้นของวัตถุดิบ จำนวนคนงาน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เรียกว่าปัจจัยผันแปร ดังนั้นการผลิตในระยะสั้นจะประกอบไปด้วยปัจจัยคงที่และผันแปร

5.3.2 ระยะยาว หมายถึง ช่วงเวลาของการผลิตที่ผู้ผลิตสามารถเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิตทุกประเภทได้ กล่าวคือปัจจัยคงที่ก็สามารถขยายได้หรือการเปลี่ยนแปลงขนาดของกิจการและการเพิ่มผลผลิตสามารถทำได้โดยการเพิ่มปัจจัยการผลิตทุกชนิด

5.4 ฟังก์ชันการผลิต (Production Function) ในขบวนการผลิตสินค้านั้น เทคนิคการผลิตและฟังก์ชันการผลิตเป็นสิ่งที่กำหนดคุณภาพและปริมาณการผลิต โดยเทคนิคการผลิตจะเป็นตัวกำหนดว่าจะต้องใช้ปัจจัยการผลิตชนิดใดกรรมวิธีใด ซึ่งเทคนิคการผลิตที่ผู้ผลิตใช้นั้นเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุด นั่นคือประมาณผลผลิตจะมากขึ้นหรือลดลง จึงขึ้นอยู่กับปริมาณปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดที่ใช้ในขบวนการผลิตเท่านั้น สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ $Q = f(X_1, X_2, \dots, X_n)$

5.5 ประสิทธิภาพการผลิต (Efficiency) การผลิตสินค้าแต่ละชนิดสามารถมีวิธีการผลิตได้หลายวิธี ผู้ผลิตมักตัดสินใจเลือกผลิตด้วยกรรมวิธีประสิทธิภาพที่ดีที่สุด สามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

5.5.1 ประสิทธิภาพทางเทคนิค (Technical efficiency) หมายถึง ความพยายามที่ให้ได้ผลผลิตมากที่สุดจากปัจจัยการผลิตที่มีอยู่

5.5.2 ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Economic efficiency) หมายถึง ความพยายามที่จะทำการผลิตสินค้าและบริการเพื่อให้ได้ผลผลิตมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันเสียต้นทุนผลผลิตต่ำสุด จึงจะถือว่ามีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ

5.6 การผลิตในระยะสั้น การวิเคราะห์เกี่ยวกับการผลิตในระยะสั้นเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ปัจจัยการผลิตชนิดต่างๆ กับจำนวนผลผลิตที่ได้รับโดยปัจจัยการผลิตที่ใช้นั้นมีปัจจัยเพียงชนิดเดียวที่เป็นปัจจัยผันแปร เพื่อใช้ในการผลิตร่วมกับปัจจัยคงที่ที่มีอยู่

5.6.1 ข้อสมมติฐาน

- 1) เทคนิคการผลิตคงที่ และเป็นเทคนิคการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

2) ปัจจัยการผลิตชนิดอื่นๆ คงที่ แต่มีปัจจัยชนิดหนึ่งผันแปร

3) ปัจจัยผันแปรแต่ละหน่วยที่ใช้มีลักษณะเหมือนกันทุกอย่าง เช่น โรงงานแต่ละหน่วยจะต้องมีความรู้ความสามารถ สติปัญญา กำลังกาย ฯลฯ เท่าเทียมกันหมด

5.6.2 กฎเกี่ยวกับการผลิตในระยะสั้น ถ้าหากผลิตดำเนินไปตามเงื่อนไขข้อสมมติข้างต้น ความสัมพันธ์ระหว่างการผลิตและปัจจัยการผลิตที่ใช้จะเป็นไปตามกฎที่เรียกว่า “กฎการลดน้อยถอยลงของผลได้”

5.6.3 ผลผลิตชนิดต่างๆ

1) **ผลผลิตรวม (Total Product: TC)** หมายถึง จำนวนผลผลิตรวมทั้งหมดที่ได้รับจากการผลิตโดยใช้ปัจจัยแปรผันระดับหนึ่ง และปัจจัยคงที่ตามกำหนด

2) **ผลผลิตเฉลี่ย (Average Product: AP)** หมายถึง ผลผลิตที่ได้รับโดยการคิดเฉลี่ยต่อปัจจัยหนึ่งหน่วย โดยเฉลี่ยแล้วถ้าใช้ปัจจัยแปรผันหนึ่งหน่วยจะได้ผลผลิตเท่าใด จำนวนผลผลิตนั้นเรียกว่าผลผลิตเฉลี่ย $AP = TP/L$

5.6.4 ความสัมพันธ์ของผลผลิตชนิดต่างๆ

1) ผลผลิตส่วนเพิ่ม (MP)

2) ผลผลิตรวม (TP)

3) ผลผลิตเฉลี่ย (AP)

5.6.5 การแบ่งช่วงของการผลิตในระยะสั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ปัจจัยผันแปรเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นั้น ผลผลิตทั้ง 3 ชนิดจะมีการเปลี่ยนแปลงไป ในขณะเดียวกันก็จะมีความสัมพันธ์กันและกัน ดังนั้นในระยะสั้นเราจึงแบ่งช่วงการผลิตออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

1) **ระยะที่ผลได้เพิ่มขึ้น** ในระยะนี้ TP จะเพิ่มขึ้นในอัตราเพิ่ม แล้วค่อยๆ เปลี่ยนเป็นการเพิ่มในอัตราลดลงเมื่อมีการเพิ่มการใช้ปัจจัยผันแปรทีละหน่วยเรื่อยๆ ตลอดระยะที่ 1 นี้ TP จะเพิ่มอัตราส่วนที่มากกว่าการเพิ่มของปัจจัยแปรผัน นั่นคือ AP จะมีค่าเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และในระยะนี้ MP มีมากกว่า AP สิ้นสุดระยะเมื่อ $MP = AP$ เมื่อ AP มีค่าสูงสุด

2) **ระยะที่ผลได้ลดน้อยถอยลง** ในระยะนี้ TP จะเพิ่มขึ้นในอัตราลดน้อยถอยลงต่อจากระยะที่ 1 ทั้งนี้เพราะ ค่า MP แต่ยังคงมีค่าเป็นบวก ในระยะนี้ AP มีค่าลดลงตามลำดับ สิ้นสุดเมื่อระยะ $MP = 0$ ซึ่งทำให้ TP มีค่าสูงสุด

3) **ระยะที่ผลได้ติดลบ** ในระยะนี้ TP มีค่าลดลงเพราะ MP มีค่าติดลบ

5.7 การผลิตระยะยาว การผลิตในระยะยาวเราถือว่าปัจจัยทุกชนิดสามารถเปลี่ยนแปลงได้หมด รวมทั้งขนาดของกิจการด้วย นั่นคือ การผลิตในระยะยาวปัจจัยการผลิตจะมีเฉพาะปัจจัยแปรผัน ทฤษฎีการผลิตในระยะยาวจะวิเคราะห์ว่าผู้ผลิตควรจะใช้ปัจจัยในสัดส่วนใดจึงจะเกิดประโยชน์

สูงสุด โดยสามารถผลิตสินค้าแต่ละจำนวนได้ด้วยต้นทุนการผลิตที่ต่ำสุด ทฤษฎีที่อธิบายการผลิตในระยะยาวจะศึกษาในชั้นนี้คือทฤษฎีการวิเคราะห์เส้นผลผลิตเส้นต้นทุนเท่ากัน

5.7.1 เส้นผลผลิตเท่ากัน (Isoquant) หมายถึง เป็นเส้นที่แสดงถึงส่วนผสมต่างๆ ของปัจจัยการผลิต 2 ชนิด ที่ใช้ร่วมกันในการผลิตสินค้าชนิดหนึ่ง เป็นจำนวนหนึ่งคุณสมบัติของเส้นผลผลิตเท่ากัน

1) มีค่าความชันเป็นลบ คือ เมื่อลดการใช้ปัจจัยชนิดหนึ่งลดลง จำเป็นต้องเพิ่มการใช้ปัจจัยอีกชนิดหนึ่งเสมอจึงจะทำให้ได้ผลผลิตปริมาณเท่าเดิม

2) เป็นเส้น โค้งเว้าเข้าหาจุดกำหนด แสดงว่าอัตราส่วนที่ของการทดแทนกันทางเทคนิคระหว่างปัจจัยทั้ง 2 ชนิดมีค่าลดลงเรื่อยๆ ทั้งนี้ปัจจัยทั้ง 2 ชนิดนี้ สามารถใช้ทดแทนกันได้แต่ไม่สมบูรณ์ $MRTS = \text{slope ของ } Iq = -K/L$

3) เส้น Iq แต่ละเส้นจะตัดกันไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจาก Iq แต่ละเส้นจะแสดงปริมาณผลผลิตที่แตกต่างกัน เส้นที่อยู่ในระดับที่สูงกว่าจะแสดงปริมาณผลผลิตมากกว่าเสมอ

5.7.2 เส้นต้นทุนเท่ากัน (Isocost Curve) หมายถึง เส้นต้นทุนเท่ากันเป็นเส้นที่แสดงถึงส่วนผสมต่างๆ ของปัจจัยการผลิต 2 ชนิด สามารถซื้อได้ด้วยค่าใช้จ่ายต้นทุนการผลิตจำนวนหนึ่ง ณ ระดับราคาปัจจัยการผลิตในขณะนั้นความชัน (slope) ของเส้นต้นทุนเท่ากันจะแสดงถึงอัตราส่วนราคาของปัจจัยการผลิตทั้ง 2 ชนิด นั่นคือ ค่าความลาดชันของเส้นต้นทุนเท่ากัน $= -PL/PK$

5.7.3 การผสมปัจจัยการผลิตที่ทำให้ต้นทุนต่ำสุด ในการตัดสินใจผลิตสินค้าจำนวนหนึ่ง ผู้ผลิตสินค้าจำนวนหนึ่งผู้ผลิตย่อมจะเลือกจุดผลิตที่ทำการผสมปัจจัยการผลิตนั้นใช้ต้นทุนต่ำที่สุด จุดผลิตที่ทำให้การผสมปัจจัยการผลิตนั้นเสียต้นทุนต่ำที่สุด คือจุดที่เส้นผลผลิตเท่ากันสัมผัสกับเส้นต้นทุนเท่ากัน ซึ่งก็คือจุดดุลยภาพของผู้ผลิตนั่นเอง

5.7.4 กฎเกี่ยวกับการผลิตในระยะยาว การผลิตในระยะยาวเราถือว่าปัจจัยทุกชนิดสามารถเปลี่ยนแปลงได้หมด รวมทั้งขนาดของกิจการด้วย เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยที่ใช้ ผลผลิตที่ได้รับจะเปลี่ยนแปลงไปตามกฎที่เรียกว่า “กฎผลได้ต่อขนาด” (Law of Returns to Scale) กล่าวคือเมื่อขยายการผลิตโดยเพิ่มปัจจัยการผลิตทุกชนิด ในระยะแรกผลผลิตที่ได้จะเพิ่มในอัตราที่สูงกว่าอัตราการเพิ่มของปัจจัยการผลิตที่ใช้ เราสามารถแบ่งลักษณะการเปลี่ยนแปลงผลผลิตออกเป็น 3 ระยะดังนี้

1) **ระยะผลได้ต่อขนาดเพิ่มขึ้น (increasing returns to scale)** เป็นระยะที่ขยายขนาดการผลิต โดยเพิ่มปัจจัยการผลิตทุกชนิดแล้วทำให้ผลผลิตที่ได้รับเพิ่มในอัตราที่มากกว่าการเพิ่มของปัจจัยการผลิต เช่น การเพิ่มปัจจัยการผลิต 10% แต่ได้รับผลผลิตเพิ่ม 20% เป็นต้น

2) *ระยะผลได้ต่อขนาดคงที่ (constant returns to scale)* เป็นระยะที่ขยายการผลิตแล้ว ผลผลิตเพิ่มในอัตราส่วนเดียวกันกับการเพิ่มของปัจจัย เช่น เพิ่มการใช้ปัจจัย 10% ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น 10% เป็นต้น

3) *ระยะผลได้ต่อขนาดลดลง (decreasing returns to scale)* เป็นระยะที่ขยายการผลิตแล้ว ผลผลิตที่ได้รับจะเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่น้อยกว่าการเพิ่มปัจจัยการผลิต เช่น ปัจจัยการผลิตที่ใช้ 10% แต่ผลผลิตที่ได้เพิ่มขึ้น 5% เป็นต้น

5.8 รายรับจากการผลิต รายรับจากการผลิต หมายถึง รายได้ที่ผู้ผลิตได้รับจากการขายสินค้า โดยการนาราคาต่อหน่วยสินค้ามาคูณกับปริมาณสินค้าที่ขายได้ การวิเคราะห์เกี่ยวกับรายรับจากการผลิต แบ่งรายรับจากการผลิตออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ

5.8.1 รายรับรวม (Total Revenue: TR) หมายถึง รายรับทั้งหมดที่ได้จากการนำราคาต่อหน่วยคูณด้วยปริมาณ $TR = P \times Q$

5.8.2 รายรับเฉลี่ย (Average Revenue: AR) หมายถึง การนำรายรับทั้งหมดหารด้วยปริมาณขาย $AR = TR/Q$

5.8.3 รายรับเพิ่ม (Marginal Revenue: MR) หมายถึง ส่วนเปลี่ยนรายรับรวม (TR) อันเนื่องมาจากปริมาณขายเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย (Q) $MR = TR/Q$

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานศึกษาและงานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการผลิตต่อไร่ของหอมแดงนั้น มีผู้ศึกษาและทำงานวิจัยในด้านนี้น้อยมาก ผู้วิจัยจึงต้องอาศัยการศึกษาพืชเศรษฐกิจอื่นมาเป็นตัวต้นแบบในการศึกษา ดังนี้

วัชรีย์ แซ่ตั้ง และคนอื่นๆ (2554 : บทคัดย่อ) การใช้ปุ๋ยพืชสดร่วมกับวัสดุปรับปรุงดินเพื่อปรับสภาพดินกรดในการปลูกหอมแดง ดำเนินการในพื้นที่บ้านอิปาด ตำบลอิปาด อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ 2 ปี โดยวางแผนการทดลองแบบ RCBD 4 ซ้ำ ทั้งหมด 6 วิธีการทดลอง คือ 1) ปุ๋ยพืชสดร่วมกับมูลไก่ (วิธีเกษตรกร) 2) ปุ๋ยพืชสดเพียงอย่างเดียว 3) ปุ๋ยพืชสดร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ 4) ปุ๋ยพืชสดร่วมกับหินฟอสเฟต 5) ปุ๋ยพืชสดร่วมกับขี้เถ้าแกลบ และ 6) ปุ๋ยพืชสดร่วมกับยิปซัมจากผลการทดลอง พบว่าคุณสมบัติดินหลังการทดลองมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ ดินมีความเป็นกรดลดลง เนื่องจากปริมาณอินทรีย์วัตถุที่ได้จากปุ๋ยพืชสด ขี้เถ้าแกลบ มูลไก่ รวมทั้ง สารปรับปรุงดินที่ได้จากปุ๋ยอินทรีย์ หินฟอสเฟต และยิปซัม จะช่วยเพิ่มความต้านทานในการเปลี่ยนแปลง pH โดยปรับสมดุลความเป็นกรดเป็นด่าง

ของดิน ทำให้ดินมี pH สูง ขึ้น ส่งผลทำให้ปริมาณธาตุอาหารในดิน เช่น ฟอสฟอรัสและโพแทสเซียม มีความเป็นประโยชน์ต่อพืชได้มากขึ้นนอกจากนี้ยังพบว่า ดินมีความร่วนซุยและมีความสามารถในการอุ้มน้ำดีขึ้น เนื่องจากความหนาแน่นรวมของดินภายหลังการทดลองมีแนวโน้มที่ลดลง ผลการทดลองในด้านการใช้ปุ๋ยพืชสดร่วมกับวัสดุปรับปรุงดินวิธีการต่างๆ พบว่า วิธีการใช้ปุ๋ยพืชสดร่วมกับมูลไก่ (วิธีเกษตรกร) และวิธีการใช้ปุ๋ยพืชสดร่วมกับขี้เถ้าแกลบจะให้ผลผลิตสูงกว่า วิธีการอื่นๆ โดยให้ผลผลิตเฉลี่ย 1,925 และ 1,700 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากมูลไก่และปุ๋ยพืชสดจะมีธาตุไนโตรเจนค่อนข้างสูง และขี้เถ้าแกลบจะมีโพแทสเซียมสูง ซึ่งธาตุอาหารพืชดังกล่าวเป็นธาตุอาหารหลักที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโต ของพืช เป็นต้น

ในส่วนผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ พบว่า การใช้ปุ๋ยพืชสดร่วมกับมูลไก่ (วิธีเกษตรกร) จะให้ผลตอบแทนเฉลี่ยสูงสุด 19,700 บาทต่อไร่ รองลงมาคือ การใช้ปุ๋ยพืชสดร่วมกับหินฟอสเฟต 14,920 บาทต่อไร่ ซึ่งในสภาพที่ดินมีความเป็นกรดรุนแรง การปรับปรุงบำรุงดินด้วยการใช้ปุ๋ยพืชสด (ถั่วพรี) ร่วมกับมูลไก่จะเป็นวิธีการที่ดีที่สุดเนื่องจากจะให้ผลตอบแทนสูงสุด นอกจากนี้ การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนในการผลิตพบว่าการใช้ปุ๋ยพืชสดร่วมกับมูลไก่ (วิธีเกษตรกร) จะมีจุดคุ้มทุนต่ำสุด คิดเป็น 206.35 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งหมายถึงถ้าหากเกษตรกรมีการจัดการดินโดยใช้มูลไก่ร่วมกับปุ๋ยพืชสดในการเพิ่มผลผลิตหอมแดงจะต้องผลิตให้ได้อย่างน้อย 206.35 กิโลกรัมต่อไร่ จึงจะไม่ขาดทุน จากการศึกษาครั้งนี้ควรมีการนำขี้เถ้าแกลบประยุกต์ใช้ร่วมกับวิธีการใช้ปุ๋ยพืชสดร่วมกับมูลไก่ (วิธีเกษตรกร) ในการปรับปรุงดินที่มีความเป็นกรดจัด ทั้งนี้เนื่องจากขี้เถ้าแกลบจะมีอินทรีย์วัตถุอยู่สูง ซึ่งจะช่วยในการปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดินให้มีความเหมาะสมและยังมีส่วนช่วยในการปรับปรุงโครงสร้างของดินประกอบด้วยขี้เถ้าแกลบมีโพแทสเซียมสูงถึง 4.06% ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสร้างแป้งและน้ำตาลในพืชประเภทหัว จึงมีผลทำให้หอมแดงมีการเจริญเติบโตที่ดี

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2552) ศึกษาการจัดการการผลิตและการตลาดหอมแดง ปี 2552/53 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา โครงสร้างการผลิตและการตลาดของหอมแดง ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่ออุปทานหอมแดงและศึกษาทัศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 41-60 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพการเกษตรเกษตรกร มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3-5 คน ต้นทุนการผลิตหอมแดงสดในภาคเหนือไร่ละ 17,676.55 บาท แยกเป็นต้นทุนผันแปรไร่ละ 16,351.17 บาท และต้นทุนคงที่ไร่ละ 1,325.55 บาท ผลตอบแทนไร่ละ 1,899.06 บาท ส่วนต้นทุนการผลิตหอมแดงแห้งไร่ละ 18,372.75 บาท แยกเป็นต้นทุนผันแปรไร่ละ 17,047.20 บาท และต้นทุนคงที่ไร่ละ 1,325.55 บาท ผลตอบแทนไร่ละ 2,894.90 บาท ต้นทุนและส่วนเหลือการตลาดจากเกษตรกรถึงผู้บริโภค กิโลกรัมละ 16.14 และ 22.32 บาท โดยมีกำไรเฉลี่ยกิโลกรัมละ 6.18 บาท ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อ

อุปทานหอมแดง พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการผลิตหอมแดงในปีปัจจุบัน คือ ปริมาณหอมแดงในปีที่ผ่านมา ราคาผลผลิตหอมแดงในปีที่ผ่านมา และราคาพืชทดแทนที่เกษตรกรได้รับในปีที่ผ่านมา ค่าความยืดหยุ่นระยะสั้นของอุปทานหอมแดงต่อราคาหอมแดงที่เกษตรกรได้รับคำนวณได้ เท่ากับ 0.20 ค่าความยืดหยุ่นระยะยาวของอุปทานหอมแดงต่อราคาหอมแดงคำนวณได้ เท่ากับ 5.95 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) พบว่า ทัศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านความเสี่ยง และด้านการให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาลมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.55 หมายความว่า เกษตรกรมีทัศนคติเห็นด้วยในเกือบทุกด้าน และมีข้อได้เปรียบเป็นส่วนใหญ่ เช่น ความชำนาญในการปลูก สภาพพื้นที่เหมาะสม ปริมาณน้ำมีเพียงพอ ผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน และเมื่อเกิดปัญหา ราคาตกต่ำ รัฐบาล ให้ความช่วยเหลือ ทำให้เกษตรกรมั่นใจและยินดีที่จะเสี่ยง มีเพียงด้านการตลาด เพียงด้านเดียวที่เกษตรกรไม่เห็นด้วย เนื่องจากการเพาะปลูกหอมแดงมีการรับซื้อไม่แน่นอน และหอมแดงขายยากและราคาไม่ดี อย่างไรก็ตาม ทัศนคติของเกษตรกรในภาพรวม สรุปได้ว่า เกษตรกรจะยังคงมีการผลิตหอมแดงต่อไปไม่ว่าจะมีปัญหาใดๆ ก็ตาม สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการหอมแดง คือ ควบคุมการผลิตหรือรักษาระดับพื้นที่ปลูกอยู่ในระดับไม่เกิน 100,000 ไร่ หรือผลผลิตประมาณ 200,000 ตัน ผลิตหอมแดงให้มีคุณภาพดีเพื่อทำให้ตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เกิดความเชื่อมั่นมาตรการเร่งระบายผลผลิตในช่วงที่ผลผลิตมากและกระจุกตัว (ช่วง ก.พ.-มี.ค.) โดยอาศัยระบบของสหกรณ์/องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต.อบจ.แจ้งเตือนภัยให้เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมทราบสถานการณ์ปีหน้า อบรม GAP เพื่อลดต้นทุนการผลิต กรณี มีปัญหาราคาตกต่ำจะใช้ การประกันราคา โดยมีเงื่อนไข คือ เกษตรกรที่จะได้รับความช่วยเหลือต้องเป็นเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน และมีพื้นที่ ปลูกหอมแดงจริงในจังหวัด

ศูนย์บริการข้อมูลการค้าการลงทุนจังหวัดเชียงใหม่ (2554) ได้มีการศึกษาข้อมูลการลงทุนเพาะปลูกหอมแดงทั่วทั้งจังหวัดเชียงใหม่ สามารถแยกข้อมูลได้ดังนี้

1) สถานการณ์การผลิตหอมแดงฤดูแล้ง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการผลิต 2554/55 จังหวัดเชียงใหม่ มีการเพาะปลูกหอมแดง 2 ฤดู คือ ฤดูแล้ง และฤดูฝน หอมแดงที่มีปัญหาเรื่องราคาตกต่ำจะเป็นหอมแดงที่ปลูกในฤดูแล้ง โดยเฉพาะพื้นที่ ปลูกในอำเภอแม่แจ่ม ฤดูแล้งจะเริ่มปลูกช่วงเดือนตุลาคมถึงมีนาคมของปีถัดไป และเก็บเกี่ยวช่วงเดือนมกราคมถึงกลางเดือนพฤษภาคม ฤดูฝนเริ่มปลูกช่วงเดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม และเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน พื้นที่ปลูกหอมแดง ฤดูแล้งปี 2554/55 จำนวน 13,240 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว จำนวน 789 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.96 โดยเฉพาะในอำเภอแม่แจ่มและไชยปราการมีพื้นที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรได้มาปลูกหอมแดงแทนมันฝรั่งในพื้นที่ประมาณ 1,400 ไร่ ซึ่งผลผลิตในฤดูแล้งปี 2554/55 มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ประมาณ

3,200 กก./ไร่ เป็นผลผลิตสด และมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่สูงกว่าปีที่แล้วเล็กน้อย เนื่องจากปัจจัยต่างๆ เอื้ออำนวย ทั้งด้านสภาพอากาศเย็น และไม่มีโรคแมลงระบาด คาดว่ามีผลผลิตรวมทั้งหมด ประมาณ 42,672 ตัน (น้ำหนักสด) เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว จำนวน 844 ตันคิดเป็นร้อยละ 5.45 เนื่องจาก พื้นที่ปลูก และผลผลิตเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ส่วนการเก็บเกี่ยวของเกษตรกรจะเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตหอมแดงฤดูแล้ง ปี 2554/55 ในเดือนกุมภาพันธ์ 2555 เป็นต้นไป โดยเก็บเกี่ยวมากในช่วงเดือนมีนาคม 2555 และเก็บเกี่ยวแล้วเสร็จในเดือนพฤษภาคม 2555

2) *ต้นทุนในการผลิตหอมแดง* ต้นทุนการผลิตหอมแดงนั้น สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ ต้นทุนแปรผัน และต้นทุนคงที่ โดยที่ต้นทุนแปรผันนั้นจะประกอบไปด้วยค่าใช้จ่าย ค่าวัสดุทางการเกษตร และค่าเสียโอกาสเงินลงทุน ส่วนต้นทุนคงที่จะประกอบด้วยค่าเช่าที่ดิน และค่าเสื่อมอุปกรณ์ พบว่าต้นทุนในการผลิตหอมแดง ส่วนใหญ่จะอยู่ในส่วนของต้นทุนแปรผัน ซึ่งจะอยู่ในส่วนของค่าแรง และค่าปุ๋ย ที่เข้ามามีส่วนช่วยในการบำรุงหรือเสริมสร้างให้ผลผลิตมีความสมบูรณ์มากที่สุด

3) *ปัจจัยที่ผลกระทบต่อการผลิตหอมแดง* ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตสินค้าเกษตรนั้นสามารถแบ่งปัจจัยได้ 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางด้านกายภาพ และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) *ปัจจัยทางกายภาพ* ถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงกับการผลิตสินค้าเกษตร เนื่องจากปัจจัยทางด้านกายภาพมีผลโดยตรงต่อการเจริญเติบโตของสินค้าเกษตรต่างๆ ตลอดจนปริมาณ การผลิตสินค้าเกษตร ได้แก่ ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ การชลประทาน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

(2) *ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม* นับว่ามีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเงินทุนในการเพื่อผลิตและขยายพันธุ์พืช ราคา สินค้าเกษตรที่มีความผันผวนตลอดจนนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลที่สนับสนุนต่อสินค้าเกษตร เป็นต้น

วุฒิสกดิ์ สุรินการ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกฝรั่งพันธุ์กลมสาเล่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการแบ่งเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีขนาดพื้นที่สวนฝรั่งน้อยกว่า 10 ไร่ และกลุ่มที่มีขนาดพื้นที่สวนตั้งแต่ 10 ไร่ขึ้นไปจากนั้น จะวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการลงทุน และศึกษาถึงความไวของโครงการลงทุน โดยกำหนดให้ค่าใช้จ่ายคงที่ แต่มีรายได้ลดลงร้อยละ 5, 10, 15 ตามลำดับ และกำหนดให้รายได้คงที่แต่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5, 10, 15 ตามลำดับ โดย เกษตรกรผู้ปลูกฝรั่งกลมสาเล่ที่มีขนาดพื้นที่สวนน้อยกว่า 10 ไร่ ตลอดอายุสวน 5 ปี มีต้นทุนการปลูก 125,955 บาท/ไร่ รายได้จากการขายผลผลิต 277,975 บาท/ไร่ และได้รับกำไรจากการขายผลผลิต 152,020 บาท/ไร่ ในการศึกษา

ความเป็นไปได้ในการลงทุนปลูกฝรั่ง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การปลูกฝรั่งมีระยะเวลาคืนทุน 2 ปี เมื่อพิจารณาการลงทุนโดยใช้อัตราคิดลดที่ 8% พบว่า การลงทุนทำสวนฝรั่งนั้นมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 659,405 บาท อัตราส่วนรายได้ต่อค่าใช้จ่าย (B/C ratio) เท่ากับ 2.06 ในขณะที่อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) มีค่าเท่ากับ 88.04% และเมื่อพิจารณาการลงทุนโดยใช้อัตราคิดลดที่ 12% พบว่าการลงทุนทำสวนฝรั่งนั้นมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 582,139 บาท อัตราส่วนรายได้ต่อค่าใช้จ่าย (B/C ratio) เท่ากับ 1.99 ในขณะที่อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) มีค่าเท่ากับ 88.04% ดังนั้นการ ลงทุนทำสวนฝรั่งกลมสาลี่ในเขตอำเภอเมืองนี้มีความเป็นไปได้สูงและคุ้มค่าต่อการลงทุน ส่วนเกษตรกรกลุ่มที่มีขนาดพื้นที่สวนตั้งแต่ 10 ไร่ขึ้นไป ตลอดอายุสวน 5 ปี มีต้นทุนการปลูก 167,583 บาท/ไร่ รายได้จากการขายผลผลิต 627,892 บาท/ไร่ และได้รับกำไรจากการขายผลผลิต 146,364 บาท/ไร่ ในการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนปลูกฝรั่ง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การปลูกฝรั่งมีระยะเวลาคืนทุน 2 ปี เมื่อพิจารณาการลงทุนโดยใช้อัตราคิดลดที่ 8% พบว่า การลงทุนทำสวนฝรั่งนั้นมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 1,431,855 บาท อัตราส่วนรายได้ต่อค่าใช้จ่าย (B/C ratio) เท่ากับ 1.72 ในขณะที่อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) มีค่าเท่ากับ 57.75% และเมื่อพิจารณาการลงทุน โดยใช้อัตราคิดลดที่ 12% พบว่า การลงทุนทำสวนฝรั่งนั้นมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 1,265,349 บาท อัตราส่วนรายได้ต่อค่าใช้จ่าย (B/C ratio) เท่ากับ 1.65 ในขณะที่อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) มีค่าเท่ากับ 57.75% ดังนั้นการลงทุนทำสวนฝรั่งกลมสาลี่ในเขตอำเภอเมืองนี้มีความเป็นไปได้สูงและคุ้มค่าต่อการลงทุน

จิตติพร กิตติสารศ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการลงทุนปลูกพริกหวานแบบไม่ใช้ดินในอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการวิเคราะห์การศึกษา ออกเป็น 2 แบบ โดยแบบแรก ได้ทำการวิเคราะห์ต้นทุนตามหลักการบัญชี เป็นการนาต้นทุนทั้งที่เป็นเงินสด และไม่ใช่เงินสดมาใช้ ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ต้นทุนตามหลักปฏิบัติของเกษตรกร เป็นการนาต้นทุนที่เป็นเงินสดมาใช้เท่านั้น จากการศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนตามหลักบัญชี พบว่าต้นทุนและผลตอบแทนการลงทุนของสวนขนาดเล็กกลาง ใหญ่ การลงทุนมีมูลค่า 503,242 1,003,513 และ 2,403,051 บาท ตามลำดับ ดังนั้น การวิเคราะห์ด้วยวิธีนี้สวนทุกขนาดไม่สามารถคืนทุนได้ใน 5 รุ่นปลูก (1รุ่นปลูกมี 10เดือน) และมีมูลค่าปัจจุบัน และอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงติดลบ ดังนั้นการวิเคราะห์ด้วยวิธีนี้เกษตรกรสวนทุกขนาดมีผลตอบแทนไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ส่วนการวิเคราะห์ ต้นทุนตามหลักปฏิบัติของเกษตรกร พบว่าต้นทุนและผลตอบแทนการลงทุนของสวนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ มีมูลค่า 283,442 554,263 และ 1,468,051 บาทตามลำดับ สวนขนาดเล็กและสวนขนาดใหญ่ ไม่สามารถคืนทุนใน 5 รุ่นปลูก มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ และอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงติดลบ

ดังนั้น ผลตอบแทนการลงทุนของสวนเล็กและใหญ่ ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ส่วนการลงทุนในสวนขนาดกลางมีระยะคืนทุน 3 รุ่นปลูก กับอีก 127 วัน (2ปี 9เดือน 27วัน) มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 384,918 บาท อัตราผลตอบแทนแท้จริง 5 รุ่นปลูก คิดเป็นร้อยละ 23.10 ซึ่งสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ร้อยละ 4.5833 (ร้อยละ 5.5ต่อปี) พ.ศ. 2549 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดังนั้นผลตอบแทนการลงทุนของสวนขนาดกลางวิเคราะห์ด้วยหลักปฏิบัติของเกษตรกรเป็นสวนเพียงขนาดเดียวที่คุ้มค่ากับการลงทุน

สุชาสินี แสนบ่อ (2547) ได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกสตอเบอรี่ ในเขตพื้นที่ตำบล บ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีการปลูกสตอเบอรี่อย่างแพร่หลาย ซึ่งได้คัดเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 50 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นเกษตรกรที่ปลูกสตอเบอรี่ ในปี 2545/2546 การสำรวจได้แบ่งพื้นที่การเพาะปลูก 3 ขนาด คือ ไร่ขนาดเล็ก ไร่ขนาดกลางและไร่ขนาดใหญ่ แบ่งเป็นพื้นที่ไม่เกิน 3 ไร่ ส่วนพื้นที่ 3 ไร่ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 6 ไร่ และ พื้นที่ 6 ไร่ขึ้นไป จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่เพาะปลูกไม่เกิน 3 ไร่ คือ พื้นที่ขนาดเล็ก มีเกษตรกรร้อยละ 44 ถือครองที่ดิน และร้อยละ 52 เป็นพื้นที่ที่เช่า เงินทุนที่นำมาลงทุนได้มาจากสถาบันการเงินและแหล่งเงินกู้เพื่อการลงทุน ร้อยละ 54.11 ค่าใช้จ่ายในการซื้อต้นพันธุ์สตอเบอรี่ (ไหล) ค่าใช้จ่ายในการเตรียมแปลง การปลูก ให้น้ำ ใส่ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง การใช้ฮอร์โมน เร่งการเจริญเติบโต และค่าใช้จ่ายด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต รวมทั้งหมดประมาณ 5,000-35,000บาท/ไร่ ส่วนผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกสตอเบอรี่ จะพบว่าราคาสตอเบอรี่โดยเฉลี่ยตลอดฤดูกาล ร้อยละ 48.60 อยู่ระหว่างราคา 1-30 บาท/กิโลกรัม เกษตรกรร้อยละ 72.90 มีรายได้เฉลี่ยต่อพื้นที่ระหว่าง 5,000-70,000 บาท/ไร่ ดังนั้นจากการวิเคราะห์ผลตอบแทนในการลงทุนพบว่าคุ้มค่ากับการลงทุน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกรรายย่อย ของพื้นที่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การผลิตหอมแดง การจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง การจัดการส่วนประสมทางการตลาด และแนวทางการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกร

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือ เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด 110 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย คำถามแบบปลายเปิดและคำถามปลายปิด โดยรูปแบบของคำถามจะเป็นแบบสำรวจรายการ แบบเติมคำในช่องว่าง และแบบประมาณค่าของลิเคอร์ท (likert scale) แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร และพื้นที่ ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานเกษตรกร ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ข้อมูลพื้นฐานด้านพื้นที่ ได้แก่ จำนวนพื้นที่ ลักษณะพื้นที่ ชนิดดิน อุณหภูมิ ปริมาณน้ำฝน

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับกระบวนการผลิต ได้แก่ การเตรียมดิน พันธุ์ การปลูก การให้น้ำ การให้ปุ๋ย การป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเก็บเกี่ยว

ตอนที่ 3 ข้อมูลการจัดการส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิตหอมแดง ได้แก่ ผลผลิต ราคา การจัดจำหน่าย

ตอนที่ 4 ปัญหาในการจัดการการผลิตและการจัดการการตลาด และแนวทางการพัฒนาการผลิตและการตลาดหอมแดง ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการการผลิตและการตลาด ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการผลิตและการตลาดหอมแดง

2.1 การสร้างเครื่องมือ

2.1.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานต่างๆ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิด

2.1.2 กำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับแนวคิดในการศึกษา

2.1.3 นำเครื่องมือที่จัดสร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความคิดเห็น

2.2 การทดสอบเครื่องมือ

2.2.1 การตรวจสอบความถูกต้อง โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วทั้งหมดมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา (content validity) แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง เป็นแบบวัดที่สมบูรณ์ชัดเจน และมีความถูกต้องตามเนื้อหา แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 20 คน แล้วจึงนำแบบทดสอบมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง เพื่อให้สมบูรณ์และมีความถูกต้องตามเนื้อหาที่ต้องมีการวัดให้มากที่สุด

2.2.2 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ นำแบบสอบถามฉบับปรับปรุงไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มที่จะศึกษาในอำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 20 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามมาทดสอบค่าความเชื่อถือได้ (reliability) ของแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 4 ปัญหาด้านการผลิตและปัญหาด้านการตลาด โดยคำนวณค่า Cronbach alpha ได้เท่ากับ 0.8177 และ 0.8170 ตามลำดับ

2.2.3 นำผลการทดสอบเครื่องมือวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะปรับปรุงเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มศึกษา

2.2.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มที่จะศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการออกไปสอบถามเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ปลูกหอมแดงในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอบถามเกษตรกร ได้แก่ แบบสอบถาม รายชื่อเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ดินสอ ปากกา เครื่องคิดเลข และกล้องถ่ายรูป

3.2 การวางแผนการสอบถาม โดยทำแผนการออกไปสอบถามข้อมูลเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 110 ราย

3.3 การสอบถาม ผู้สอบถามแนะนำตัวเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญของเรื่องที่วิจัยและประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากการวิจัย เริ่มทำแบบสอบถาม

3.4 การสิ้นสุดการสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และกล่าวขอบคุณเกษตรกรที่ให้ตอบแบบสอบถาม

3.5 ข้อมูลที่ได้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในพื้นที่ในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 110 ราย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล จัดทำรหัสข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง วิเคราะห์โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกร วิเคราะห์โดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การตลาดหอมแดงของเกษตรกร วิเคราะห์โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดหอมแดง โดยปัญหาวิเคราะห์โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อเสนอแนะวิเคราะห์โดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ทั้งนี้ การแปลความหมายของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาโดยมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็น ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00	ระดับคะแนนของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหามากที่สุด
3.41 – 4.20	ระดับคะแนนของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหามาก
2.61 – 3.40	ระดับคะแนนของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาปานกลาง
1.81 – 2.60	ระดับคะแนนของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาค่อนข้างน้อย
1.00 – 1.80	ระดับคะแนนของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาน้อย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกรรายย่อยของพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามจากเกษตรกร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตาราง เป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร และพื้นที่

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง

ตอนที่ 3 ข้อมูลการจัดการส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิตหอมแดง

ตอนที่ 4 ปัญหาในการจัดการการผลิตและการจัดการการตลาด และแนวทางการพัฒนาการผลิตและการตลาดหอมแดง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร และพื้นที่

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ซึ่งเป็นเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงในพื้นที่ตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.1-4.2

ตารางที่ 4.1 เพศและอายุของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง

N = 110

สภาพทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	84	76.4
ชาย	26	23.6
อายุ		
31 – 49 ปี	59	53.6
มากกว่า 49 ปี	51	46.4
Minimum = 31 Maximum = 62 Mean = 51.29 S.D. = 10.58		

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.1 มีดังนี้
เพศ เกษตรกร ร้อยละ 76.4 เป็นเพศหญิง และ ร้อยละ 23.6 เท่านั้นที่เป็นเพศชาย
อายุ เกษตรกร ร้อยละ 53.6 มีอายุระหว่าง 31 – 49 ปี รองลงมา ร้อยละ 46.4 มีอายุมากกว่า 49 ปี โดยมีอายุน้อยที่สุด 31 ปี มากที่สุด 62 ปี และเฉลี่ย 51.29 ปี

ตารางที่ 4.2 ระดับการศึกษา การเป็นกลุ่มสมาชิก และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง

N = 110

สภาพทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
จบชั้น ป.4	82	74.5
จบชั้น ป.6	25	22.7
จบชั้น ม.3	2	1.8
จบชั้น ม.6/ปวช	1	0.9

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

N = 110

สภาพทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกกลุ่ม*		
ไม่เป็น	4	3.6
เป็น*	106	96.4
กลุ่มสหกรณ์	59	53.6
กลุ่ม ธกส.	43	39.0
กลุ่มยูวเกษตรกร	8	7.2
กลุ่มออมทรัพย์	5	4.5
กลุ่มเกษตรกร	2	1.8
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	2	1.8
จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน (คน)		
3	10	9.0
4	39	35.5
5	28	25.5
6 หรือมากกว่า	33	30.0
Minimum = 1 Maximum = 7 Mean = 3.83 S.D. = 1.13		

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.2 มีดังนี้

ระดับการศึกษา เกษตรกร ร้อยละ 74.5 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา ร้อยละ 22.7 จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 1.2 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และร้อยละ 0.9 จบการศึกษาระดับจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพการเกษตร เกษตรกรเกือบทั้งหมด ร้อยละ 96.4 เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพการเกษตร โดยเกษตรกร ร้อยละ 53.6 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ รองลงมา ร้อยละ 39.0 เป็นสมาชิกกลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 7.2 เป็นสมาชิกกลุ่ม

ยูวเกษตรกร ร้อยละ 4.5 เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ และมีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 1.8 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เกษตรกร ร้อยละ 35.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน ร้อยละ 30.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 6 คนหรือมากกว่า ร้อยละ 25.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 คน และร้อยละ 9.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด 1 คน มากที่สุด 7 คน และเฉลี่ย 3.83 คน

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง ประกอบด้วย รายได้ แหล่งเงินทุนในการดำเนินการ แหล่งกู้ยืม ลักษณะการถือครองที่ดิน จำนวนเนื้อที่ถือครอง ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.3 - 4.4 มีดังนี้

ตารางที่ 4.3 รายได้จากการขายผลผลิตหอมแดงในฤดู และแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตหอมแดง

N = 110		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้จากการขายผลผลิตหอมแดง (บาทต่อปี)		
10,000 หรือน้อยกว่า	24	21.8
10,001 – 20,000	68	61.8
20,001 หรือมากกว่า	18	16.4
Minimum = 2,500 Maximum = 60,000 Mean = 15,481.27 S.D. = 8,353.59		
แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตหอมแดง		
เงินทุนส่วนตัว	91	82.7
กู้ยืม*	19	17.3
สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	12	10.9
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	9	8.1
ญาติพี่น้อง/คนรู้จัก	4	3.6

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.3 มีดังนี้

รายได้จากการขายผลผลิตหอมแดงในฤดู เกษตรกร ร้อยละ 61.8 มีรายได้จากการขายผลผลิตหอมแดงระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 21.8 มีรายได้ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อไร่ และมีส่วนน้อย ร้อยละ 16.4 มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 20,001 บาทต่อไร่ โดยมีรายได้จากการขายผลผลิตหอมแดงน้อยที่สุด 2,500 บาท มากที่สุด 60,000 บาท และเฉลี่ย 15,481.27 บาท

แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตหอมแดง เกษตรกรเกือบทั้งหมด ร้อยละ 82.7 ใช้เงินส่วนตัวในการผลิตหอมแดง มีเกษตรกรส่วนน้อย ร้อยละ 17.3 มีการกู้เงินมาใช้ในการผลิตหอมแดง โดยเกษตรกร ร้อยละ 10.9 กู้เงินจากสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร รองลงมา ร้อยละ 8.1 กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 3.6 กู้จากญาติพี่น้อง

ตารางที่ 4.4 ลักษณะการถือครองและขนาดพื้นที่ปลูกหอมแดงทั้งหมดของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง

N = 110		
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะการถือครองที่ดิน		
ที่ดินตนเอง	110	100
จำนวนเนื้อที่ถือครอง		
น้อยกว่า 5 ไร่	1	0.9
5.1 – 25 ไร่	108	98.2
25.1 – 50 ไร่	1	0.9
Minimum = 1 Maximum = 50 Mean = 6.74 S.D. = 6.78		

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.4 มีดังนี้

ลักษณะการถือครองพื้นที่ปลูกหอมแดง เกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100 ถือครองพื้นที่ปลูกหอมแดงเป็นของตนเอง

จำนวนเนื้อที่ถือครอง เกษตรกร ร้อยละ 98.2 มีพื้นที่ปลูกหอมแดงระหว่าง 5.1-25 ไร่ เกษตรกร ร้อยละ 0.9 มีพื้นที่ระหว่าง 5 และ 50 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกหอมแดงน้อยที่สุด 1 ไร่ มากที่สุด 50 ไร่ และเฉลี่ย 6.74 ไร่

1.3 สภาพทางธรรมชาติ ประกอบด้วย ลักษณะดิน อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี และปริมาณฝนเฉลี่ยทั้งปี ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 ลักษณะของดิน ที่ปลูกหอมแดงของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง

N = 110		
ลักษณะทางธรรมชาติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะของดิน		
ดินร่วนปนทราย	80	72.7
ดินร่วนเหนียว	29	26.4
ดินเหนียวปนทราย	1	0.9
อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี	-	-
ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี	-	-

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.5 มีดังนี้

ลักษณะของดินที่ปลูกหอมแดง ดินส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.7 เป็นดินร่วนปนทราย รองลงมา ร้อยละ 26.4 ดินร่วนเหนียว ส่วนน้อยมาก ร้อยละ 0.9 เป็นดินเหนียวปนทราย

อุณหภูมิ และปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี ไม่มีเกษตรกรตอบคำถาม

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง

การวิเคราะห์สภาพการผลิตหอมแดงของเกษตรกร ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในขั้นตอนต่างๆ ประกอบด้วย การเตรียมพื้นที่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก วิธีปลูก การใช้วัสดุคลุมแปลง วิธีการให้ปุ๋ย แหล่งน้ำที่ใช้ วิธีการให้น้ำ ความถี่ในการให้น้ำ การสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืชในแปลง โรค-แมลงศัตรูพืชที่พบ และการสังเกตอายุการเก็บเกี่ยว ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.6 - 4.12

ตารางที่ 4.6 การเตรียมดินและพันธุ์ที่ใช้ปลูกของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง

N = 110

การผลิตหอมแดงของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเตรียมพื้นที่		
ไถ 2 ครั้ง	92	83.6
ไถ 1 ครั้ง	18	16.4
ทำแปลง	102	92.7
ยกร่องรอบพื้นที่	8	7.3
การใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกระหว่างเตรียมดิน		
ไม่ใส่	98	89.1
ใส่	12	10.9
พันธุ์ที่ใช้		
ศรีสะเกษ	110	100

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.6 มีดังนี้

การเตรียมพื้นที่ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 83.6 จะเตรียมดินโดยการไถ 2 ครั้ง และร้อยละ 16.4 ไถแค่ 1 ครั้ง ส่วนการเตรียมพื้นที่ก่อนปลูกเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 92.7 จะทำเป็นแปลง และร้อยละ 7.3 จะยกร่องรอบพื้นที่

การใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกระหว่างเตรียมดิน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 89.1 ไม่ใส่ และร้อยละ 10.9 ที่ใส่

พันธุ์หอมแดงที่ใช้ปลูก เกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100.0 ใช้พันธุ์ศรีสะเกษ

ตารางที่ 4.7 วิธีการปลูกและการใช้วัสดุคลุมแปลงของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง

N = 110

การผลิตหอมแดงของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิธีการปลูก		
การปลูกด้วยหัวพันธุ์	110	100
การปลูกด้วยเมล็ด		
การใช้วัสดุคลุมแปลง		
ใช้ฟางคลุม	107	97.3
ใช้หญ้าคลุม	2	1.8
ไม่ใช้วัสดุคลุม	1	0.9
การใส่ปุ๋ย		
ปุ๋ยเคมีอย่างเดียว	98	90.1
ปุ๋ยเคมีกับปุ๋ยอินทรีย์	8	7.3
ปุ๋ยอินทรีย์อย่างเดียว	4	3.6

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.7 มีดังนี้

วิธีการปลูก เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100 ปลูกหอมแดงโดยการใช้หัวพันธุ์ในการปลูก การใช้วัสดุคลุมแปลง เกษตรกรส่วนมากร้อยละ 97.3 ใช้ฟางในการคลุม และส่วนน้อย ร้อยละ 1.8 และ 0.9 ที่ใช้หญ้า และ ไม่ใช้อะไรคลุมเลย ตามลำดับ

การใส่ปุ๋ย เกษตรกรเกือบทั้งหมด ร้อยละ 90.1 ใส่ปุ๋ยเคมีอย่างเดียว และส่วนน้อย ร้อยละ 7.3 และ 3.6 ที่ใช้ปุ๋ยเคมีกับปุ๋ยอินทรีย์ และ ใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างเดียว ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 วิธีการวิธีการให้ปุ๋ยและแหล่งน้ำที่ใช้ของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง

N = 110		
การผลิตหอมแดงของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การใส่ปุ๋ยหอมแดงระยะต่างๆ		
ก่อนเพาะปลูก		
ชนิดปุ๋ยที่ใส่		
คอก	12	10.9
วิธีที่ใส่		
โรยไถกลบ	12	10.9
เวลาที่ใส่		
1 วัน	12	10.9
อัตราที่ใส่ต่อไร่		
25 กก./ไร่	2	1.8
50 กก./ไร่	10	9.1
ชนิดปุ๋ยที่ใส่		
เคมี	0	0
ระยะแตกกอ		
ชนิดปุ๋ยที่ใส่		
คอก	0	0
เคมี	110	100
สูตรปุ๋ยที่ใส่		
15-15-15	59	53.6
18-12-6	47	42.7
12-18-16	4	3.7
วิธีที่ใส่		
โรยใส่แปลง	110	100
เวลาที่ใส่		
1 วัน	110	100

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

N = 110

การผลิตหอมแดงของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อัตราที่ใส่ต่อไร่		
25 กก./ไร่	8	7.3
50 กก./ไร่	102	92.7
แหล่งน้ำที่ใช้		
สระขุด	108	98.1
บาดาล	2	1.9

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.8 มีดังนี้

ก่อนเพาะปลูก เกษตรกรส่วนน้อย ร้อยละ 10.9 ใส่ปุ๋ยคอก โดย เกษตรกร ร้อยละ 10.9 ไร่แล้วไถกลบ ร้อยละ 10.9 ใส่ปุ๋ยวันเดียว ร้อยละ 9.1 ใส่ปุ๋ย 50 กก./ไร่ ร้อยละ 1.8 ใส่ปุ๋ย 25 กก./ไร่ ส่วนปุ๋ยเคมีเกษตรกรไม่ได้ใส่

ระยะแตกกอ เกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100 ใส่ปุ๋ยเคมี โดยร้อยละ 53.6 ใส่สูตร 15-15-15 ร้อยละ 42.7 ใส่สูตร 18-12-6 ร้อยละ 3.7 ใส่สูตร 12-18-16 เกษตรกร ร้อยละ 100 ไร่ใส่แปลง ร้อยละ 100 ใส่ปุ๋ยวันเดียว ร้อยละ 92.7 ใส่ปุ๋ย 50 กก./ไร่ ร้อยละ 7.3 ใส่ปุ๋ย 25 กก./ไร่ ส่วนปุ๋ยคอก เกษตรกรไม่ได้ใส่

แหล่งน้ำที่ใช้ เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.1 ใช้สระขุด และส่วนน้อยร้อยละ 1.9 ใช้น้ำบาดาล เป็นแหล่งน้ำในการปลูกหอมแดง

ตารางที่ 4.9 วิธีการให้น้ำ และความถี่ในการให้น้ำของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง

N = 110

การผลิตหอมแดงของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิธีการให้น้ำ		
สายยาง	102	92.7
หัวเหวี่ยง	8	7.2
ความถี่ในการให้น้ำ		
2 ครั้ง/วัน	107	97.2
1 ครั้ง/วัน	3	2.7

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.9 มีดังนี้

วิธีการให้น้ำหอมแดง เกษตรกรเกือบทั้งหมด ร้อยละ 92.7 ให้น้ำหอมแดงโดยสายยาง และมีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 7.2 ให้น้ำหอมแดงโดยหัวเหวี่ยง

ความถี่ในการให้น้ำ เกษตรกรเกือบทั้งหมด ร้อยละ 97.2 ให้น้ำ 2 ครั้ง/วัน และมีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 2.7 ให้น้ำ 1 ครั้ง/วัน

ตารางที่ 4.10 การสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืชในแปลงของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง

N = 110

การผลิตหอมแดงของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีการสำรวจ	110	100
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	84	76.3
สัปดาห์ละ 2 ครั้ง	26	23.4

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.10 มีดังนี้

การสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืชในแปลง เกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100 มีการสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืชในแปลง โดยร้อยละ 76.3 มีการสำรวจสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และร้อยละ 23.4 มีการสำรวจสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

ตารางที่ 4.11 โรค-แมลงศัตรูพืชที่เกษตรกรผู้ผลิตหอมแดงพบ

N = 110

การผลิตหอมแดงของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โรคแอนแทรกคโนส หรือ โรคหอมเลื้อย เกิดจากเชื้อรา*	98	89.0
วิธีการป้องกัน		
สารเคมี	98	89.0
ชื่อของสารที่ใช้		
แมนโคเซบ	98	89.0
อัตราการใช้		
30 กรัม/น้ำ 20 ลิตร	58	52.7
20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร	40	36.3
เวลาที่ใช้		
2 อาทิตย์/ครั้ง	90	81.8
1 อาทิตย์/ครั้ง	8	7.2
วิธีการใช้		
ฉีดพ่น	98	89.0
โรคหัวและรากเน่าเกิดจากเชื้อรา*	5	4.5
วิธีการป้องกัน		
สารเคมี	5	4.5
ชื่อของสารที่ใช้		
เมทาเร็กซ์ซิล	5	4.5
อัตราการใช้		
30 กรัม/น้ำ 20 ลิตร	5	4.5
เวลาที่ใช้		
2 อาทิตย์/ครั้ง	5	4.5
วิธีการใช้		
ฉีดพ่น	5	4.5

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

N = 110

การผลิตหอมแดงของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โรคเน่าคอดิน เกิดจากเชื้อรา*	3	2.7
วิธีการป้องกัน		
สารเคมี	3	2.7
ชื่อของสารที่ใช้		
แมนโคเซบ	3	2.7
อัตราการใช้		
20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร	3	2.7
เวลาที่ใช้		
2 อาทิตย์/ครั้ง	3	2.7
วิธีการใช้		
ฉีดพ่น	3	2.7
โรคเน่าและของหอมเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย*	9	8.1
วิธีการป้องกัน		
สารเคมี	9	8.1
ชื่อของสารที่ใช้		
ไซแอมโนมิล	9	8.1
อัตราการใช้		
20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร	9	8.1
เวลาที่ใช้		
2 อาทิตย์/ครั้ง	9	8.1
วิธีการใช้		
ฉีดพ่น	9	8.1

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

N = 110

การผลิตหอมแดงของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หนอนกระทุ้หอม*	4	3.6
วิธีการป้องกัน		
สารเคมี	4	3.6
ชื่อของสารที่ใช้		
คาโบซัลแฟน	4	3.6
อัตราการใช้		
20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร	4	3.6
เวลาที่ใช้		
2 อาทิตย์/ครั้ง	4	3.6
วิธีการใช้		
ฉีดพ่น	4	3.6
เพลิงไฟหอม*	7	6.3
วิธีการป้องกัน		
สารเคมี	7	6.3
ชื่อของสารที่ใช้		
แมนโคเซบ	7	6.3
อัตราการใช้		
20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร	7	6.3
เวลาที่ใช้		
2 อาทิตย์/ครั้ง	7	6.3
วิธีการใช้		
ฉีดพ่น	7	6.3

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

N = 110

การผลิตหอมแดงของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หนอนซอนใบ*	15	13.6
วิธีการป้องกัน		
สารเคมี	15	13.6
ชื่อของสารที่ใช้		
คลอไพรีฟอรัค	15	13.6
อัตราการใช้		
20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร	8	7.2
30 กรัม/น้ำ 20 ลิตร	7	6.3
เวลาที่ใช้		
2 อาทิตย์/ครั้ง	9	8.1
1 อาทิตย์/ครั้ง	6	5.4
วิธีการใช้		
ฉีดพ่น	15	13.6

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.11 มีดังนี้

โรคแอนแทรกโนส หรือโรคหอมเลื้อย เกิดจากเชื้อรา เกษตรกร ร้อยละ 89.0 พบโรคแอนแทรกโนส หรือโรคหอมเลื้อย เกิดจากเชื้อรา โดย ร้อยละ 89.0 ป้องกันโดยใช้สารเคมี ร้อยละ 89.0 ใช้สารเคมีชื่อแมนโคเซบ ร้อยละ 52.7 ใช้สารเคมีในอัตราส่วน 30 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ร้อยละ 36.3 ใช้สารเคมีในอัตราส่วน 20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ร้อยละ 81.8 ใช้สารเคมี 2 อาทิตย์/ครั้ง ร้อยละ 7.2 ใช้สารเคมี 1 อาทิตย์/ครั้ง และร้อยละ 100 ใช้สารเคมีโดยวิธีฉีดพ่น

โรคหัวและรากเน่าเกิดจากเชื้อรา เกษตรกร ร้อยละ 4.5 พบโรคหัวและรากเน่าเกิดจากเชื้อรา โดยร้อยละ 4.5 ป้องกันโดยใช้สารเคมี ร้อยละ 4.5 ใช้สารเคมีชื่อเมทาเร็กซ์ ร้อยละ 4.5 ใช้สารเคมีในอัตราส่วน 30 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ร้อยละ 4.5 ใช้สารเคมี 2 อาทิตย์/ครั้ง และร้อยละ 4.5 ใช้สารเคมีโดยวิธีฉีดพ่น

โรคเน่าคอดิน เกิดจากเชื้อรา เกษตรกร ร้อยละ 2.7 พบโรคเน่าคอดิน เกิดจากเชื้อรา โดย ร้อยละ 2.7 ป้องกันโดยใช้สารเคมี ร้อยละ 2.7 ใช้สารเคมีชื่อแมน โคะเซบ ร้อยละ 2.7 ใช้สารเคมีในอัตราส่วน 20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ร้อยละ 2.7 ใช้สารเคมี 2 อาทิตย์/ครั้ง และร้อยละ 2.7 ใช้สารเคมีโดยวิธีฉีดพ่น

โรคเน่าและของหอมเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย เกษตรกร ร้อยละ 8.1 พบโรคเน่าและของหอมเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย โดย ร้อยละ 8.1 ป้องกันโดยใช้สารเคมี ร้อยละ 8.1 ใช้สารเคมีชื่อไซแอม โนมิล ร้อยละ 8.1 ใช้สารเคมีในอัตราส่วน 20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ร้อยละ 8.1 ใช้สารเคมี 2 อาทิตย์/ครั้ง และร้อยละ 8.1 ใช้สารเคมีโดยวิธีฉีดพ่น

หนอนกระทู้หอม เกษตรกร ร้อยละ 3.6 พบหนอนกระทู้หอม โดย ร้อยละ 3.6 ป้องกันโดยใช้สารเคมี ร้อยละ 3.6 ใช้สารเคมีชื่อคาโบซัลแฟน ร้อยละ 3.6 ใช้สารเคมีในอัตราส่วน 20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ร้อยละ 3.6 ใช้สารเคมี 2 อาทิตย์/ครั้ง และร้อยละ 3.6 ใช้สารเคมีโดยวิธีฉีดพ่น

เพลี้ยไฟหอม เกษตรกร ร้อยละ 6.3 พบเพลี้ยไฟหอม โดย ร้อยละ 6.3 ป้องกันโดยใช้สารเคมี ร้อยละ 6.3 ใช้สารเคมีชื่อแมน โคะเซบ ร้อยละ 6.3 ใช้สารเคมีในอัตราส่วน 20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ร้อยละ 6.3 ใช้สารเคมี 2 อาทิตย์/ครั้ง และร้อยละ 6.3 ใช้สารเคมีโดยวิธีฉีดพ่น

หนอนซอนใบ เกษตรกร ร้อยละ 13.6 พบหนอนซอนใบ โดย ร้อยละ 13.6 ป้องกันโดยใช้สารเคมี ร้อยละ 13.7 ใช้สารเคมีชื่อคลอไพร์ริฟอร์ด ร้อยละ 7.2 ใช้สารเคมีในอัตราส่วน 20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ร้อยละ 6.3 ใช้สารเคมีในอัตราส่วน 30 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ร้อยละ 8.1 ใช้สารเคมี 2 อาทิตย์/ครั้ง ร้อยละ 5.4 ใช้สารเคมี 1 อาทิตย์/ครั้ง และร้อยละ 13.6 ใช้สารเคมีโดยวิธีฉีดพ่น

ตารางที่ 4.12 ตัวชี้วัดที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง

N = 110		
การผลิตหอมแดงของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตัวชี้วัดที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว*		
จำนวนวันเพาะปลูก	92	83.6
สีของใบ	54	49.0
วิธีการเก็บเกี่ยว		
ถอนด้วยมือ	110	100

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.12 มีดังนี้

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.6 จะนับจำนวนวัน เพาะปลูกในการเก็บเกี่ยว และร้อยละ 49.0 จะสังเกตสีของใบหอมแดงในการเก็บเกี่ยว

วิธีการเก็บเกี่ยว เกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100 จะเก็บเกี่ยวหอมแดงโดยการถอน ด้วยมือ

ตอนที่ 3 ข้อมูลการจัดการส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิตหอมแดง

การวิเคราะห์สภาพการตลาดหอมแดงของเกษตรกร ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในขั้นตอนต่างๆ ประกอบด้วย ผลผลิต ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย ลักษณะการขายผลผลิต และตลาดที่พ่อค้า นำสินค้าไปขาย ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.13 - 4.15 มีดังนี้

ตารางที่ 4.13 ผลผลิตหอมแดงเกษตรกร

N = 110		
ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผลผลิต		
ช่วงเดือนที่เก็บเกี่ยว		
กุมภาพันธ์	44	40.0
มีนาคม	34	30.9
มกราคม	32	29.0
ปริมาณผลผลิต		
2,000 กก./ไร่	59	53.6
1,500 กก./ไร่	31	28.1
1,450 กก./ไร่	12	10.9
1,600 กก./ไร่	8	7.2

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

N = 110

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การคัดคุณภาพผลผลิต		
มีการคัดคุณภาพผลผลิต	104	94.5
ไม่มีการคัดคุณภาพผลผลิต	6	5.4
คุณภาพผลผลิต		
ปานกลาง	84	76.3
ดี	18	16.3
น้อย	8	7.2

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.13 มีดังนี้

ช่วงเดือนที่เก็บเกี่ยว เกษตรกร ร้อยละ 40.0 เก็บเกี่ยวหอมแดงในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ร้อยละ 30.9 เก็บเกี่ยวหอมแดงในช่วงเดือน มีนาคม และร้อยละ 29.0 เก็บเกี่ยวหอมแดงในช่วงเดือน มกราคม

ปริมาณผลผลิต เกษตรกร ร้อยละ 53.6 มีปริมาณผลผลิตหอมแดง 2,000 กก./ไร่ ร้อยละ 28.1 มีปริมาณผลผลิตหอมแดง 1,500 กก./ไร่ ร้อยละ 10.9 มีปริมาณผลผลิตหอมแดง 1,450 กก./ไร่ และร้อยละ 7.2 มีปริมาณผลผลิตหอมแดง 1,600 กก./ไร่

การคัดคุณภาพผลผลิต เกษตรกรเกือบทั้งหมด ร้อยละ 94.5 มีการคัดคุณภาพผลผลิต และส่วนน้อยร้อยละ 5.4 ไม่มีการคัดคุณภาพผลผลิต

คุณภาพผลผลิต เกษตรกรส่วนมาก ร้อยละ 76.3 มีคุณภาพผลผลิตอยู่ในระดับ ปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 16.3 มีคุณภาพผลผลิตอยู่ในระดับดี และมีส่วนน้อย ร้อยละ 7.2 ที่มีคุณภาพผลผลิตอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.14 ราคาจำหน่ายหอมแดงของเกษตรกร

N = 110

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ราคา		
วิธีการกำหนดราคา		
ตามราคาตลาด	64	58.1
ผู้ซื้อ/พ่อค้าเป็นผู้กำหนดราคา	34	30.9
ผู้ขายเป็นผู้กำหนด	4	3.6
ตามคุณภาพ	4	3.6
ตกลงระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย	4	3.6
ราคา		
10 บาท/กก.	61	55.4
15 บาท/กก.	28	25.4
8 บาท/กก.	17	15.4
20 บาท/กก.	4	3.6

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.14 มีดังนี้

วิธีการกำหนดราคา เกษตรกร ร้อยละ 58.1 จะกำหนดราคาตามราคาตลาด ร้อยละ 30.9 ผู้ซื้อ/พ่อค้าเป็นผู้กำหนดราคา และร้อยละ 3.6 ผู้ขายเป็นผู้กำหนด กำหนดตามคุณภาพ และตกลงระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย

ราคา เกษตรกรส่วนมาก ร้อยละ 55.4 จะขายผลผลิตหอมแดงได้ในราคา 10 บาท/กก. รองลงมา ร้อยละ 25.4 ขายได้ในราคา 15 บาท/กก. ร้อยละ 15.4 ขายได้ในราคา 8 บาท/กก. และส่วนน้อยร้อยละ 3.6 ที่ขายได้ในราคา 20 บาท/กก.

ตารางที่ 4.15 ช่องทางการจำหน่ายหอมแดงของเกษตรกร

	N = 110	
ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ช่องทางการจัดจำหน่าย		
ผู้ที่เก็บเกี่ยวหอมแดง		
พ่อค้า	64	58.1
เจ้าของสวน	46	41.9
ระยะเวลาการขายผลผลิต		
ขายทันที	48	43.6
ขายหลังเก็บเกี่ยว	62	56.4
10 วัน	32	29.0
15 วัน	30	27.2
การขายผลผลิตหอมแดง*		
พ่อค้าในท้องถิ่น	64	58.1
พ่อค้าส่ง	48	43.6
ขายเอง	18	16.3
โรงงานแปรรูป	2	1.8
สถานที่จำหน่ายผลผลิต		
มีพ่อค้ามารับถึงที่	110	100
ลักษณะของการขายผลผลิต		
ขายตามน้ำหนัก	108	98.1
ขายเหมาทั้งสวน	2	1.8
พ่อค้านำผลผลิตไปขายต่อที่ใด		
ไม่ทราบ	3	2.7
ทราบ	107	97.2
ในท้องถิ่น	105	95.4
กรุงเทพ	2	1.8

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.15 มีดังนี้

ผู้ที่เก็บเกี่ยวหอมแดง เกษตรกร ร้อยละ 58.1 จะให้พ่อค้าเป็นผู้เก็บผลผลิตหอมแดง และร้อยละ 41.9 เจ้าของสวนเป็นผู้เก็บ

ระยะเวลาการขายผลผลิต เกษตรกรส่วนมาก ร้อยละ 56.4 จะขายผลผลิตหอมแดง หลังการเก็บเกี่ยว โดยร้อยละ 29.0 จะขายหลังการเก็บเกี่ยว 10 วัน ร้อยละ 27.2 จะขายหลังการเก็บเกี่ยว 15 วัน และร้อยละ 43.6 จะขายทันทีหลังการเก็บเกี่ยว

การขายผลผลิตหอมแดง เกษตรกรส่วนมาก ร้อยละ 58.1 จะขายหอมแดงให้พ่อค้า ในท้องถิ่น ร้อยละ 43.6 ขายให้พ่อค้าส่ง ร้อยละ 16.3 จะขายเอง และร้อยละ 1.8 ขายให้โรงงานแปรรูป

สถานที่จำหน่ายผลผลิต เกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100 จะมีพ่อค้ามารับถึงที่

ลักษณะของการขายผลผลิต เกษตรกรส่วนมาก ร้อยละ 98.1 จะขายหอมแดงตาม น้ำหนักและส่วนน้อย ร้อยละ 1.8 จะขายเหมาทั้งสวน

พ่อค้านำผลผลิตไปขายต่อที่ใด เกษตรกรส่วนมาก ร้อยละ 97.2 ทราบว่าพ่อค้าจะ นำหอมแดงไปขายต่อที่ไหน และร้อยละ 2.7 ที่ไม่ทราบ โดยร้อยละ 95.4 ทราบว่าขายในท้องถิ่น ร้อยละ 1.8 ทราบว่าขายที่กรุงเทพฯ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดหอมแดง

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการผลิตและการตลาดหอมแดงของเกษตรกร ในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการแปลความหมาย ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงของเกษตรกร ประกอบด้วย ปัญหาด้านการจัดการ ผลิตและปัจจัยการผลิต ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านการสนับสนุนจากรัฐ และปัญหาด้านอื่นๆ ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง

N = 110

ปัญหา	Mean	(S.D.)	แปลความหมาย
1. ปัญหาด้านการจัดการผลผลิต	3.30	.52	ปานกลาง
1.1 ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง	3.76	.55	มาก
1.2 สภาพพื้นที่ปลูกไม่เหมาะสม	3.04	.54	ปานกลาง
1.3 สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย	3.12	.50	ปานกลาง
1.4 ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ	3.35	.68	ปานกลาง
1.5 ดินพันธุ์อ่อนแอต่อโรค	3.25	.56	ปานกลาง
1.6 ขาดแคลนเงินทุน	3.28	.45	ปานกลาง
1.7 ขาดแคลนแรงงาน	3.28	.45	ปานกลาง
1.8 วิชาชีพในสวนหอมแดงจำกัดยาก	3.32	.46	ปานกลาง
2. ปัญหาด้านการตลาด	3.61	.34	มาก
2.1 คุณภาพผลผลิต	3.52	.50	มาก
2.2 ราคาผลผลิตไม่แน่นอน	3.58	.49	มาก
2.3 เมื่อผลผลิตมากราคาก็ตกต่ำ	4.00	.00	มาก
2.4 แหล่งรับซื้อไม่เพียงพอ	3.88	.32	มาก
2.5 การกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง	3.87	.33	มาก
2.6 ความใกล้ไกลของตลาด	3.12	.32	ปานกลาง
2.7 ต้นทุนการขนส่งสูง	3.31	.46	ปานกลาง
3. ปัญหาด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ	3.76	.54	มาก
3.1 ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารทางการผลิตหอมแดง	3.67	.47	มาก
3.2 ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ	3.79	.40	มาก
3.3 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อมีปัญหา	3.85	.68	มาก
3.4 ขาดความร่วมมือจากภาครัฐในการวางแผนการผลิตหอมแดงที่เหมาะสม	4.12	.67	มาก
3.5 นโยบายนำเข้าหอมแดงจากต่างประเทศ	3.38	.48	ปานกลาง
4. ปัญหาด้านอื่นๆ	3.10	.30	ปานกลาง
4.1 ภัยธรรมชาติ	3.10	.30	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.50	.45	มาก

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.16 ปัญหาการผลิตหอมแดงของเกษตรกรในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.50) โดยแยกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

4.1.1 ปัญหาด้านการจัดการผลิตและปัจจัยการผลิต เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.30) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า มีปัญหาในระดับปานกลางมี 8 ประเด็น ได้แก่ สภาพพื้นที่ปลูกไม่เหมาะสม สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ ต้นพันธุ์อ่อนแอต่อโรค ขาดแคลนเงินทุน ขาดแคลนแรงงาน ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง และวัชพืชในสวนหอมแดงกำจัดยาก (ค่าเฉลี่ย = 3.04, 3.12, 3.35, 3.25, 3.28, 3.28, 3.76 และ 3.32 ตามลำดับ)

4.1.2 ปัญหาด้านการตลาด เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.61) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาในระดับมากมี 5 ประเด็น ได้แก่ คุณภาพผลผลิต ราคาผลผลิตไม่แน่นอน เมื่อผลผลิตมาราคาคงต่ำ แหล่งรับซื้อไม่เพียงพอ การกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.52, 3.58, 4.00, 3.88 และ 3.87 ตามลำดับ) รองลงมา ปัญหาในระดับปานกลาง มี 2 ประเด็น ได้แก่ ความใกล้ไกลของตลาด และต้นทุนการขนส่งสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.12 และ 3.31 ตามลำดับ)

4.1.3 ปัญหาด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.76) และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาในระดับมากมี 4 ประเด็น คือ "ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารทางการผลิตหอมแดง" "ไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ" "ไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อมีปัญหา" ขาดความร่วมมือจากภาครัฐในการวางแผนการผลิตหอมแดงที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 3.67, 3.79, 3.85 และ 4.12 ตามลำดับ) และปัญหาในระดับปานกลาง มี 1 ประเด็น คือ นโยบายนำเข้าหอมแดงจากต่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย = 3.38) ตามลำดับ)

4.1.4 ปัญหาด้านอื่นๆ เกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.10) และเมื่อพิจารณาที่ประเด็น พบว่า เกษตรกรพบปัญหาจากภัยธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย = 3.10)

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการการผลิตหอมแดง

เกษตรกรจำนวน 74 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.27 ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการการผลิตหอมแดง ดังนี้

4.2.1 ด้านการจัดการผลิตและปัจจัยการผลิต

- 1) เสนอให้มีการจัดการวางแผนในการปลูก
- 2) เสนอให้มีการพัฒนาพันธุ์หอมแดงที่แข็งแรงต่อโรค
- 3) เสนอให้มีการลดราคาปัจจัยการผลิต
- 4) เสนอให้มีการควบคุมการปลูกหอมแดง

5) เสนอให้มีเจ้าหน้าที่จากภาครัฐลงพื้นที่มาตรวจสอบ และแนะนำการใช้ยาเมื่อเกิดโรคระบาดกับหอมแดง

4.2.2 ด้านการตลาด

- 1) เสนอให้ภาครัฐออกมาดูแลทางการตลาดเวลาหอมแดงออกสู่ตลาด
- 2) เสนอให้มีแหล่งรับซื้อหอมแดงให้มากขึ้น
- 3) เสนอให้กีดกันไม่ให้พ่อค้าคราดราคาหอมแดง
- 4) เสนอให้มีการจัดการประกันราคาหอมแดง

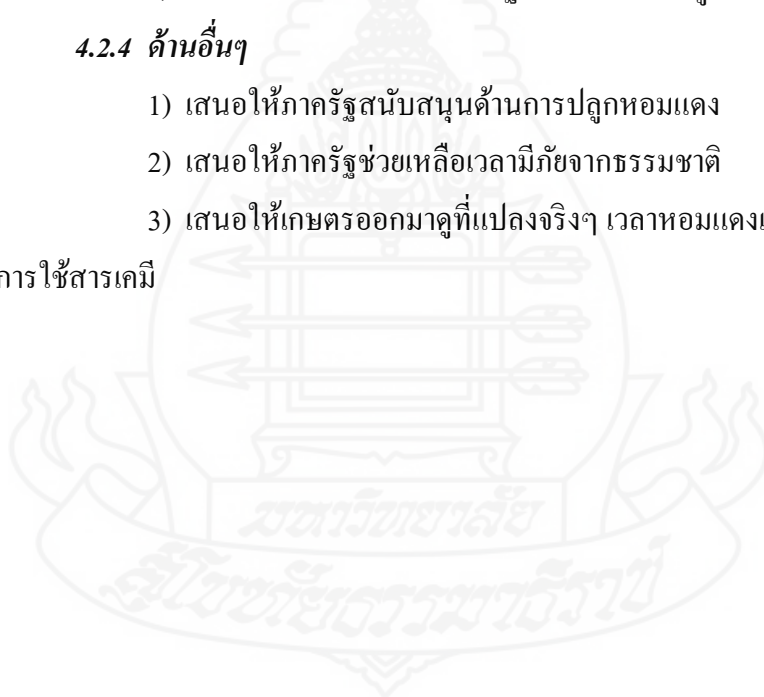
4.2.3 ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

- 1) เสนอให้ภาครัฐมาดูแลเรื่องราคาหอมแดงให้สมดุลกับการลงทุน
- 2) เสนอให้ภาครัฐออกมาดูแลและแก้ไขเวลามีปัญหาเกี่ยวกับหอมแดง
- 3) เสนอให้ภาครัฐจัดหาพันธุ์หอมแดงมาช่วยเหลือ
- 4) เสนอให้หน่วยงานของภาครัฐออกมาให้ความรู้แก่เกษตรกร

4.2.4 ด้านอื่นๆ

- 1) เสนอให้ภาครัฐสนับสนุนด้านการปลูกหอมแดง
- 2) เสนอให้ภาครัฐช่วยเหลือเวลามีปัญหาจากธรรมชาติ
- 3) เสนอให้เกษตรกรออกมาดูที่แปลงจริงๆ เวลาหอมแดงเกิดโรค ให้

คำแนะนำการใช้สารเคมี

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกรรายย่อย ของพื้นที่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยเสนอประเด็นสำคัญ จำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 2) การจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง ในพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 3) ส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 4) แนวทางการพัฒนาการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 110 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรและพื้นที่ ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง ตอนที่ 3 ข้อมูลการจัดการส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิตหอมแดง และตอนที่ 4 ปัญหาในการจัดการการผลิตและการจัดการการตลาด และแนวทางการพัฒนาการผลิตและการตลาดหอมแดง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

1) สภาพพื้นฐานทางสังคม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 51.29 ปี เกษตรกรร้อยละ 74.5 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพการเกษตรเกษตรกร มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.83 คน

2) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตหอมแดงในฤดูเฉลี่ยต่อไร่ ปีละ 15,481.27 บาท ร้อยละ 82.7 ใช้เงินส่วนตัวในการผลิตหอมแดง พื้นที่ในการปลูกหอมแดงทั้งหมดเป็นของตนเอง โดยมีพื้นที่เฉลี่ย 6.74 ไร่

3) สภาพทางธรรมชาติ พบว่า ดินส่วนใหญ่ที่เกษตรกรเพาะปลูกหอมแดงเป็นดินร่วนปนทราย

1.3.2 ข้อมูลการจัดการกระบวนการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

พบว่าการเตรียมดินโดยการไถ 2 ครั้ง โดยเกษตรกรไม่ได้ใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกระหว่างเตรียมดิน โดยเกษตรกรทั้งหมดใช้พันธุ์ศรีสะเกษ เกษตรกรทั้งหมดปลูกหอมแดงโดยใช้หัวพันธุ์ในการปลูก เกษตรกรส่วนมากใช้ฟางในการคลุม มีการใส่ปุ๋ยเคมีอย่างเดียว แต่ก่อนการเพาะปลูกเกษตรกรส่วนน้อยมากที่มีการใส่ปุ๋ยเคมีและคอก ปุ๋ยเคมีที่ใส่คือ สูตร 15-15-15 โดยเกษตรกรจะโรยแล้วไถกลับ ใส่ปุ๋ยวันเดียว 50 กก./ไร่ ส่วนระยะแตกกอ เกษตรกรทั้งหมดใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยเคมีที่ใส่ส่วนมากคือ สูตร 15-15-15 โดยเกษตรกรโรยใส่แปลง ใส่ปุ๋ยวันเดียว 50 กก./ไร่ เกษตรกรเกือบทั้งหมดให้น้ำหอมแดงโดยสายยาง 2 ครั้ง/วัน เกษตรกรทั้งหมดมีการสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืชในแปลง เกษตรกรส่วนมากที่พบโรคแอนแทรกคโนส หรือโรคหอมเหลือง เกิดจากเชื้อรา เกษตรกรจะป้องกันโดยใช้สารเคมี ชื่อแมนโคเซบ ใช้สารเคมีในอัตราส่วน 30 กรัม/น้ำ 20 ลิตร โดยใช้สารเคมี 2 สัปดาห์/ครั้ง ใช้สารเคมีโดยวิธีการฉีดพ่น เกษตรกรส่วนใหญ่จะนับจำนวนวันเพาะปลูกเป็นตัวชี้วัดในการเก็บเกี่ยวหอมแดงโดยการถอนด้วยมือ

1.3.3 ข้อมูลส่วนประสมการตลาดหอมแดงของเกษตรกร

เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวหอมแดงในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ มีปริมาณผลผลิตหอมแดงเฉลี่ย 1,637.5 กก./ไร่ โดยเกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการคัดคุณภาพผลผลิต ซึ่งคุณภาพผลผลิตของหอมแดงอยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรจะกำหนดราคาตามราคาตลาด ส่วนมากจะขายผลผลิตหอมแดงได้ในราคา 10 บาท/กก. โดยจะให้พ่อค้าเป็นผู้เก็บผลผลิตหอมแดงเอง เกษตรกรส่วนมากจะขายผลผลิตหอมแดงหลังการเก็บเกี่ยวทันที โดยเกษตรกรส่วนมากจะขายหอมแดงให้พ่อค้าในท้องถิ่น ซึ่งจะมีพ่อค้ามารับถึงที่ เกษตรกรส่วนมากจะขายหอมแดงตามน้ำหนักซึ่งเกษตรกรจะทราบว่าพ่อค้าจะนำหอมแดงไปขายต่อที่ท้องถิ่น

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดหอมแดง

1) ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงของเกษตรกร ปัญหาด้านการผลิต เกษตรกรมีปัญหาการผลิตหอมแดง ในภาพรวมระดับมาก โดยแยกเป็น 4 ประเด็น และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการตลาด (คุณภาพผลผลิต ราคาผลผลิตไม่แน่นอน เมื่อผลผลิตมากราคาดกต่ำ แหล่งรับซื้อไม่เพียงพอ การกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง) ปัญหาด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ (ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารทางการผลิตหอมแดง ไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ ไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อมีปัญหา ขาดความร่วมมือจากภาครัฐในการวางแผนการผลิตหอมแดงที่เหมาะสม) ปัญหาระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการจัดการผลิตและปัจจัยการผลิต (สภาพพื้นที่ปลูกไม่เหมาะสม สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ ดินพันธุอ่อนแอต่อโรค ขาดแคลนเงินทุน ขาดแคลนแรงงาน และวัชพืชในสวนหอมแดงกำจัดยาก) ปัญหาด้านอื่นๆ (ปัญหาจากภัยธรรมชาติ)

2) ข้อเสนอแนะ

(1) ด้านการจัดการผลิตและปัจจัยการผลิต เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและปัจจัยการผลิต ได้แก่ ให้มีการจัดการวางแผนในการปลูก การพัฒนาพันธุ์หอมแดงที่แข็งแรงต่อโรค การลดราคาปัจจัยการผลิตการควบคุมการปลูกหอมแดง ให้มีเจ้าหน้าที่จากภาครัฐลงพื้นที่มาตรวจสอบ และแนะนำการใช้ยาเมื่อเกิดโรคระบาดกับหอมแดง

(2) ด้านการตลาด เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตลาด ได้แก่ ให้ภาครัฐออกมาตรการทางการตลาดเวลาหอมแดงออกสู่ตลาด มีแหล่งรับซื้อหอมแดงให้มากขึ้น ไม่ให้พ่อค้ากดราคาหอมแดงและให้มีการจัดการประกันราคาหอมแดง

(3) ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ ได้แก่ ให้ภาครัฐมาดูแลเรื่องราคาหอมแดงให้สมดุลกับการลงทุน ให้ภาครัฐออกมาตรการและแก้ไขเวลามีปัญหาเกี่ยวกับหอมแดง ให้ภาครัฐจัดหาพันธุ์หอมแดงมาช่วยเหลือ และให้หน่วยงานของภาครัฐออกมาให้ความรู้แก่เกษตรกร

(4) ด้านอื่นๆ เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านอื่นๆ ได้แก่ ให้ภาครัฐสนับสนุนด้านการปลูกหอมแดง ให้ภาครัฐช่วยเหลือเวลาเกิดภัยจากธรรมชาติ และให้เกษตรกรออกมาดูที่แปลงจริงๆ เวลาหอมแดงเกิดโรค

1.3.5 แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดง

ศักยภาพ/จุดเด่น	ปัญหา/ข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา
<ul style="list-style-type: none"> - หอมแดงเป็นพืชที่คนไทยนิยมนำมาเป็นส่วนประกอบในการทำอาหาร และยังมีสรรพคุณทางยาต่างๆ หลายชนิด - เกษตรกรปลูกหอมแดงหลังฤดูการทำนา ทำให้เกษตรกรมีรายได้ภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น - เป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่มีความสำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ 	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาเรื่องผลผลิตล้นตลาด ผลผลิตออกสู่ตลาดมากเกินไปจนความต้องการ - ปัญหาการกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ขาดอำนาจการต่อรองด้านราคา - ปัญหาการใช้สารเคมีมากเกินไปจนความจำเป็น เกษตรกรใช้วิธีป้องกันกำจัดโรคและศัตรูพืชด้วยการใช้สารเคมีเพียงอย่างเดียว - เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียว แม้กระทั่งขั้นตอนการเตรียมดิน - เกษตรกรส่วนน้อยมากที่ใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกระหว่างเตรียมดิน - ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐอย่างจริงจัง ขาดเข้าถึงปัญหาและพื้นที่อย่างจริงจังของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ 	<p>ระดับเกษตรกร</p> <ul style="list-style-type: none"> - การรวมกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการผลิต ลดความเสี่ยงด้านการตลาดสร้างอำนาจต่อรอง - การเตรียมดินก่อนปลูกหอมแดงมีระบบบรacketดิน ชอบดินร่วน มีการระบายน้ำดี ควรใส่ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอกในระหว่างเตรียมดินเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและความอุดมสมบูรณ์ของดิน และปรับโครงสร้างดินให้มีความร่วนซุยสามารถระบายน้ำได้ดี - การลดการใช้สารเคมี - เกษตรกรใช้สารเคมีอย่างเดียวในการป้องกันกำจัด รณรงค์ให้เกษตรกรหันมาใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยชีวภาพ หรือสารชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต และผลิตสินค้าปลอดภัย

ศักยภาพ/จุดเด่น	ปัญหา/ข้อจำกัด	แนวทางการพัฒนา
		<p>ระดับเจ้าหน้าที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - การทำงานร่วมกันของหลายๆหน่วยงานในการประเมินสภาพการณ์การผลิตและการตลาด เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการ เกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และ กรมการค้าภายใน เพื่อให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการ และ แก้ไขปัญหา ที่เกิดอย่างตรงประเด็น - พัฒนางานวิจัย ทั้งในด้านพันธุ์ เทคโนโลยีการผลิต และ วิทยาการหลังการ เก็บเกี่ยว
		<p>ระดับนโยบาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - การขึ้นทะเบียนเกษตรกร ผู้ปลูกหอมแดง ซึ่งดำเนินงานโดยสำนักงานเกษตรจังหวัด หรือสำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นฐานข้อมูลการผลิต ใช้ในการประเมินสถานการณ์ และ วางแผนป้องกันปัญหาการตลาด ตลอดจนกำหนดนโยบายทางการตลาด หอมแดงเพื่อรองรับผลผลิตที่ออกสู่ตลาดในแต่ละปี

2. อภิปรายผล

ผลวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกรรายย่อย ของพื้นที่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ นำไปอภิปรายผลได้ ดังนี้

การผลิตหอมแดงของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่ จะเตรียมดินโดยการไถ 2 ครั้ง สอดคล้องกับชมรมการเกษตร (2557 <http://myveget.com>. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557) พบว่า ก่อนการเพาะปลูกควรไถตะตากดินไว้ระยะหนึ่ง แล้วจึงเตรียมดินเพื่อปลูกจะกำจัดวัชพืชที่เป็นพืชที่อยู่และอาหารของแมลง ไข่แมลงที่ฝังตัวอยู่ในดินถูกพลิกขึ้นและกลบฝังลงไปดินจะตัดวงจรการเจริญพันธุ์ของแมลง แต่ระหว่างเตรียมดินเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกซึ่งคำแนะนำของชมรมการเกษตร (2557 <http://myveget.com>. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557) แนะนำว่าหลังจากการไถเพื่อเตรียมดินแล้วควรต้องบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยอินทรีย์ อัตราปุ๋ยละ 1,000 – 3,000 กก./ไร่ ซึ่งจะช่วยให้โครงสร้างของดินดีขึ้น กล่าวคือทำให้ดินร่วนซุยระบายน้ำได้ดี จะช่วยลดการแฉะของดินส่งผลต่อการเกิดโรคราก/โคนเน่า ให้ลดลง เกษตรกรทั้งหมดใช้พันธุ์ศรีสะเกษ ปลูกหอมแดงโดยใช้หัวพันธุ์ในการปลูก และใช้ฟางในการคลุมในการป้องกันแสง สอดคล้องกับรายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ (2557<http://www.sisaket.doae.go.th/> ค้นคืนวันที่ 14 มิถุนายน 2557) รายงานว่า เกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษเพาะปลูกหอมแดง 2 สายพันธุ์ ประกอบด้วยพันธุ์ลับแลอายุเก็บเกี่ยว 50-60 วัน และพันธุ์ศรีสะเกษอายุเก็บเกี่ยว 70-80 วัน เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวผลผลิตระหว่างเดือนพฤศจิกายน – มีนาคม ในฤดูการผลิตปี 2552/53 จังหวัดศรีสะเกษ มีพื้นที่การเพาะปลูกหอมแดง 28,771 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 28,771 ไร่ ผลผลิตรวม 86,313 ไร่ เปรียบเทียบปี 2551/52 พื้นที่เพาะปลูก 23,479 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 23,479 ไร่ ผลผลิตรวม 60,017 ตัน พื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น 5,292 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.54 และผลผลิตรวมเพิ่มขึ้น 20,296 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.74 การใช้ปุ๋ยเกษตรกรส่วนมากใช้ปุ๋ยเคมี ในระยะแตกกอโดยใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 และปุ๋ยเคมีสูตร 18-12-6 12-18-16 โดยการโรยใส่แปลง 50 กก./ไร่ ต่างจากคำแนะนำของชมรมการเกษตร (2557 <http://myveget.com>. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557) พบว่า การใส่ปุ๋ยเคมี หอมแดงที่ปลูกจากหัวพันธุ์ ใช้ปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 85 กก./ไร่ รองพื้นก่อนปลูก แล้วจึงใส่ แอมโมเนียซัลเฟต 25-30 กก./ไร่ หรือ ยูเรีย 10-15 กก./ไร่ เมื่อเริ่มแตกกอ การให้น้ำ เกษตรกรส่วนมากใช้สระขุดเป็นแหล่งน้ำ ให้น้ำด้วยสายยาง 2 ครั้ง/วัน ซึ่งสอดคล้องกับ สอดคล้องกับ ชมรมการเกษตร (2557 <http://myveget.com>. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557) ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ หอมแดงต้องการน้ำตลอดฤดูปลูก 250-400 มล. ให้น้ำทั้งเช้าและเย็น เมื่อหัวเริ่มแก่ต้องลดการให้น้ำลง เพราะระยะนี้ต้นหอมต้องการดินและอากาศแห้ง การปฏิบัติอื่นๆ การคลุมดิน วัสดุที่ใช้คือ ฟางแห้ง หญ้าแห้ง

เปลือกถั่วลิสง หรือเกลบดิน เพื่อป้องกันการสูญเสียน้ำและรักษาความชื้นของผิวดินไว้ การสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืชในแปลง มีการสำรวจสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เกษตรกรส่วนมาก พบโรคแอนแทรคโนส หรือโรคหอมเลื้อย และหนอนชอนใบ สอดคล้องกับ (ธวัชชัย, 2556) พบว่า โรคหอมส่วนใหญ่คือโรคแอนแทรคโนส หรือโรคหอมเลื้อย เกิดจากเชื้อรา ลักษณะอาการ เชื้อเข้าทำลายได้ทุกส่วนของพืช ทำให้เกิดแผลเป็นแฉ่งดำกว่าระดับผิวนี้ออกติ บนแผลมีสปอร์ของรา เป็นหยดของเหลวสีส้มอมชมพู ซึ่งเมื่อแห้งจะเป็นตุ่มสีดำเล็กๆ เรียงเป็นวงรีซ้อนกันหลายชั้น ใบหอมแดงจะเน่า ต้นแคระแกร็น ใบบิดโค้ง หัวลีบยาว และเลื้อยไม่ลงหัว แล้วเน่าในที่สุดไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้แพร่ระบาด รุนแรงในฤดูฝน หรือภายหลังฝนตกในฤดูหนาว ป้องกันโดย เก็บขึ้นส่วนของพืชที่เป็นโรคไปเผาทำลายทุกครั้งที่พบเพื่อลดแหล่งแพร่เชื้อโรค ควรปรับปรุงคุณสมบัติของดินไม่ให้ปนกรดจัด เช่น ใส่ปูนขาวและปุ๋ยอินทรีย์ ให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์และสมบัติทางกายภาพของดินดี ก่อนปลูก 1-2 สัปดาห์ ปริมาณตามคำแนะนำจากการวิเคราะห์ดิน แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการพ่นสารเคมีป้องกันโดยใช้สารเคมีชื่อ แมนโคเซบ และคลอไพร์ริฟอร์ด ในอัตราส่วน 20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร 1 อาทิตย์/ครั้ง การเก็บเกี่ยวผลผลิตหอมแดง ตัวชี้วัดสำคัญที่เกษตรกรใช้คือจะนับจำนวนวันเพาะปลูกในการเก็บเกี่ยวเก็บเกี่ยวโดยการถอนด้วยมือ ที่ถูกต้องควรใช้การสังเกตจากใบหอมแดงพับพับลงโคนก้านใบอ่อนนุ่ม เปลือกหุ้มหัวหอมเปลี่ยนเป็นสีแดงเข้มขึ้น (<http://myveget.com>. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557) การเก็บโดยการถอน ผึ่งแดดไว้ 3-4 ชั่วโมง เก็บเข้ารั้วที่ไม่อับชื้น ทำความสะอาดหัวแล้วมัดกำแขวนตากในร่มที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก

การตลาดหอมแดงของเกษตรกร เกษตรกรส่วนมากจะเก็บเกี่ยวหอมแดงช่วงเดือนกุมภาพันธ์ มีนาคม และ มกราคม ส่วนมากได้ผลผลิตหอมแดง 2,000 กก./ไร่ มีการคัดคุณภาพผลผลิต ซึ่งส่วนมากคุณภาพผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรจะกำหนดราคาตามราคาตลาด ซึ่งส่วนมากจะขายผลผลิตหอมแดงได้ในราคา 10 บาท/กก. ขายให้พ่อค้าโดยจะให้พ่อค้าเป็นผู้เก็บผลผลิตหอมแดง เกษตรกรส่วนมากจะขายผลผลิตหอมแดงหลังการเก็บเกี่ยวทันที โดยขายหอมแดงให้พ่อค้าในท้องถิ่น ซึ่งจะมีพ่อค้ามารับถึงที่ ขายตามน้ำหนักที่ชั่งได้ ซึ่งพ่อค้าจะนำไปขายต่อตามท้องถิ่นที่ไม่มีการเพาะปลูกหอมแดง หรือนำไปขายที่กรุงเทพฯ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องการตลาด ขาดข้อมูลทางการตลาด และคิดว่าทำให้เสียเวลาในการจำหน่าย อีกทั้งเพิ่มต้นทุนด้านแรงงาน และข้อจำกัดด้านพาหนะในการขนส่ง สอดคล้องกับ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด 2544 : 12) พบว่า หอมแดงศรีสะเกษ ฤดูกาลผลิตปี 2551/52 จะเริ่มออกสู่ตลาดกลางเดือนธันวาคม 2551 และจะออกสู่ตลาดมากและมีกปัญหาหาค่าต่ำช่วงเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ โดยกลุ่มพ่อค้ารับซื้อในระดับจังหวัดเป็นผู้ส่งหอมต่อให้กับพ่อค้าปลายทาง กลุ่มพ่อค้าในจังหวัดจึงเป็นผู้ขึ้นราคาและสภาวะการตลาดหอมแดงในแต่ละปีในจังหวัดศรีสะเกษ ในเบื้องต้นการกำหนดราคา

ของพ่อค้าหอมแดงจะดูจากสภาพคล่องของตลาดทั้งภายในประเทศและจากตลาดต่างประเทศ ว่ามีความคล่องตัวมากน้อยเพียงใด ระบบการค้าหอมแดงของจังหวัดศรีสะเกษถูกผูกขาดเกือบทั้งหมด โดยกลุ่มของพ่อค้าระดับจังหวัดและพ่อค้าเร่ ที่มีความเชื่อมโยงกันในการเป็นผู้รับซื้อหอมแดงเกือบทั้งหมดในจังหวัด โดยอาศัยกลไกของพ่อค้าเร่ในท้องถิ่นเป็นตัวหลัก และกลุ่มพ่อค้าในเมืองก็ยังเป็นจุดรับซื้อใหญ่สำหรับพ่อค้ารายย่อยระดับอำเภอ การขายหอมแดงของเกษตรกรบางรายมีการติดต่อกับพ่อค้าเร่โดยตรง เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวหอมแดงจะมีรถของพ่อค้าเร่เข้ามารับซื้อในชุมชนหากสามารถตกลงราคากันได้พอใจทั้งสองฝ่ายเกษตรกรก็จะตัดสินใจขายหอมแดง

ส่วนปัญหาด้านการผลิตและการตลาดหอมแดง พบว่า ปัญหาด้านการผลิต เกษตรกรมีปัญหาการผลิตหอมแดง ในภาพรวมระดับมาก โดยแยกเป็น 4 ประเด็น และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการตลาด พบว่าได้แก่ คุณภาพผลผลิต ราคาผลผลิตไม่แน่นอน เมื่อผลผลิตมาราคาคงต่ำ แหล่งรับซื้อไม่เพียงพอ การกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ปัญหาด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ พบว่าไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารทางการผลิตหอมแดง ไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ ไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อมีปัญหา ขาดความร่วมมือจากภาครัฐในการวางแผนการผลิตหอมแดงที่เหมาะสม ปัญหาระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการจัดการผลิตและปัจจัยการผลิต พบว่า สภาพพื้นที่ปลูกไม่เหมาะสม สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ ดินพันธุอ่อนแอต่อโรค ขาดแคลนเงินทุน ขาดแคลนแรงงาน และวัชพืชในสวนหอมแดงกำจัดยาก ปัญหาด้านอื่นๆ พบว่าปัญหาจากภัยธรรมชาติ ปัญหาดังกล่าวของเกษตรกร เห็นได้ว่าเป็นปัญหาพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร เมื่อไม่มีการวางแผนการผลิตทำให้ผลผลิตออกมามากราคาก็ตกต่ำ ภาครัฐจึงต้องเข้ามาจัดการวางแผนในการกำหนดวันปลูกให้กระจายออกไปตามศักยภาพของพื้นที่ สอดคล้องกับ สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2552) ทิศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านความเสี่ยง และด้านการให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาลมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.55 หมายความว่า เกษตรกร มีทัศนคติเห็นด้วยในเกือบทุกด้าน และมีข้อได้เปรียบเป็นส่วนใหญ่ เช่น ความชำนาญในการปลูก สภาพพื้นที่เหมาะสม ปริมาณน้ำมีเพียงพอ ผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน และเมื่อเกิดปัญหา ราคาตกต่ำ รัฐบาล ให้ความช่วยเหลือ ทำให้เกษตรกรมั่นใจและยินดีที่จะเสี่ยง มีเพียงด้านการตลาด เพียงด้านเดียวที่เกษตรกรไม่เห็นด้วย เนื่องจากการเพาะปลูกหอมแดงมีการรับซื้อไม่แน่นอน และหอมแดงขายยากและราคาไม่ดี

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการผลิตหอมแดง จากการสัมภาษณ์ พบว่า มีข้อเสนอแนะด้านการจัดการผลิตและปัจจัยการผลิต เห็นว่าให้มีการจัดการวางแผนในการปลูก การพัฒนาพันธุ์หอมแดงที่แข็งแรงต่อโรค การลดราคาปัจจัยการผลิตการควบคุมการปลูกหอมแดง ให้มีเจ้าหน้าที่

จากภาครัฐลงพื้นที่มาตรวจสอบและแนะนำการใช้ยาเมื่อเกิดโรคระบาดกับหอมแดง จากรายงานของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ (2557 <http://pcoc.moc.go.th/wappPCOC/33> สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557) พบว่า เนื่องจากสภาพการตลาดและปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์หอม ปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีราคาสูงขึ้น ทำให้ในบางปีเกษตรกรขาดเงินทุนและไม่กล้าเสี่ยงมาก อย่างไรก็ตามการขยายตัวของพื้นที่ปลูกมีการขยายตัวอย่างช้าๆ แต่เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตต่อไร่ได้สูงขึ้นมา จากเดิมที่เคยได้เพียง 593 กิโลกรัมต่อไร่ ขยับขึ้นถึง 2,162 กิโลกรัมต่อไร่ ทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากการพัฒนาในเรื่องเทคโนโลยีการผลิต และการใช้ปัจจัยการผลิตเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตของการผลิตในระบบเกษตรสมัยใหม่

ด้านการตลาด มีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐออกมาตรการทางการตลาดเวลาหอมแดงออกสู่ตลาด มีแหล่งรับซื้อหอมแดงให้มากขึ้น ไม่ให้พ่อค้าคราราคาหอมแดงและให้มีการจัดการประกันราคาหอมแดง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ (2557 <http://pcoc.moc.go.th/wappPCOC/33> สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557) พบว่า ระบบการค้าหอมแดงศรีสะเกษไม่ยุ่งยากในรูปแบบ แต่ซับซ้อนในเนื้อหา อำนาจต่อรองด้านราคายังคงอยู่ในมือพ่อค้าเช่นเดียวกับสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ต่างๆ ไปอำนาจซื้อของพ่อค้าระดับจังหวัดมีพ่อค้าตลาดปลายทางเป็นผู้ถือหุ้น ทั้งด้านการรับซื้อ การจัดหาตลาดและดูแลผลประโยชน์ ดังนั้น พ่อค้าตลาดปลายทางจึงมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาและปริมาณการรับซื้อของพ่อค้าในจังหวัดค่อนข้างสูง

ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ มีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐมาดูแลเรื่องราคาหอมแดงให้สมดุลกับการลงทุน ให้ภาครัฐออกมาตรการและแก้ไขเวลามีปัญหาเกี่ยวกับหอมแดง ให้ภาครัฐจัดหาพันธุ์หอมแดงมาช่วยเหลือ และให้หน่วยงานของภาครัฐออกมาให้ความรู้แก่เกษตรกร สอดคล้องกับสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2552) กล่าวว่า ทิศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านความเสี่ยง และด้านการให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาล มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.55 หมายความว่า เกษตรกร มีทัศนคติเห็นด้วยในเกือบทุกด้าน และมีข้อได้เปรียบเป็นส่วนใหญ่ เช่น ความชำนาญในการปลูก สภาพพื้นที่เหมาะสม ปริมาณน้ำมีเพียงพอผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน และเมื่อเกิดปัญหา ราคาตกต่ำ รัฐบาล ให้ความช่วยเหลือ ทำให้เกษตรกรมั่นใจและยินดีที่จะเสี่ยง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะระดับเกษตรกร การผลิตหอมแดงของเกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ การวิเคราะห์ธาตุอาหารในดินการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชต่างๆ ตลอดจนประสบปัญหาเรื่องโรคแมลงศัตรูหอมแดง โดยเฉพาะโรคแอนแทรคโนส หรือโรคหอมเลื้อย เกิดจากเชื้อราหนอนซอนไบ เกษตรกรควรหาแหล่งความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงที่ถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการจากกรมพัฒนาที่ดิน อาจารย์จากมหาวิทยาลัย เป็นต้น เข้ามาให้ความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่เกษตรกร

3.1.2 ข้อเสนอแนะระดับเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรยังมีบทบาทน้อยมากในการเป็นแหล่งให้คำปรึกษาและแหล่งให้ความรู้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรหาวิธีการส่งเสริมที่เข้าถึงและตรงจุดกับความต้องการของเกษตรกร และเป็นแหล่งให้คำปรึกษาให้ความรู้ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ให้ความรู้ลึกเป็นกันเองแก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการจากกรมพัฒนาที่ดิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจารย์จากมหาวิทยาลัย เป็นต้น ควรสนับสนุนส่งเสริมให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตเช่นการทำปุ๋ยหมักน้ำหมักชีวภาพสูตรบำรุงดิน/ผลและน้ำหมักฉีดพ่นป้องกันกำจัดโรคแมลงการเลี้ยงไส้เดือนดินการผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง เป็นต้น

3.1.3 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องราคาหอมแดงเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอนและราคาตกต่ำ ดังนั้นเกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิตสร้างอำนาจการต่อรองให้สูงขึ้น รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประกันราคารับซื้อหอมแดงจากเกษตรกรโดยตรงอย่างมีมาตรฐานและเป็นธรรมไม่ผ่านผู้ประกอบการ และรณรงค์การโฆษณาประชาสัมพันธ์การบริโภคหอมแดงผ่านทางสื่อต่างๆ ตลอดจนสนับสนุนการคิดค้นวิจัยเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตหอมแดงหลากหลาย เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้มากยิ่งขึ้นนอกจากนี้ควรสนับสนุนความรู้เทคโนโลยีการผลิตหอมแดงนอกฤดู เพื่อควบคุมผลผลิตให้ออกสู่ตลาดในช่วงเวลาที่ตลาดมีความต้องการสูงเป็นการลดความเสี่ยงในเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำของเกษตรกร

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 3.2.1 ควรศึกษาดำบลอื่นๆ ด้วยเพื่อเกิดการเปรียบเทียบได้
- 3.2.2 ควรศึกษาด้านต้นทุนการผลิตและการตลาดหอมแดงของเกษตรกร
- 3.2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพหอมแดงของเกษตรกร

3.2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มในการผลิตและการจัดการด้าน
การตลาดหอมแดงของเกษตรกร

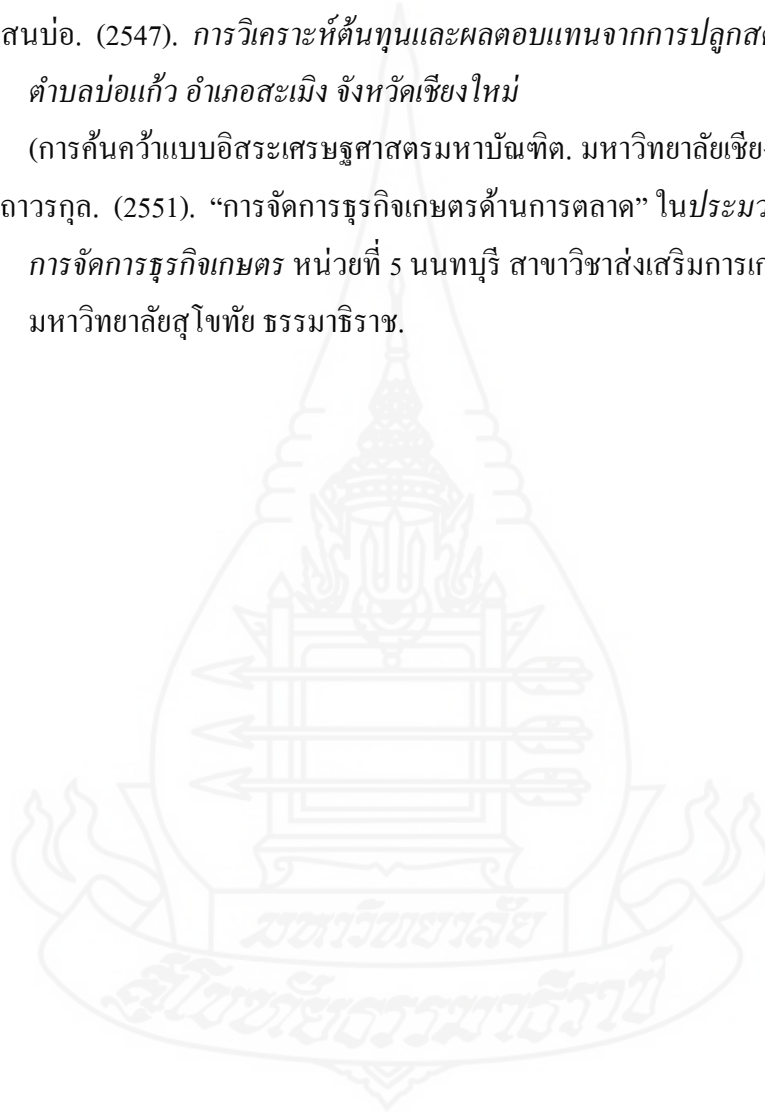

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ชมรมคนรักผัก. (2557). การปลูกหัวหอมแดง สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557
จาก <http://myveget.com>
- ฐิติพร กิตติสารศ. (2549). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการลงทุนปลูกพริกหวาน
แบบไม่ใช้ดินในอำเภอแมริมจังหวัดเชียงใหม่.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมเกษตร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
เชียงใหม่.
- ธวัชชัย นิ่มกิ่งรัตน์. (2556). การผลิตหอมแดงให้ปลอดภัยจากสารพิษ บทความวิชาการ
สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร จาก <http://www.doa.go.th/hrc/srisaket/>.
- มิสเตอร์บี. (2555). “หอมแดงพืชเศรษฐกิจไทย” บ้านเมือง 5 พฤษภาคม 2555 : 7
- วัชรีย์ แซ่ตั้ง และคณะ. (2554). การใช้ปุ๋ยพืชสดร่วมกับวัสดุปรับปรุงดินเพื่อปรับสภาพดินกรด
ในการปลูกหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ อุบลราชธานี สำนักพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน.
- วุฒิสักดิ์ สุรินกาน. (2550). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกฝรั่งพันธุ์กลมสาดี
ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศูนย์บริการข้อมูลการค้าการลงทุนจังหวัดเชียงใหม่. (2554). การศึกษาข้อมูลการลงทุนเพาะปลูก
หอมแดงทั่วทั้งจังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์บริการข้อมูลการค้าการลงทุน จังหวัดเชียงใหม่.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ. (2557). สถานการณ์หอมแดง คืบคืบวันที่ 14 มิถุนายน 2557
จาก <http://www.sisaket.doae.go.th>.
- สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ. (2557). “แผนที่อำเภอกันทรลักษ์” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557
จาก <http://www.sisaket.go.th/index1.php>
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ. (2557). ตลาดหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ
สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557 จาก <http://pcoc.moc.go.th/wappPCOC/33>.
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. (2552). ศึกษาการจัดการการผลิตและการตลาดหอมแดง ปี 2552/53
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). “สรุปผลที่สำคัญ การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ.2554” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557 จาก
<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/download/files/lfsSum54.pdf>
- โสภณ ทองปาน และประยงค์ เนตยารักษ์. (2537). การตลาดและนโยบายการเกษตร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุชาลีณี แสนบ่อ. (2547). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกสตอเบอรี่กรณีศึกษา ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่
 (การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เสาวภา มีถาวรกุล. (2551). “การจัดการธุรกิจเกษตรด้านการตลาด” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา การจัดการธุรกิจเกษตร* หน่วยที่ 5 นนทบุรี สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบสอบถาม

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกรรายย่อย
ของพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร และพื้นที่

1. เพศ
 ชาย   หญิง
2. อายุ
 น้อยกว่า 30 ปี   31-49 ปี   มากกว่า 49 ปี
3. ระดับการศึกษา
 ไม่ได้เรียนหนังสือ   จบชั้น ม.6/ปวช.
 จบชั้น ป.4   จบอนุปริญา/ปวส.
 จบชั้น ป.6   จบปริญญาตรี
 จบชั้น ม.3   อื่นๆ ระบุ.....
4. การเป็นสมาชิกกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 กลุ่มเกษตรกร   กลุ่ม ธกส.
 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร   กลุ่มออมทรัพย์
 กลุ่มยุวเกษตรกร   กลุ่มไม้ผล
 กลุ่มสหกรณ์   กลุ่มอื่นๆ ระบุ.....
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน
 - ชาย.....คน
 - หญิง.....คน
 - เป็นแรงงานภาคเกษตร.....คน
6. รายได้.....ต่อเดือน
 - รายได้จากการปลูกหอมแดง.....บาทต่อเดือน
 - ได้จากการประกอบอาชีพอื่น.....บาทต่อเดือน
5. แหล่งเงินทุนในการดำเนินการ (หากตอบเป็นเงินทุนส่วนตัวข้ามไปข้อ ๗)
 (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 เงินทุนส่วนตัว   กู้ยืม

6. แหล่งกั๊ยืม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ธนาคารพาณิชย์ ( ) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
 ( ) พ่อค้าคนกลาง ( ) ญาติพี่น้อง/คนรู้จัก
 ( ) สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ( ) อื่นๆ ระบุ.....

7. ลักษณะการถือครองที่ดิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ที่ดินของตนเอง จำนวน.....ไร่
 ( ) เช่าที่ดิน จำนวน.....ไร่
 ( ) ทำฟรี จำนวน.....ไร่

8. จำนวนเนื้อที่ถือครอง

- ( ) น้อยกว่า 5 ไร่ ( ) 5.1-25 ไร่
 ( ) 25.1-49 ไร่ ( ) มากกว่า 49 ไร่

9. ลักษณะของดิน

- ( ) ดินร่วน ( ) ดินทราย
 ( ) ดินร่วนปนทราย ( ) ดินเหนียว
 ( ) ดินเหนียวปนทราย ( ) ดินร่วนเหนียว

10. อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี .....องศาเซลเซียส

11. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี .....มิลลิเมตร

ตอนที่ 2 การจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง

1. การเตรียมพื้นที่

1.1 การเตรียมดิน

- ( ) ไถ 1 ครั้ง ( ) ไถ 2 ครั้ง ( ) ไม่มีการไถ

1.2 การเตรียมพื้นที่ก่อนปลูก

- ( ) ยกร่องรอบพื้นที่ ( ) ทำแปลง

1.3 การใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกระหว่างเตรียมดิน

- ( ) ใส่ ( ) ไม่ใส่

2. พันธุ์ที่ใช้

- ( ) ศรีสะเกษ ( ) เชียงใหม่ ( ) ลำพูน
 ( ) บางช้าง ( ) ลับแล ( ) อื่นๆระบุ.....

3. วิธีการปลูก

- ( ) การปลูกด้วยหัวพันธุ์ ( ) การปลูกด้วยเมล็ด

4. การใช้วัสดุคลุมแปลง

- ( ) ให้ฟางคลุม ( ) ใช้หญ้าคลุม
( ) ไม่ใช้วัสดุคลุม ( ) อื่นๆระบุ.....

5. การใส่ปุ๋ย

- ( ) ปุ๋ยเคมีอย่างเดียว ( ) ปุ๋ยอินทรีย์อย่างเดียว
( ) ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

6. วิธีการให้ปุ๋ย

ระยะเจริญเติบโต/ การใส่ปุ๋ย	ชนิดปุ๋ยที่ใส่	สูตรปุ๋ยที่ใส่	วิธีที่ใส่	เวลาที่ใส่	อัตราที่ใส่ ต่อไร่

7. แหล่งน้ำที่ใช้

- ( ) ลำน้ำธรรมชาติ ( ) ชลประทาน ( ) สระบุด
( ) บาดาล ( ) ฝน

8. วิธีการให้น้ำ

- ( ) มินิสปริงเกอร์ ( ) หัวเหวี่ยง
( ) สายยาง ( ) อื่นๆระบุ.....

9. ความถี่ในการให้น้ำ

- ( ) 1 ครั้ง/วัน ( ) 2 ครั้ง/วัน
( ) อื่นๆระบุ.....

10. การสำรวจ โรค-แมลงศัตรูพืชในแปลง

- ( ) ไม่มีการสำรวจ
( ) มีการสำรวจ
( ) สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ( ) สัปดาห์ละ 2 ครั้ง
( ) ทุกวัน ( ) อื่นๆระบุ.....

11. โรค-แมลงศัตรูพืชที่พบ (ตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ)

ชนิดของโรค/แมลง	วิธีการป้องกันกำจัด (วิธีกล/สารเคมี/ กล+เคมี)	ชื่อของสารที่ใช้	อัตรา การใช้	เวลาที่ใช้	วิธีการที่ใช้
โรคแอนแทรกโนส หรือโรคหอมเลื้อย เกิด จากเชื้อรา					
โรคใบไหม้ เกิดจากเชื้อ แบคทีเรีย					
โรคใบจุดสีม่วง เกิดจาก เชื้อรา					
โรคเหี่ยว เกิดจากเชื้อรา					
โรคหัวและรากเน่า เกิด จากเชื้อรา					
โรคน้ำคอดิน เกิดจาก เชื้อรา					
โรคน้ำและของหอม เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย					
หนอนกระทู้หอม					
เพลี้ยไฟหอม					
หนอนขอนใบ					
อื่นๆ					

12. อายุการเก็บเกี่ยวสังเกตจากอะไร(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- ( ) สีของใบ
 ( ) เปลือกหุ้มหัว
 ( ) จำนวนวันเพาะปลูก
 ( ) อื่นๆ ระบุ.....

13. วิธีการเก็บเกี่ยว

- ( ) ถอนด้วยมือ ( ) ใช้เครื่องจักรกลเกษตร
 ( ) อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิตหอมแดง

1. ผลผลิต

1.1 ช่วงเดือนที่เก็บเกี่ยว (ระบุช่วงที่ผลผลิตมากที่สุด).....

1.2 ปริมาณผลผลิต.....กก./ไร่

1.3 การคัดคุณภาพผลผลิต

( ) มีการคัดคุณภาพผลผลิต ( ) ไม่มีการคัดคุณภาพผลผลิต

1.4 คุณภาพผลผลิต

( ) ดี ( ) ปานกลาง ( ) น้อย

2. ราคา

2.1 วิธีกำหนดราคา

( ) ตามราคาตลาด ( ) ผู้ซื้อ/พ่อค้าเป็นผู้กำหนดราคา

( ) ผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา ( ) ตกลงระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย

( ) ตามคุณภาพ ( ) ตกลงกำหนดราคาจากกลุ่ม

( ) อื่นๆ ระบุ.....

2.2 ราคา.....บาท/กก. (ในฤดูการผลิตที่ผ่านมา)

3. ช่องทางการจัดจำหน่าย

3.1 ผู้ที่เก็บเกี่ยวหอมแดง

( ) พ่อค้า ( ) เจ้าของสวน

3.2 ระยะเวลาการขายผลผลิต

( ) ขายทันที ( ) ขายหลังเก็บเกี่ยว.....วัน

3.3 ท่านขายผลผลิตหอมแดงให้กับ

( ) พ่อค้าในท้องถิ่น ( ) พ่อค้าส่ง ( ) โรงงานแปรรูป ( ) ขายเอง

3.4 สถานที่จำหน่ายผลผลิต

( ) มีพ่อค้ารับซื้อถึงที่

( ) นำออกไปขายที่.....ค่าขนส่ง.....บาท/ตัน

3.5 ลักษณะการขายผลผลิต

( ) ขายเหมาทั้งสวน ( ) ขายตามน้ำหนัก

3.6 พ่อค้า นำผลผลิตไปขายที่ใด

( ) ไม่ทราบ

( ) ทราบ

( ) กรุงเทพฯ

( ) ในท้องถิ่น

( ) ภาควิชาอื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 4 ปัญหาในการจัดการการผลิต ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดง

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่มีปัญหา (0)
1. ปัญหาในการจัดการการผลิตและปัจจัยการผลิต						
1.1 สภาพพื้นที่ปลูกไม่เหมาะสม						
1.2 สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย						
1.3 ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ						
1.4 พันธุ์อ่อนแอต่อโรค						
1.5 ขาดแคลนเงินทุน						
1.6 ขาดแคลนแรงงาน						
1.7 ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง						
1.8 วัชพืชในสวนหอมแดงกำจัดยาก						
1.9 อื่นๆ ระบุ.....						
2. ปัญหาด้านการตลาด						
2.1 คุณภาพผลผลิต						
2.2 ราคาผลผลิตไม่แน่นอน						
2.3 เมื่อผลผลิตมากราคาก็ต่ำ						
2.4 แหล่งรับซื้อไม่เพียงพอ						
2.5 การกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง						
2.6 ความใกล้เคียงไกลของตลาด						
2.7 ต้นทุนการขนส่งสูง						
2.8 อื่นๆ ระบุ.....						

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่มี ปัญหา (0)
3. ปัญหาด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ						
3.1 ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารทางการผลิต หอมแดง						
3.2 ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ						
3.3 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ ของรัฐเมื่อมีปัญหา						
3.4 ขาดความร่วมมือจากภาครัฐในการวาง แผนการผลิตหอมแดงที่เหมาะสม						
3.5 นโยบายการนำเข้าหอมแดงจาก ต่างประเทศ						
3.6 อื่นๆ ระบุ.....						
4. ปัญหาด้านอื่นๆ						
4.1 ภัยธรรมชาติ						
4.2 อื่นๆ ระบุ.....						

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการการผลิตหอมแดง

1. ด้านการจัดการผลิตและปัจจัยการผลิต

- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....

2. ด้านการตลาด

- 2.1 .....
- 2.2 .....
- 2.3 .....

3. ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

3.1 .....

3.2 .....

3.3 .....

4. ด้านอื่นๆ

4.1 .....

4.2 .....

4.3 .....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสุกัญญา ศรีดาพันธ์
วัน เดือน ปีเกิด	10 กรกฎาคม 2528
สถานที่เกิด	อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (พืชไร่) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พ.ศ.2551
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

